Załącznik nr 3 -

UWAGI
do projektu Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej

Zgłaszane uwagi, postulaty, propozycje zebrane w trakcie konsultacji publicznych i uzgodnień międzyresortowych w okresie 17 września – 25 października 2013 roku.

Lp.	Instytucja	Część dokumentu, do którego odnosi się uwaga (rozdział, punkt)	Treść uwagi	Strona dokumentu, do której odnosi się wskazana uwaga	Uzasadnienie uwagi	Odniesienie się do uwag przez Departament Pożytku Publicznego w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej
1	**RZĄDOWE CENTRUM LEGISLACJI**	**Uwaga ogólna**	Niezbędne będzie przygotowanie i przedłożenie wraz z przedmiotowym dokumentem projektu stosownej uchwały Rady Ministrów oraz dołączenie opinii ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego.		Zgodnie z art. 19 ust. 2 ustawy z 6 grudnia 2006 o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, program rozwoju opracowywany przez właściwego ministra jest przyjmowany przez Radę Ministrów w drodze uchwały, po uzyskaniu opinii ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego o zgodności programu ze średniookresową strategią rozwoju kraju.	**Uwaga uwzględniona.** Przygotowany projekt uchwały.
2		**Uwaga ogólna**	Projekt będzie wymagał uzupełnienia o wyniki raportu ewaluacyjnego zawierającego uprzednią ewaluację skuteczności i efektywności realizacji programu.		Uzupełnienie jest wymagane zgodnie z Art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z 6 grudnia 2006 o zasadach prowadzenia polityki rozwoju	**Uwaga uwzględniona.** Uzupełniono o wyniki raportu ewaluacyjnego.
3		**Uwaga ogólna**	Projekt wymaga dopracowania legislacyjnego, w szczególności w zakresie dotyczącym przywoływania aktów normatywnych.			**Uwaga uwzględniona.**

4	**MINISTERSTWO FINANSÓW** **Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji międzyresortowych 17.09-25.10.2013 r. oraz uwagi zgłoszone dodatkowo w dniu 30.01.2014 r. oraz w dn. 28.03.2014 r.**	**Uwaga ogólna**	W krajowym systemie prawnym funkcjonują już rozwiązania, które stanowią realizację Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej np. w sferze działalności pożytku publicznego oraz spółdzielni socjalnych. Analizując zakres projektowanych zmian nasuwa się pytanie o celowość utrzymywania odrębnych uregulowań w powyższym zakresie przy tworzeniu obok nich nowych pojęć i instrumentów, które będą dotyczyć tego samego obszaru. Niekiedy granica pomiędzy nimi będzie trudna do uchwycenia, jak np. w niektórych aspektach działalności prowadzonej przez organizacje pożytku publicznego , a przedsiębiorstwem ekonomii społecznej. Przykładowo na str. 35 stwierdza się, że „większość przedsiębiorstw społecznych poza działalnością gospodarczą służącą zatrudnianiu i integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem, prowadzi także działalność pożytku publicznego", gdy tymczasem działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym zalicza się wprost do sfery zadań publicznych, realizowanych w ramach działalności pożytku publicznego.		Bardziej zasadnym wydaje się więc stworzenie w ramach Programu nowych, ogólnych ram, które pomieściłyby także obecne rozwiązania z tej samej sfery. W szczególności nie wydaje się celowe utrzymywanie odrębnych regulacji dla spółdzielni socjalnej i dla przedsiębiorstwa społecznego.	**Uwaga uwzględniona częściowo.** Program tworzy ramy ogólne uwzględniając istniejące formy prawne. Przedsiębiorstwo społeczne jest statusem, a nie formą prawną, dlatego nie wydaje się celowe likwidowanie dotychczasowych rozwiązań. Uchwała Nr 61 Rady Ministrów z dnia 26 marca 2013 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020" zatwierdziła plan dotyczący ustawy o przedsiębiorczości społecznej w ramach kierunku działania: 2.3.1. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości społecznej i innych form przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i zawodowemu, w tym różnorodnych form samopomocy. Projekt ustawy o przedsiębiorstwie

						społecznym oraz wspieraniu ekonomii społecznej został skierowany w I kwartale br. na Zespół ds. Programowania Prac Rządu.
5		**Uwaga ogólna**	Autorzy programu nie definiują szczegółów ustroju przedsiębiorstwa społecznego, ale wydaje się, iż powinien to być podmiot funkcjonujący w oparciu o obecnie obowiązujący system (prawo spółdzielcze, prawo spółek), spełniający szczególne wymagania, np. co do sposobu zarządzania, podziału zysku, struktury zatrudnienia itp.		Przy takim podejściu, niespełnienie tych dodatkowych wymagań nie powodowałoby konieczności likwidacji danego podmiotu, a więc i utraty stworzonych w nim miejsc pracy, a jedynie utratę jego szczególnego statusu i płynne przejście do sfery działalności gospodarczej, co w zasadzie powinno być swojego rodzaju celem.	**Uwaga uwzględniona.** Program definiuje podstawowe elementy ustroju przedsiębiorstwa społecznego, odsyłając w zakresie szczegółów do przygotowywanej ustawy. Status przedsiębiorstwa społecznego będzie niezależny od osobowości prawnej podmiotu – po spełnieniu kryteriów przewidzianych w ustawie.
6		**Uwaga ogólna**	Autorzy omawianego Programu sięgają po nowe instrumenty obejmujące preferencje w ramach podatku dochodowego. W części *„Finanse sektora ekonomii społecznej"* na str. 27 i 28 projektu przywoływany jest *Raport o stanie spółdzielczości z 2010 roku*, za którym przytacza się postulaty dotyczące zmian w systemie opodatkowania podmiotów spółdzielczych, takie jak: wspieranie akumulacji kapitału w spółdzielniach, promowanie członków w transakcjach ze spółdzielnią, likwidację podwójnego opodatkowania. Wskazano, że „wymaga rozważenia tworzenie w powiązaniu z systemem podatkowym funduszy i		Analiza wymienionych propozycji wskazuje, iż nie znajdują one głębszego uzasadnienia poza zmniejszeniem obciążeń podatkowych spółdzielców, co zresztą jest częstym postulatem także i innych grup podatników. Nie bez znaczenia pozostaje fakt, że autorem tego opracowania i źródłem tych propozycji była Krajowa Rada Spółdzielcza, reprezentująca przede wszystkim spółdzielców. Wsparcie powyższej propozycji	**Uwaga uwzględniona.** Usunięto szerokie zapisy dotyczące Raportu o stanie spółdzielczości z 2010 roku . Jednocześnie zapisy o zbliżonej treści znajdują się w projekcie paktu na rzecz ekonomii społecznej (złożony w Kancelarii PRM w październiku 2013 r.).

			instytucji solidarnościowych, np. promocji, praktyk i szkolenia, rozwoju spółdzielni czy ubezpieczeń wzajemnych. Specyfika działania spółdzielni oparta o współdziałanie, współpracę i solidarność w pełni uzasadnia tworzenie takich funduszy. Ze względów społecznych uzasadnione jest wspieranie przez państwo tworzenia takich funduszy poprzez odpowiedni system podatkowy". Z zakresu podatku dochodowego zarówno sfera pożytku publicznego, jak i spółdzielnie socjalne korzystają już z szeregu preferencji. Można zakładać, że nawet przy głębszej reformie sfery ekonomii społecznej zostaną one utrzymane. Minister Finansów opowiada się jednak przeciwko rozszerzaniu zakresu podatkowych instrumentów preferencyjnych.		tworzenia funduszy i instytucji solidarnościowych w powiązaniu z systemem podatkowym nie powinno odbywać się poprzez wprowadzanie do systemu podatkowego nowych preferencji podatkowych, ponieważ może to spowodować rozszczelnienie systemu podatkowego. Ponadto należy wskazać, że preferencje podatkowe nie mogą być czynnikiem decydującym o zwiększeniu aktywności członków spółdzielni. Dążeniem polityki podatkowej jest stworzenie jednakowych ram opodatkowania dla korporacyjnych podmiotów gospodarczych. O wyborze konkretnej formy, jako najwłaściwszej dla prowadzenia danej działalności, powinny decydować inne czynniki, niż zakres opodatkowania. Jednocześnie zauważam inne, zawarte w omawianym dokumencie zapowiedzi nowych preferencji podatkowych, tj.: 1) w Działaniu II.1. *Określenie otoczenia prawnego ekonomii społecznej* (str. 56, 57 projektu) przewiduje się, że: - posiadanie statusu przedsiębiorstwa społecznego będzie dawało możliwość zwolnień podatkowych	Zrezygnowano ze szczegółowych zapisów dotyczących zmian w polityce podatkowej.

					związanych z przeznaczeniem zysku lub nadwyżki bilansowej na: reintegrację zawodową i społeczną pracowników przedsiębiorstwa, zasilenie niepodzielnego funduszu służącego akumulacji kapitału przedsiębiorstwa lub na działania związane ze wsparciem rozwoju społeczności lokalnej oraz - wdrożone zostaną zmiany w zakresie spółdzielczości socjalnej dotyczące m.in. zwolnienia z podatku dochodowego tej części nadwyżki bilansowej, która przeznaczana jest na wspólny, niepodzielny fundusz zasobowy. - w Działaniu III.2. *Zwrotne instrumenty finansowe* (str. 63 projektu) przewiduje się, że utworzony w 2015 r. Krajowy Fundusz Przedsiębiorczości Społecznej będzie finansowany m.in. z 1% podatku CIT. Ministerstwo Finansów nie znajduje obecnie możliwości ani uzasadnienia dla wprowadzenia nowych ulg, a tym bardziej transferów z wpływów podatkowych. Sfera pożytku publicznego korzysta z 1% należnego podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT), przekazywanego na podstawie rocznych zeznań podatników tego podatku. Istnieje również zagrożenie, że	

					przyznanie preferencji podatkowych określonym podmiotom może w przyszłości spowodować, że roszczenia o przyznanie podobnych preferencji podatkowych będą przedstawiać inne podmioty. Jednocześnie, zgodnie z art. 112c pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. *o finansach publicznych* (Dz. U. z 2013 r. 885, z późn. zm.), w okresie od dnia skierowania do Rzeczypospolitej Polskiej zaleceń, o których mowa w art. 126 ust. 7 *Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej*, do dnia ich uchylenia Rada Ministrów nie może przyjmować projektów ustaw określających zwolnienia, ulgi i obniżki, których skutkiem finansowym może być zmniejszenie dochodów jednostek sektora finansów publicznych w stosunku do wielkości wynikających z obowiązujących przepisów.	
7		**Rozdział I** *diagnoza ekonomii społecznej*	Zamieszczone na stronie 25 projektu dane liczbowe dotyczące sektora banków spółdzielczych oraz spółdzielczych kas oszczędnościowych są nieprawidłowe.	25	W celu ich weryfikacji proponuję skorzystanie przez autorów projektu z danych dostępnych na stronie internetowej Komisji Nadzoru Finansowego, która sprawuje nadzór zarówno nad działalnością banków spółdzielczych jak i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych i publikuje cykliczne dane o sytuacji w tych sektorach.	**Uwaga uwzględniona.** Zaktualizowano dane.

					Jednocześnie należy uaktualnić źródło danych podane w stopce strony.	
8		**Priorytet I** *Działanie I.4. i Działanie I.3.*	Podano, że działania te będą realizowane zgodnie z zapisami i planem finansowym Krajowego Programu Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym. Zwracam uwagę, iż nie jest zasadne przywoływanie tego dokumentu.	51 i 86	Krajowy Program Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym nie został jeszcze przyjęty przez Radę Ministrów i nie jest zasadne przywoływanie tego dokumentu, w szczególności w zakresie wydatków, gdyż nie wiadomo czy i w jakim ostatecznym kształcie Rada Ministrów przyjmie Krajowy Program Walki z Ubóstwem (…). Jednocześnie zauważam, że prawidłowa nazwa ww. Krajowego Programu brzmi: „Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji”.	**Uwaga uwzględniona częściowo.** Zgodnie z rozporządzeniem dla funduszy objętych Wspólnymi Ramami Strategicznymi 2014-2020, ich uruchomienie będzie uzależnione od spełnienia warunkowości ex-ante; ich niespełnienie może wiązać się ze wstrzymaniem wsparcia przez Komisję Europejską. Zarówno Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej, jak i Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji jest warunkiem ex-ante Komisji Europejskiej i jego przyjęcie jest dla Rządu RP zobowiązaniem. Celem bieżących zapisów jest wskazanie kierunków działań, zgodnych z wytycznymi KE. Program jest

						rozpatrywany przez Komitet Stały Rady Ministrów. Uwagi co do korekty nazwy uwzględnione.
9		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet I** *Ekonomia społeczna na społecznie odpowiedzialnym terytorium/* **Działanie I.2.** *Wspieranie lokalnej samoorganizacji i aktywności obywatelskiej*	Wskazano „promowanie i wspieranie wolontariatu w ramach staży dla młodych bezrobotnych w organizacjach obywatelskich jako formuły zdobywania kompetencji obywatelskich, społecznych i zawodowych w postaci wolontariatu długoterminowego". Jako źródło finansowania tego zadania podano Fundusz Pracy, w zakresie stypendium (str. 50), natomiast w rozdziale VI w działaniu I.2. przewiduje się kwotę 83,9 mln zł ze środków Funduszu Pracy, na finansowanie wolontariatu długoterminowego na zasadach analogicznych do staży (str. 86). Zastrzeżenia budzi umożliwienie pobierania przez wolontariuszy stypendium określonego w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.).	Str 49 pkt. 8		**Uwaga uwzględniona częściowo.** Wsparcie dla wolontariuszy realizowane było w ramach projektów innowacyjnych w programie operacyjnym FIO w latach 2010-2011. Jednak proponuje się radykalne zmniejszenie dofinansowania do ok. 100 osób rocznie. Działanie będzie realizowane w sytuacji braku formalno-prawnych przeciwwskazań.
10		**Rozdział III/** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet IV** *Włączenie ekonomii społecznej do głównego nurtu polityk publicznych na poziomie krajowym i regionalnym/* **Działanie IV.1.** *Koordynacja polityki wobec ekonomii*	Wymaga przeredagowania, ponieważ Krajowy Sekretariat Ekonomii Społecznej będzie funkcjonował w strukturze organizacyjnej urzędu - Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, a zatem będzie komórką organizacyjną a nie jednostką organizacyjną (vide: Rozdział V, str. 83)	str. 68 pkt 2	Uwaga o charakterze redakcyjnym	**Uwaga uwzględniona.**

		społecznej na poziomie krajowym				
11		**Rozdział III**/ *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej*/ **Priorytet IV** *Włączenie ekonomii społecznej do głównego nurtu polityk publicznych na poziomie krajowym i regionalnym*/ **Działaniu IV.2**. *Koordynacja polityki ekonomii społecznej na poziomie regionalnym*	Wobec podanej w pkt 3 na str. 70 propozycji stworzenia Regionalnego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej należy określić jego formę organizacyjno-prawną oraz wskazać źródła finansowania. W pkt 4 na str. 70 należy jednoznacznie określić, czy Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej będzie funkcjonował w strukturze już istniejącej jednostki samorządu województwa, czy zostanie powołana nowa jednostka organizacyjna (vide: str. 73 Oczekiwane efekty Priorytetu IV - Działanie IV. 2).	Str. 70 pkt 3 i pkt 4		**Uwaga uwzględniona** w zakresie Komitetu, będzie to forma zespołu międzysektorowego, Źródła finansowania obsługi Zespołu budżet MPiPS (w ramach dotychczasowych działań) i EFS oraz RPO. W zakresie ROPS przyjmuje się obowiązujący stan prawny.
12		**część Oczekiwane efekty Priorytetu IV**	Wobec informacji dotyczącej Działania IV.3. z której wynika, iż nastąpi „stworzenie od 2015 Izby Przedsiębiorstw Społecznych" wskazany ppkt wymaga uzupełnienia poprzez określenie formy organizacyjno-prawnej Izby oraz wskazanie źródła jej finansowania.	73		**Uwaga uwzględniona częściowo.** Izba będzie funkcjonowała zgodnie z planowaną ustawą o przedsiębiorstwie społecznym i wspieraniu ekonomii społecznej. Finansowana głównie ze składek członkowskich oraz ewentualnych zadań zleconych przez władze publiczne.
13		**Rozdział V** *Podstawowe założenia systemu realizacji*	Podano, iż Krajowy Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej będzie dysponował własnym budżetem – w związku z tym należy określić jego formę organizacyjno-prawną i wskazać źródła finansowania.	Str. 83 akapit 2		**Uwaga uwzględniona.** Formalnie środki będą znajdowały się jak dotychczas w budżecie

						MPiPS i będą uruchamiane na wniosek Komitetu.
14		**Rozdział VI** *Plan finansowy Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej*	Proponuje się zamieszczenie informacji dotyczących sposobu ujęcia w układzie zadaniowym środków finansowych, które będą przeznaczone na realizację ww. Programu.		W przyszłości pozwoliłoby to na jednolitą klasyfikację wydatków przez dysponentów realizujących Program, a w konsekwencji przyczyniło się do jego efektywnego monitorowania.	**Uwaga przyjęta jako sugestia opcjonalnego rozwiązania.**
15		**Rozdział VI** *Plan finansowy Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej*	Wskazanie, że w realizację Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej wpisuje się m.in. Resortowy Program MPiPS „Ekonomia społeczna", finansowany ze środków budżetu państwa – budzi wątpliwości.	85	Z materiałów otrzymanych z MPiPS dotyczących informacji o projekcie budżetu na rok 2014 w poszczególnych częściach budżetowych nie wynika, że Resortowy Program MPiPS „Ekonomia społeczna" będzie realizowany.	**Uwaga uwzględniona.** Budżet programu zaprojektowano od 2015 roku.
16		**Rozdział VI** *Plan finansowy Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej*	Wskazano, że *„W Planie nie ujęto również w dużej mierze wskazanych w treści programu wydatków jednostek samorządu terytorialnego, uznając że trudno na tym etapie oszacować zaangażowanie samorządu, który uczestniczy w wielu działaniach na zasadzie fakultatywnej. Umieszczenie ich w całości w planie mogłoby sugerować działania jako zadania obowiązkowe."* W projekcie powinny się znaleźć co najmniej indykatywne kwoty obrazujące zaangażowanie jednostek samorządu terytorialnego, które jest niezbędne dla powodzenia wskazanych w Programie przedsięwzięć.	Str 85 akapit 6	Odpowiedni komentarz, wskazujący, iż decyzja o uczestnictwie i uruchomieniu środków leżeć będzie w gestii jednostek samorządu terytorialnego, powinien zapobiec odebraniu przedmiotowych zadań jako zadań obligatoryjnych. Z kolei prezentacja również wydatków jednostek samorządu terytorialnego (z pominięciem, jak słusznie wskazano, wydatków na zlecanie zadań, które stanowić będą rezultat Programu), pozwoliłoby natomiast na pełne odzwierciedlenie środków finansowych niezbędnych do skutecznej realizacji Programu.	**Uwaga uwzględniona.** Tekst przeformułowano odnośnie udziału budżetów JST w zakresie współfinansowania projektów europejskich jak również w zakresie wydatków na zadania zlecone organizacjom, wskazując, że nie oznacza to zwiększania wydatków, a jedynie inną alokację.
17		**Rozdział VI** *Plan finansowy Krajowego*	Podano wydatki ogółem w kwocie 21,8 mln zł. Kwota ta nie stanowi sumy	86		**Uwaga uwzględniona.**

		Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej / **Działanie I.1**	wydatków z poszczególnych źródeł finansowania wymienionych w punktach w poszczególnych działaniach			
18		**Rozdział VI** *Plan finansowy Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej* / **Działanie IV.2**	podano wydatki ogółem w kwocie 123 mln zł. Kwota ta nie stanowi sumy wydatków z poszczególnych źródeł finansowania wymienionych w punktach w poszczególnych działaniach	90		**Uwaga uwzględniona.**
19		**Uwaga ogólna**	Jako jedno ze źródeł finansowania wymieniony jest „Wieloletni program rządowy Fundusz Inicjatyw Obywatelskich 2014-2020, finansowany ze środków budżetu państwa. Przedstawione są konkretne kwoty przeznaczone ze środków ww. programu na wsparcie poszczególnych priorytetów i działań. Zauważam, że prawidłowa nazwa ww. programu, który nie został jeszcze przyjęty i wciąż trwają prace nad jego ostateczną wersją, brzmi: „*Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014-2020*. Ponadto przewidywanie i rozdysponowywanie środków z tego tytułu jest przedwczesne.		Przewidywanie i rozdysponowywanie środków z tego tytułu jest przedwczesne ponieważ w ustawie budżetowej na 2013 r. w cz. 83, poz. 39 „Fundusz Inicjatyw Obywatelskich" zaplanowane zostały środki w kwocie 60 mln zł, przeznaczone na dotacje dla organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów wymienionych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, które złożą wnioski o dofinansowanie realizowanych zadań w ramach Programu Operacyjnego FIO. Natomiast w projekcie ustawy budżetowej na rok 2014 w cz. 83, poz. 39 „Fundusz Inicjatyw Obywatelskich" zaplanowane zostały środki w kwocie 60 mln zł, przeznaczone na dotacje dla organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów wymienionych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku	**Uwaga częściowo uwzględniona.** Zmiana nazwy uwzględniona. Środki zostały przypisane zgodnie z zaplanowanymi strumieniami dofinansowania. Program FIO został przyjęty przez RM w dniu 27.11.2013 r.

					publicznego i o wolontariacie, które złożą wnioski o dofinansowanie realizowanych zadań w ramach Programu FIO.	
20		**Rozdział VI** *Plan finansowy Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej*	W ostatnim zdaniu niezrozumiałe jest stwierdzenie, iż „(...) działania priorytetu I mają na celu osiągnięcie wzrostu liczby zadań zlecanych podmiotom ekonomii społecznej ze środków budżetu jednostek samorządu terytorialnego z poziomu 2,3 mld zł w 2014 do poziomu 3,5 mld zł w 2020 roku. Środków tych nie umieszczono w planie finansowym traktując je jako rezultat działań".	86	Planowany wzrost środków, które będą wydatkowane z budżetów jednostek samorządu terytorialnego stanowi skutek finansowy wejścia w życie projektu Programu i kwoty te powinny być umieszczone w planie finansowym projektu.	**Uwaga wyjaśniona w trakcie spotkania uzgodnieniowego.** Przeformułowano zapis zgodnie z ustaleniami, iż nie oznacza to zwiększenia wydatków z budżetów JST.
21		**Rozdział VI** *Plan finansowy Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej*	Przyjmuję, że w związku ze zdaniem zawartym na str. 86 *projektu*, stanowiącym, że: „*Priorytet II odnoszący się do kreowania zmian prawnych finansowany będzie ze środków bieżących Urzędu Zamówień Publicznych (…) jako część działań urzędu na realizację swoich zadań, co nie wymaga dodatkowych nakładów"*- realizacja powyższego *Priorytetu* nie będzie podstawą do ubiegania się o dodatkowe środki z budżetu państwa na ten cel w części 49 (UZP)	86		**Uwaga uwzględniona.**
22		**Rozdział VI** *Plan finansowy Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej*	Treść dotyczącą Priorytetu III, należy uzupełnić o informacje, w zakresie działań III.3 i III.4, odnoszące się do wysokości wydatków przewidzianych na ich realizację wraz ze wskazaniem źródeł finansowania	89		**Uwaga uwzględniona.** Dodatkowe informacje w rozdziale „Plan finansowy".
23		**Rozdział VI** *Plan finansowy Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej*	Wyrazy „Działanie 4.4" należy zastąpić wyrazami „Działanie IV.4	90, w akapicie piątym, pkt Ad. 4)	Uwaga o charakterze redakcyjnym	**Uwaga uwzględniona.**
24		**Rozdział VI** *Plan finansowy Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej*	W tabeli „Plan finansowy KPRES" wydatki ogółem na lata 2014-2020 w działaniach: I.2, IV.1 i IV.3 nie są zgodne z podanymi wydatkami w opisie poszczególnych działań na str. 86-90. Ponadto ww. tabelę	str. 92 w tabeli		**Uwaga uwzględniona.**

			należy uzupełnić o kwoty wydatków ogółem na latach 2014-2020 w poszczególnych działaniach w danym priorytecie.			
25		**Rozdział VI** *Plan finansowy Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej*	Należy wyjaśnić, czy określone kwoty podane na str. 94 w kol. „Źródła" w wierszu „budżet państwa" w kol. „suma z 2014" zostały zaplanowane w ramach limitów wydatków dysponentów części budżetowych w projekcie ustawy budżetowej na rok 2014, jednocześnie należy także wskazać części budżetu państwa w ramach limitów których będą realizowane wydatki.	94		**Uwaga uwzględniona.** Tabela zawiera tylko wydatki zaplanowane. Jeśli nie, to w 2014 będzie „0"
26		**Rozdział VI** *Plan finansowy Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej*	podane w tabelach dane liczbowe należy dookreślić poprzez wskazanie, czy są one wyrażone w mln zł, tys. zł, czy w złotych polskich.	str. 88, 89, 92 i 94		**Uwaga uwzględniona.**
27		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet III** */System Wsparcia Ekonomii Społecznej /* **Działanie III. l.** *„Bezzwrotne instrumenty finansowe*	Planuje się, że jednostki samorządu terytorialnego będą realizowały działania przewidziane w tym priorytecie ze środków własnych. Natomiast, w tab. 9 Planu finansowego Programu na str. 88 nie zostały oszacowane i ujęte środki, które będą musiały zaangażować jednostki samorządu terytorialnego ze swoich budżetów	str. 61		**Uwaga uwzględniona.**
28		**Uwaga ogólna**	Z uwagi na proponowany w programie wzrost wymiaru zadań jednostek samorządu terytorialnego, a co za tym idzie konieczność wyasygnowania dodatkowych środków finansowych na ten cel, należy wskazać źródła sfinansowania przez samorządy			**Uwaga uwzględniona częściowo.** Nie przewiduje się wzrostu wymiaru zdań dla JST, prócz tych związanych z ewentualną absorpcją

			dodatkowych wydatków.			środków z funduszy UE.
29		**Uwaga do projektu utworzenia Krajowego Funduszu Przedsiębiorczości Społecznej**	Nie został określony status funduszu. Jeżeli ma to być fundusz funduszy w rozumieniu art. 2 projektu rozporządzenia w sprawie wspólnych zasad dla funduszy europejskich zastępującego rozporządzenie nr 1083/2006 (tzw. rozporządzenie ogólne, Common Provisions Regulation), należy odpowiednio zmodyfikować treść tego punktu. Z opisu źródeł finansowania (Program operacyjny dotyczący rozwoju kompetencji i umiejętności, włączenia społecznego oraz dobrego rządzenia, Cel 9, Priorytet inwestycyjny 9.8. (2, 3) oraz Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytet I, działanie I.4. wynika, że Fundusz może być utworzony jako instrument realizacji Programu operacyjnego. Jeżeli tak, to w opisie koncepcji utworzenia i funkcjonowania Funduszu należy używać terminologii rozporządzenia ogólnego i ustawy o zasadach realizacji programów operacyjnych polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (tzw. ustawa wdrożeniowa). W świetle powyższego, termin „operator funduszu" należy zastąpić terminem „podmiot wdrażający instrument finansowy" lub odpowiednio uzupełnić wyjaśnienie.			**Uwaga uwzględniona.** Będzie to fundusz. Wprowadzony zostanie termin „podmiot wdrażający instrument finansowy".
30		**Uwaga do projektu utworzenia Krajowego Funduszu Przedsiębiorczości Społecznej**	Należy zwrócić uwagę na fakt, że zgodnie z projektem ustawy wdrożeniowej, funduszem funduszy lub podmiotem wdrażającym instrument finansowy wybieranym przez instytucję zarządzającą lub pośredniczącą może być Bank Gospodarstwa Krajowego lub podmiot wybrany na zasadach i w trybie określonym w ustawie Prawo zamówień			**Uwaga uwzględniona jw.**

			publicznych. Inny status Funduszu niż opisany powyżej wymaga szerszego opisu pod kątem skonkretyzowania, jaka osoba prawna zaciągałaby zobowiązania na konto funduszu w oparciu o środki Funduszu i jak funkcjonowałby mechanizm prawny odpowiedzialności za zobowiązania Funduszu, w tym jak kształtowałaby się odpowiedzialność „operatora Funduszu" za zobowiązania z tytułu poręczeń i pożyczek. Z opisu zawartego na str. 63 wynika, że „Fundusz finansowany będzie ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, 1% podatku CIT oraz ze «źródeł prywatnych»". Nie jest jasne, co należy rozumieć przez „źródła prywatne"			
31		**Uwaga do projektu utworzenia Krajowego Funduszu Przedsiębiorczości Społecznej**	Zwracam uwagę na potrzebę ścisłego rozgraniczenia środków (kapitałów) dedykowanych wyłącznie działalności poręczeniowej od kapitałów na cele pożyczkowe.		Konieczne jest wyodrębnienie środków służących zabezpieczeniu udzielonych poręczeń, tak aby w każdym czasie można byłoby ustalić mnożnik finansowy. Jest to relacja czynnych poręczeń do kapitału poręczeniowego, parametr niezwykle ważny dla banków, które m.in. na jego podstawie określają wiarygodność poręczyciela	**Uwaga uwzględniona jw.**
32		**Uwaga do projektu utworzenia Krajowego Funduszu Przedsiębiorczości Społecznej**	Proponuję skonkretyzowanie pojęcia „reporęczenia" jako instrumentu finansowego w dyspozycji Funduszu: powinny to być reporęczenia za zobowiązania funduszy poręczeniowych poręczających kredyty zaciągnięte przez podmioty ekonomii społecznej. Ponadto, podmiot ekonomii społecznej korzystający z reporęczonego poręczenia powinien mieć status mikroprzedsiębiorcy, małego lub średniego przedsiębiorcy		Jest to uzasadnione z punktu widzenia wyższego, niż w przypadku poręczeń, poziomu dźwigni finansowej – dzięki zaangażowaniu funduszy poręczeniowych na rzecz realizacji celów prezentowanego programu. Podmiot ekonomii społecznej korzystający z reporęczonego poręczenia powinien mieć status mikroprzedsiębiorcy, małego	**Uwaga uwzględniona.**

					lub średniego przedsiębiorcy, z uwagi na ograniczenia statutowe funduszy poręczeniowych.	
33		**Uwaga do projektu utworzenia Krajowego Funduszu Przedsiębiorczości Społecznej**	Problematyczna jest możliwość określenia kwalifikowalności wnioskodawcy o poręczenie z punktu widzenia definicji przedsiębiorstwa społecznego zawartej na str. 18 i następnych Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej. Definicja ta, oparta o ogólnie zdefiniowane kryteria, nie nadaje się do wprowadzenia do dokumentacji (regulaminów udzielania) produktu finansowego jakim jest poręczenie lub reporęczenie. Przykładem są takie pojęcia jak „wysoki stopień autonomii" lub „pewna minimalna ilość odpłatnej pracy".		Szerokie i nieprecyzyjnie określone kryteria kwalifikowalności generują ryzyko prawne dla pośredników finansowych. Należałoby rozważyć stworzenie powszechnie dostępnego rejestru przedsiębiorstw ekonomii społecznej, co rozwiązałoby sygnalizowany problem. Alternatywą jest doprecyzowanie definicji poprzez określenie cech łatwych do zidentyfikowania i jednoznacznych. Przykładem takiej cechy może być status spółdzielni socjalnej, spółdzielni inwalidów itp. Problem ten mógłby został także uregulowany poprzez przepisy regulujące status przedsiębiorstwa społecznego (patrz Priorytet 2 działanie II. 1. str. 60)	**Uwaga uwzględniona.** Definicja ma charakter sygnalny, opisowy i ogólny. Kryteria zostały precyzyjnie określone w projekcie ustawy o przedsiębiorstwie społecznym i wspieraniu ekonomii społecznej
34		**Uwaga do projektu utworzenia Krajowego Funduszu Przedsiębiorczości Społecznej**	Nieprecyzyjny jest opis Działania III.2. *Zwrotne instrumenty finansowe* zawarty w załączniku nr 2, a szczególnie kryteria wyboru pośredników finansowych.	109	Jeżeli pośrednik ma być instytucją posiadającą doświadczenie w udzielaniu pożyczek lub poręczeń, to warunku tego nie będą spełniać banki, które z uwagi na fakt, iż udzielają kredytów lub ewentualnie gwarancji bankowych, nie będą mogły pełnić roli pośredników finansowych w omawianym programie. Ze środków Krajowego Funduszu Przedsiębiorczości Społecznej	**Uwaga uwzględniona – skreślono załącznik nr 2.**

					będą mogły być udzielane jedynie reporęczenia na rzecz funduszy poręczeniowych kwalifikujących się jako pośrednicy finansowi. Tymczasem instrument finansowy w postaci poręczenia wymaga współdziałania, jako pośredników finansowych, banków – tak jak to funkcjonuje w ramach inicjatywy JEREMIE oraz w przypadku Portfelowej Linii Gwarancyjnej *de minimis* w BGK	
35		**Uwaga do projektu utworzenia Krajowego Funduszu Przedsiębiorczości Społecznej**	Dyskusyjna jest propozycja objęcia poręczeniami pożyczek udzielanych przez fundusze pożyczkowe (str. 112 pkt 2. Poręczenia)		Poręczenie ma ułatwiać dostęp do finansowania podmiotom nie spełniającym restrykcyjnych kryteriów sektora bankowego w zakresie zabezpieczeń kredytów. Fundusze pożyczkowe nie stosują takich ostrych kryteriów, a celem ich działalności jest zapewnienie przedsiębiorcom łatwiejszego dostępu do finansowania. Z tego punktu widzenia cele pożyczek i poręczeń dublują się. Co więcej, fundusze pożyczkowe dysponują środkami publicznymi, które stanowią przeważający procent kapitału pożyczkowego. Zabezpieczenie ryzyka braku spłaty pożyczki ryzykiem wypłaty z tytułu poręczenia udzielanego ze środków publicznych oznacza jedynie transfer ryzyka w obrębie sektora publicznego na zasadzie „albo zapłaci fundusz pożyczkowy, albo poręczeniowy". Nie przynosi to	**Uwaga uwzględniona – skreślono załącznik nr 2.**

					wartości dodanej z punktu widzenia zwiększenia korzyści dla przedsiębiorców, odwrotnie, naraża ich na konieczność zapłaty podwójnej prowizji: od pożyczki i od poręczenia.	
36		**Uwaga do projektu utworzenia Krajowego Funduszu Przedsiębiorczości Społecznej**	Należy zwrócić uwagę, iż zapisy projektu Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej wskazują na brak spójnej, uporządkowanej koncepcji utworzenia systemu poręczeń dla podmiotów ekonomii społecznej oraz nie uwzględniają faktu funkcjonowania od szeregu lat ogólnopolskiego systemu poręczeniowego, opartego legislacyjnie o przepisy ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (Dz. U. z 2012 r., poz. 657 oraz z 2013 r. poz. 198), natomiast organizacyjnie o Bank Gospodarstwa Krajowego oraz lokalne i regionalne fundusze poręczeniowe. Świadczą o tym m.in. następujące zapisy ww. dokumentu: - na str. 63 projektu Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej jest mowa o „utworzeniu od roku 2015 Krajowego Funduszu Przedsiębiorczości Społecznej, którego celem będzie udzielanie pożyczek oraz poręczeń”, - na str. 84 ww. projektu zostało wskazane, iż „Najistotniejszym komponentem będzie fundusz pożyczkowo-poręczeniowy, zarządzany przez Bank Gospodarstwa Krajowego”, - na str. 109 omawianego dokumentu zapisano, iż „Wyboru pośredników finansowych powinien dokonać operator wybrany przez Instytucję Zarządzającą. Operatorem powinna być instytucja mająca doświadczenie w realizacji			**Uwaga częściowo uwzględniona.** Propozycja jest poparta analizą, uzgodniona z MIR, i ma zapewnione finansowanie ze środków UE. Celem jest budowa spójnego systemu pożyczkowego oraz doręczeniowego (odrębnych – zgodnie z sugestią MF), dedykowanego podmiotom ekonomii społecznej/przedsiębiorstwom społecznym – przy uwzględnieniu ich specyfiki.

			programów dotyczących instrumentów inżynierii finansowej. Wydaje się, że najlepiej ten warunek spełniają Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości i Bank Gospodarstwa Krajowego”, - na str. 113 znalazł się zapis, iż „Przy realizacji projektu pożyczek i poręczeń należy skorzystać z programu pilotażowego udzielania pożyczek dla PES realizowanego przez BGK”, - w tabeli na str. 99 proponuje się „Wyłonienie 16 funduszy pożyczkowych oraz funduszy poręczeniowych obejmujących wszystkie województwa”, przy czym nie jest jasne, czy miałoby to dotyczyć funduszy już istniejących, czy też miałyby być tworzone nowe fundusze poręczeniowe.			
37		**Uwagi o charakterze redakcyjnym**	W tabelach obrazujących terminy realizacji i źródła finansowania poszczególnych działań na str. 52, 70, 74, 75, 76 wyrazy „budżet jednostek samorządu terytorialnego", „budżet samorządu województwa" lub „budżet samorządu powiatowego i gminnego" należy poprawić na odpowiednio „budżety jednostek samorządu terytorialnego", „budżety samorządów województw", „budżety powiatów" lub „budżety gmin". Podobna uwaga dotyczy powyższych tabel w wierszach dotyczących koordynacji na str. 62, 65, 67, 70, 74, 75 wyrazy „samorząd województwa" i należy zamienić na „samorządy województw”. W rozdziale VI dotyczącym planu finansowego Programu w akapicie rozpoczynającym się od wyrazów „Ponadto w realizację programu (...)” wyrazy „(...) środki jednostek samorządu terytorialnego województw, gmin i powiatów i gmin (...)” należy	52, 62, 65, 67, 70, 74, 75, 76	Projekt należy pod tym kątem przeanalizować i skorygować ponieważ należy zauważyć, że nie ma jednego budżetu jednostek samorządu terytorialnego, jednego budżetu województw, gmin czy powiatów. Ponadto, Program będzie realizowany nie przez jedną jednostkę samorządu terytorialnego, województwo, powiat czy gminę, lecz przez wiele jednostek.	**Uwaga uwzględniona.**

			zastąpić wyrazami „(...) środki samorządów gmin, powiatów i województw (...)”.			
38		**Uwagi szczegółowe odnoszące się do niektórych wskaźników Programu zamieszczonych w załączniku nr 1/ priorytet III, działanie III.1**	Dla wskaźnika *„Liczba miejsc pracy powstałych w PS w wyniku udzielonych dofinansowań”* wskazano wartość docelową 38,5 tys., natomiast odpowiednia liczba dla tego wskaźnika na str. 67 dokumentu to 38,6 tys.	99		**Uwaga uwzględniona.**
39		**Uwagi szczegółowe odnoszące się do niektórych wskaźników Programu zamieszczonych w załączniku nr 1/ priorytet III, działanie III.2.**	Dla wskaźników *„Odsetek PES, które powstały w wyniku działalności OWES, a działają dłużej niż rok”* oraz *„Odsetek PS założony w wyniku działania OWES, które po roku czasu posiadają dodatni wynik finansowy”*, wskazano taki sam rezultat, tj. *„Minimum 70% PES działa dłużej niż rok”* oraz wartość docelową, tj. *„70%”*. W przypadku miernika odnoszącego się do wyniku finansowego wydaje się, że zakładany rezultat powinien zostać zdefiniowany odmiennie (np. jako minimum 70% przedsiębiorstw spośród przedsiębiorstw działających dłużej niż rok).	102		**Uwaga uwzględniona.**
40		**Uwagi szczegółowe odnoszące się do niektórych wskaźników Programu zamieszczonych w załączniku nr 1**	W przypadku niektórych wskaźników wątpliwości budzi prezentacja wartości docelowej/rocznej w kontekście określonych rezultatów, albo też wartości/sposób pomiaru są nieprecyzyjne.		Przykładowo dla Priorytetu III, działania III.2. (str. 102) – wskaźnik *„Liczba PES, w których wdrożono program rozwoju”*, gdzie wartość docelowa to 1516, natomiast rezultat to *„Na terenie każdego z powiatów wdrożono rocznie minimum 4 programy rozwoju PES”* – należy zauważyć, że wartość 1516 dla tak zdefiniowanego wskaźnika można osiągnąć nawet w przypadku, jeśli w niektórych	**Uwaga uwzględniona częściowo.** Dokonano zmian w zestawie wskaźników.

					powiatach wdrożonych zostanie mniej niż 4 programy rozwoju PES, przy uwzględnieniu rezultatu wynikałoby jednak, że mimo osiągnięcia wartości docelowej (1516) wskaźnik de facto nie zostałby zrealizowany.	
41		**Uwagi szczegółowe odnoszące się do niektórych wskaźników Programu zamieszczonych w załączniku nr 1**	Niektóre wskaźniki są ze sobą tożsame, co jest widoczne dopiero po uwzględnieniu zakładanych rezultatów.		Przykładowo dla Priorytetu, działania III.4. wskaźniki: *„Liczba systemów franczyzowych”* oraz *„Liczba podmiotów zrzeszonych w systemach franczyzowych”*, gdzie rezultatem jest zawsze *„Działające minimum 4 systemy franczyzowe zrzeszające minimum 60 podmiotów”* – wydaje się, że w drugim przypadku należałoby zrezygnować z wymogu odnoszącego się do liczby sieci franczyzowych.	**Uwaga uwzględniona częściowo.** Dokonano odpowiednich zmian w zestawie wskaźników.
42		**Uwagi szczegółowe odnoszące się do niektórych wskaźników Programu zamieszczonych w załączniku nr 1**	Należy rozważyć zamieszczenie przy liczbowych wartościach docelowych dla wskaźników, dla których rezultaty zostały określone jako „minimum” – znaku „≥”. W związku z powyższym proponuje się powtórną analizę zaproponowanych w projekcie wskaźników.			**Uwaga częściowo uwzględniona:** - opis wskaźnika wydaje się wystarczający; - dokonano powtórnej analizy zaproponowanych w projekcie wskaźników.
43		**Informacja ogólna**	Uprzejmie informuję, że zgłoszonych uwag nie uważam za ostateczne. Zastrzegam sobie możliwość zgłoszenia dalszych uwag do proponowanych rozwiązań.		Rozwiązania zaproponowane w projekcie Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej (wer. z dnia 16 września 2013 r.) m.in. wpłyną negatywnie na wyniki finansowe Funduszu Pracy i Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz są sprzeczne z obowiązującymi przepisami ustawy o finansach publicznych (np. rozwiązania	**Uwaga uwzględniona.**

					zawarte w Priorytecie II działaniu II.1. *Określenie otoczenia prawnego ekonomii społecznej*).	
44		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet II**/*Działania Regulacyjne w Zakresie Ekonomii Społecznej/* **Działanie II. 1.** *Określenie Otoczenia Prawnego Ekonomii Społecznej*	We wskazanym punkcie proponuje się wprowadzenie ulg we wpłatach na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i Fundusz Pracy dla podmiotów dokonujących zakupu usług dla przedsiębiorstwa społecznego, co będzie skutkowało zmniejszeniem przychodów tych funduszy.	Str. 57 pkt. 1 lit c	W projekcie Programu nie określono skutków finansowych związanych z wprowadzeniem proponowanych rozwiązań, nie wskazano także, że będą one miały wpływ na PFRON oraz FP – w zakresie Priorytetu II Działanie II.1 jako źródła finansowania rozwiązań zawartych w pkt. 1-5 wskazany został jedynie budżet ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.	**Uwaga uwzględniona.** Zrezygnowano z określenia szczegółowych rozwiązań, sygnalizując jedynie ich kierunek. Skutki finansowe zostaną zatem oszacowane w przypadku ewentualnej decyzji o podjęciu działań w sygnalizowanym w programie kierunku.
45		**Uwaga ogólna**	W projekcie programu proponuje się szereg nowych rozwiązań finansowanych z PFRON lub FP, np. udzielanie dofinansowania na tworzenie przedsiębiorstw społecznych i innych podmiotów, a także finansowania części ich funkcjonowania (Działanie III.1., pkt. 1 na str. 61-62), których realizacja może spowodować zwiększenie wydatków tych funduszy lub zmniejszenie wydatków na inne zadania.		Należy pamiętać, że PFRON i FP są państwowymi funduszami celowymi zaliczanymi do sektora finansów publicznych, a zatem kształtowanie się wielkości ich przychodów i wydatków ma tutaj olbrzymie znaczenie. Wskazane w projekcie Programu rozwiązania dotyczące przychodów i wydatków PFRON i FP mogą wpłynąć negatywnie na wyniki finansowe tych funduszy.	**Uwaga uwzględniona częściowo.** Program przewiduje podjęcie działań w kierunku zmiany struktury wydatków w ramach ww. funduszy, nie prowadzącej do ich negatywnych wyników finansowych.
46		**Uwaga ogólna**	W projekcie Programu proponuje się także wprowadzenie innych, nowych rozwiązań, w tym finansowanych z budżetu ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego np. częściowa refundacja składek na ubezpieczenia społeczne osób bezrobotnych, niepełnosprawnych czy tez innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym (Działanie II.1., pkt. 1 lit. B, na str. 57)		Nie oszacowano skutków finansowych wprowadzenia wymienionych propozycji.	**Uwaga uwzględniona**– szacunki są przygotowywane w ramach testu regulacji/OSR dla projektu ustawy o przedsiębiorstwie społecznym i wspieraniu ekonomii

						społecznej, co zaznaczono w treści programu.
47		**Uwaga ogólna**	Proponowane w projekcie Programu rozwiązania powinny być popierane wyłącznie w zakresie , w którym możliwe byłoby ich finansowanie w ramach wydatków zaplanowanych w ustawach budżetowych na dany rok, bez konieczności ubiegania się o dodatkowe środki. Projekt dokumentu wymaga uzupełnienia o informacje o skutkach finansowych wynikających z proponowanych rozwiązań wraz ze wskazaniem źródeł ich finansowania. Informacje dotyczące skutków finansowych i źródeł ich finansowania zawarte w rozdziale III projektu poświęconym Priorytetom Programu powinny być spójne z informacjami zawartymi w rozdziale VI Plan Finansowy.		Konieczność ta wynika z bardzo trudnej sytuacji finansów publicznych. Wobec braku informacji o skutkach finansowych wynikających z proponowanych rozwiązań trudno jest ocenić możliwość ich finansowania. Należy również zauważyć , że w chwili obecnej Polska objęta jest procedurą nadmiernego deficytu (EDP). Zgodnie z rekomendacjami Rady Ecofin z grudnia 2013 r. , dotyczącymi EDP, Polska ma ograniczyć deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych do 3,9% PKB w roku 2014 i do 2,8% PKB w roku 2015. Należy zatem unikać podejmowania działań, których skutkiem może być pogorszenie wyniku sektora instytucji rządowych i samorządowych, a w szczególności działań, które spowodować mogą niezrealizowanie celu, jakim jest likwidacja nadmiernego deficytu w wyznaczonym przez Radę terminie. W sytuacji, kiedy Rada Ecofin stwierdzi, że Polska nie podejmuje skutecznych działań, czyli nie wdraża rekomendacji z art. 126.7 traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Komisja może samodzielnie wystąpić z	**Uwaga uwzględniona.** Program zakłada finansowanie w ramach wydatków zaplanowanych w ustawach budżetowych na dany rok, bez konieczności ubiegania się o dodatkowe środki, - odpowiednie zapisy znalazły się w treści dokumentu.

					inicjatywą zawieszenia płatności , w formie decyzji Rady z tytułu Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych (EFSI), w celu zmobilizowania państwa członkowskiego do podjęcia odpowiednich działań.	
48		**Uwaga ogólna**	Następująca informacja zawarta w ostatnim akapicie na str. 85 „Zaplanowanie wydatki nie stanowią dodatkowego obciążenia budżetu państwa i funduszy celowych (…)" nie jest wystarczająca.	85	Projekt wymaga uzupełnienia o informację, iż projektowane rozwiązania powinny być realizowane w ramach wydatków zaplanowanych w ustawach budżetowych na dany rok, bez konieczności ubiegania się o dodatkowe środki.	**Uwaga uwzględniona – jw.**
49		Rozdział I Diagnoza: Finanse sektora ekonomii społecznej	treści zawarte w akapicie zaczynającym się od wyrazów „*Uznany prawnie tryb funkcjonowania spółdzielni jako organizacji ukierunkowanej na potrzeby członków uzasadnia promowanie jej członków w transakcjach ze spółdzielnią…*" reprezentują punkt widzenia przede wszystkim samych spółdzielców i zawierają postulaty, które nie zyskały akceptacji strony rządowej, przynajmniej w zakresie preferencji podatkowych. Zawarcie ich w omawianym projekcie w tej formie, w jakiej to zrobiono, może sugerować coś innego. Ponadto wsparcie propozycji tworzenia funduszy i instytucji solidarnościowych, o czym mowa w dalszej części tego akapitu, w powiązaniu z systemem podatkowym nie powinno odbywać się poprzez wprowadzanie do systemu podatkowego nowych preferencji podatkowych, ponieważ może to spowodować rozszczelnienie systemu		Ponownie podkreślam, że preferencje podatkowe nie mogą być czynnikiem decydującym o zwiększeniu aktywności członków spółdzielni. Dążeniem polityki podatkowej jest stworzenie jednakowych ram opodatkowania dla korporacyjnych podmiotów gospodarczych. O wyborze konkretnej formy, jako najwłaściwszej dla prowadzenia danej działalności, powinny decydować inne czynniki, niż zakres opodatkowania.	**Uwaga uwzględniona**

			podatkowego. W związku z powyższym należy wykreślić omawiany akapit;			
50		Działanie I.2. Wspieranie lokalnej samoorganizacji i aktywności obywatelskiej, pkt 1 lit. f tj. „wypracowanie jednolitej polityki zwłaszcza w zakresie fiskalnym dotyczącej działań wzajemnościowych, zmierzającej do wspierania przez państwo i partnerów gospodarczych rozwoju tych obywatelskich działań”	Jest niezrozumiałe co do obszaru planowanych regulacji;			**Uwaga uwzględniona** Dokonano korekty zapisu. Propozycja nie zakłada na obecnym etapie zmian regulacyjnych. Działanie ma na celu wypracowanie propozycji postępowania dla służb fiskalnych wobec wewnętrznej aktywności wzajemnościowej wewnątrz organizacji pozarządowych, podmiotów i inicjatyw wzajemnościowych.
51		Działanie II.1. Określenie otoczenia prawnego ekonomii społecznej pkt 2 lit. b w zakresie zwolnienia z podatku dochodowego tej części nadwyżki bilansowej, która	należy wykreślić powyższą treść.		J. w. Ponownie podkreślam, że nie znajduję możliwości ani uzasadnienia dla wprowadzenia nowych ulg.	**Uwaga uwzględniona**

		przeznaczana jest na wspólny, niepodzielny fundusz zasobowy				
52		Działanie II.1. Określenie otoczenia prawnego ekonomii społecznej pkt 2 lit. d w zakresie uszczegółowienia i zreformowania pojęć i zakresu wydatków przeznaczanych na reintegrację zawodową i społeczną oraz sposobu zwolnienia z podatku dochodowego przychodów przeznaczonych na te wydatki	nieznane są przesłanki, jakie posłużyły do sformułowania tej propozycji (projekt powinien ją uzasadniać), nieznany jest też kierunek zmian, co sprawia, że propozycja ta nie może zostać zaakceptowana.		J. w. Ponownie podkreślam, że nie znajduję możliwości ani uzasadnienia dla wprowadzenia nowych ulg.	**Uwaga uwzględniona,** usunięto zapisy dotyczące zwolnienia z podatku dochodowego przychodów przeznaczonych na wydatki związane z reintegracją społeczną i zawodową; zapis odnosi się do obecnie funkcjonujących już rozwiązań;
53		Działanie III.3 Zwrotne instrumenty finansowe	Odnosząc się ponownie do proponowanego w projekcie Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej wyłonienia 16 funduszy pożyczkowych oraz funduszy poręczeniowych obejmujących wszystkie województwa, zauważam: Zapisy projektu Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej nie uwzględniają faktu funkcjonowania od szeregu lat ogólnopolskiego systemu		W związku z powyższym, pragnę podkreślić, iż poręczenie stanowi jedynie zabezpieczenie spłaty kredytu bankowego, który jest rzeczywistą formą wsparcia finansowania działalności danego podmiotu. W sytuacji, w której fundusze poręczeniowe, ze względu na niski poziom kapitału i brak	**Uwaga uwzględniona** Dokonano korekty sformułowań w częściach dotyczącej oczekiwanych rezultatów Działania III.2. oraz tabeli wskaźników.

			poręczeniowego opartego legislacyjnie o przepisy ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (Dz. U. z 2012 r. poz. 657 oraz z 2013 r. poz. 198), natomiast organizacyjnie o Bank Gospodarstwa Krajowego oraz lokalne i regionalne fundusze poręczeniowe. W ramach oczekiwanych efektów Priorytetu III, w Działaniu III.2. (str. 76 projektu), przewiduje się uruchomienie i działanie 16 funduszy pożyczkowych oraz funduszy poręczeniowych obejmujących wszystkie województwa. Zgodnie z informacją podaną na str. 102 projektu zakłada się, że kapitał poręczeniowy i reporęczeniowy powinien w skali kraju kształtować się na poziomie 32.000 tys. zł. Powyższa kwota umożliwiłaby zapewnienie jednie bardzo niskiego poziomu kapitału dla przewidywanych do utworzenia funduszy poręczeniowych, co z kolei przełożyłoby się na niską bankowalność udzielanych przez te fundusze poręczeń.		historii działalności, nie będą stanowiły odpowiednich partnerów finansowych dla banków, może się okazać, że kredyty bankowe dla podmiotów ekonomii społecznej nie będą udzielane, a co za tym idzie środki na utworzenie nowego systemu funduszy poręczeniowych nie zostaną wykorzystane.	w projekcie programu jest mowa o jednym funduszu pożyczkowym oraz poręczeniowym, na potrzeby którego wyłonionych zostanie co najmniej 16 pośredników (co najmniej 1 na region). Zakłada się udział lokalnych i regionalnych funduszy pożyczkowych i poręczeniowych. Propozycja tego działania ma charakter ramowy, szczegółowe zasady realizacji zostaną określone na etapie wdrożeniowym.
54		Rodział I Diagnoza: Wsparcie rozwoju sektora ekonomii społecznej	w akapicie zaczynającym się od słów „Wsparcie ekonomii społecznej zostało także przewidziane w Programie operacyjnym Fundusz Inicjatyw Obywatelskich 2009 – 2013” należy podać również dane za 2012 r. a w miarę możliwości także za rok 2013.			**Uwaga uwzględniona**
55		Działaniu I.4. Wspieranie rozwoju działań ekonomii społecznej w kluczowych sferach	w punktach określono 6 głównych działań (zadań), w związku z tym, w tabeli w części „Termin realizacji zadań” należy określić dla wszystkich działań (zadań), a nie tylko dla pięciu;			**Uwaga uwzględniona**

		rozwojowych				
56		Działaniu I.4. Wspieranie rozwoju działań ekonomii społecznej w kluczowych sferach rozwojowych	jako „Źródło finansowania” wskazano Fundusz Pracy (dla działań opisanych w pkt 1, 2, 3, 4 lit. c i d oraz pkt 5) w ramach preferowania rodzajów działalności i programów specjalnych, w zakresie zgodnym z ustawą. W rozdziale VI projektu KPRES nie określono jednak skutków finansowych wprowadzenia rozwiązań zawartych w ww. Działaniu I.4.			**Uwaga nieuwzględniona.** Działanie nie rodzi dodatkowych bezpośrednich skutków finansowych, proponuje jedynie typy podmiotów i przedsiębiorstw możliwych do objęcia preferencjami w zakresie zgodnym z ustawą – w ramach posiadanych środków Funduszu Pracy.
57		Działaniu II.1. Określenie otoczenia prawnego ekonomii społecznej w pkt 1	podano informacje, że „wdrożone zostaną podstawowe rozwiązania regulacyjne, definiujące pojęcie przedsiębiorstwa społecznego na gruncie prawnym oraz nastąpi określenie podstawowych obowiązków i uprawnień przedsiębiorstw społecznych oraz zasad i form ich wsparcia ze strony państwa poprzez ustawę o ekonomii społecznej i przedsiębiorstwie społecznym”. Projekt ww. Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej nie powinien zawierać propozycji nowych projektów ustaw nie zaakceptowanych jeszcze przez Radę Ministrów. Powyższy Program powinien zawierać jedynie rozwiązania obecnie funkcjonujące lub propozycje modyfikacji obowiązujących przepisów już przyjętych przez Radę Ministrów.			**Uwaga nieuwzględniona** Uchwała Nr 61 Rady Ministrów z dnia 26 marca 2013 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020” zatwierdziła plan dotyczący ustawy o przedsiębiorczości społecznej w ramach kierunku działania: 2.3.1. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości społecznej i innych form przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i

						zawodowemu, w tym różnorodnych form samopomocy. Projekt ustawy o przedsiębiorstwie społecznym oraz wspieraniu ekonomii społecznej został skierowany w I kwartale br. na Zespół ds. Programowania Prac Rządu.
58		Działanie II.1. Określenie otoczenia prawnego ekonomii społecznej, pkt. 3	propozycje wprowadzenia ulg we wpłatach na PFRON z tytułu zakupu usługi lub produkcji od podmiotu ekonomii społecznej spełniającego określone warunki, co będzie skutkowało zmniejszeniem przychodów tego funduszu (w projekcie Programu nie oszacowano skutków finansowanych proponowanego rozwiązania).		Mając na uwadze proponowane ulgi we wpłatach na PFRON budzi zastrzeżenia odniesienie się przez Departament Pożytku Publicznego w MPiPS do uwagi MF zawartej w lp. 45, iż „Program przewiduje podjęcie działań w kierunku zmiany struktury wydatków w ramach ww. funduszy, nie prowadzącej do ich negatywnych wyników finansowych". Należy bowiem pamiętać, że na kształt wyniku finansowego państwowego funduszu celowego (np. PFRON) wpływa wielkość zarówno jego przychodów jak i kosztów. Wskazane powyżej rozwiązania dotyczące zmniejszenia przychodów PFRON mogą wpłynąć negatywnie na wynik finansowy tego funduszu. Ponadto nie wiadomo dlaczego w tabeli jako źródło finansowania tego rozwiązania (ulgi we wpłatach na PFRON)	**Uwaga uwzględniona** Dokonano korekty zapisów, wskazując na działanie związane z analizą możliwości wprowadzenia proponowanych rozwiązań, w tym oszacowania skutków finansowych rozważanych działań. Propozycja ma zatem charakter kierunkowy i niezobowiązujący. Finansowanie działań analitycznych i ewentualnych przygotowawczych – w ramach budżetu ministra właściwego ds. zabezpieczenia

					wskazany został „budżet ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego” (podane źródło finansowania również budzi wątpliwości w przypadku rozwiązań dotyczących wsparcia zatrudniania osób niepełnosprawnych, dotyczących np. warsztatów terapii zajęciowej czy zakładów aktywności zawodowej, które to formy wsparcia osób niepełnosprawnych obecnie są finansowane ze środków PFRON, a nie MPiPS; dla proponowanych rozwiązań nie oszacowano skutków finansowych ich wprowadzenia).	społecznego.
59		Oczekiwane efekty Priorytetu III	stwierdza się, że rezultatem osiągnięcia Celu 2 „Otoczenie” będzie „stworzenie i utrzymanie 35 tys. miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych”. Natomiast jako Działania III.1. wymienia się „stworzenie 38, 6 tys. miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych”. Ponadto w Rozdziale: Plan finansowy stwierdza się, że „... w okresie 2014-2020 planuje się powstanie: ze środków Funduszu Pracy - 13.265 miejsc pracy, ze środków PFRON – 5306 miejsc pracy oraz ze środków EFS – 20.090 miejsc pracy, co łącznie oznacza ok. 38.600 tys. miejsc pracy”.		Powyższe wymaga skorygowania i ujednolicenia z treścią celu operacyjnego 2: „Otoczenie” – „Powstanie i utrzymanie 35 tys. miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych” przedstawionego oraz z danymi podanymi w tabeli Priorytet III. System wsparcia ekonomii społecznej”, „Działania III.1.	**Wyjaśnienie:** wartość wskaźnika 38,6 tys. miejsc pracy dotyczy liczby miejsc pracy utworzonych ogółem w ramach dotacji, przed uwzględnieniem efektu ich trwałości. Wskaźnik 35 tys. miejsc pracy uwzględnia trwałość tych miejsc pracy. Odpowiedni komentarz – w tekście dokumentu.
60		Działanie IV.4. Monitoring ekonomii społecznej, pkt. 3	Działania GUS w zakresie zbierania danych i monitorowania rozwoju ekonomii społecznej (str. 93 projektu)		Uwzględniając powyższe oraz mając na uwadze charakter dokumentu, proponuję wykreślenie zapisów	**Uwaga uwzględniona**

		a)	powinny zostać sfinansowane w ramach corocznie ustalanego w ustawie budżetowej limitu wydatków i nie powinny stanowić podstawy do ubiegania się o dodatkowe środki z budżetu państwa na ten cel.		deklaratoryjnych, zgodnie z którymi celem wzmocnienia roli GUS niezbędne jest wzmocnienie zasobów a także budżetu zespołu odpowiedzialnego za obszar gospodarki społecznej.	
61		Rozdział VI Plan finansowy	trudno zgodzić się ze stwierdzeniem, iż „zaplanowane wydatki nie stanowią dodatkowego obciążenia budżetu państwa i funduszy celowych, stanowiąc ich doprecyzowanie celem osiągnięcia zakładanych rezultatów i będą finansowane w ramach wydatków zaplanowanych w ustawach budżetowych bez konieczności ubiegania się o dodatkowe środki.” Należy bowiem zauważyć, że w piśmie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 24 lutego 2014 r. Nr BBF-I-0310-4(1)-IJ/14 dotyczącym materiałów do sporządzenia aktualizacji Wieloletniego Planu Finansowego Państwa na lata 2014-2017 zawarta jest informacja, że <u>realizacja nowych zadań przez MPiPS wynikających z projektu Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej</u> oraz projektu ustawy o przedsiębiorstwie społecznym i wspieraniu podmiotów ekonomii społecznej warunkuje <u>od 2015 r. „potrzebę zwiększenia limitu wydatków w części 44” (kwota wszystkich kosztów nie została podana).</u> Mają to być wydatki związane m. in. z resortowym programem „Ekonomia Społeczna” (wg MPiPS szacunkowo w latach 2015-2017 6 mln zł, rocznie 2 mln zł), czy z obsługą organizacyjną, merytoryczną i administracyjną Krajowego Komitetu ds. Rozwoju		Wobec powyższego informacja zawarta w Rozdziale VI Plan finansowy nadal nie jest wystarczająca. Mając na względzie obecny i prognozowany poziom finansów publicznych, należy jednoznacznie wskazać, że wszystkie projektowane rozwiązania (nie tylko w zakresie kreowania zmian prawnych, jak podano w pierwszym akapicie na str. 100 w zakresie Priorytetu II, ale również w zakresie skutków finansowych projektowanych działań/rozwiązań) powinny być sfinansowane w ramach wydatków zaplanowanych w ustawach budżetowych na dany rok i nie będą stanowić podstawy do ubiegania się o dodatkowe środki.	**Uwaga uwzględniona** Zaproponowane wydatki nie stanowią dodatkowego obciążenia funduszy celowych, stanowiąc ich doprecyzowanie celem osiągnięcia zakładanych rezultatów i będą finansowane w ramach wydatków zaplanowanych w ustawach budżetowych bez konieczności ubiegania się o dodatkowe środki. Wydatki budżetowe podobnie w zasadniczej części będą realizowane w ramach obecnie obowiązujących limitów, poza niezbędnymi kosztami wynikającymi z udziału Polski w działaniach rozwojowych na rzecz spełnienia warunków ex-ante wyznaczonych przez Komisję Europejską. Oznacza to, że warunkiem ich

			Ekonomii Społecznej.			uruchomienia jest umieszczenie ich w limitach wydatków na dany rok budżetowy określony w ustawie budżetowej. Ewentualne zmiany i dodatkowe koszty dla finansów publicznych mogą być udzielone wyłącznie za zgodą Rady Ministrów.
62		Rozdział VI Plan finansowy	Na stronie 106 należy zweryfikować tablicę prezentującą Plan finansowy KPRES, w zakresie podanej w wierszu pierwszym jednostki „kwoty w tys. zł" natomiast w tablicy zbiorczej na str. 111 brak miana			**Uwaga uwzględniona**
63		Rozdział VI Plan finansowy	Informacje dotyczące skutków finansowych i źródeł ich sfinansowania zawarte w projekcie Programu w rozdziale III Priorytety KPRES powinny być spójne z informacjami zawartymi w rozdziale VI Plan finansowy KPRES.			**Uwaga uwzględniona**
64		Wykaz skrótów	należy uzupełnić o poniższe pozycje: PUP – Powiatowy Urząd Pracy, WUP – Wojewódzki Urząd Pracy, ZAZ – Zakłady Aktywności Zawodowej.			**Uwaga uwzględniona**
65		Uwaga ogólna	W kontekście całego projektu KPRES wymaga zauważenia, że ani Minister Pracy i Polityki Społecznej ani Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej nie są jednostkami posiadającymi własny budżet. Tym samym np. określenie „budżet ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego" można uznać za zrozumiałe w języku potocznym, natomiast w języku prawnym jest ono nieprecyzyjne.			**Uwaga uwzględniona częściowo** sformułowania dotyczące braku konieczności wyasygnowania dodatkowych środków znajdują się w odpowiednich

			Zatem wskazany wyżej zwrot należy zastąpić sformułowaniem „w ramach limitu wydatków części budżetu państwa, której dysponentem jest minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, bez konieczności wyasygnowania dodatkowych środków". Powyższe nieścisłości występują np. na stronach: 56, 58, 60, 63, 67, 69, 78, 80, 82, 84, 86, 88.			częściach dokumentu (m. in. Rozdział VI: Plan finansowy).
66		Wstęp	Na str. 6, w zdaniu pierwszym przedłożonego Programu, błędnie wskazano metrykę ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (jest: Dz. U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.); powinno być: Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.			**Uwaga uwzględniona**
67	**MINISTERSTWO INFRASTRUKTURY I ROZWOJU**	**Uwaga ogólna**	Prośba o uwzględnienie w treści KPRES, opisu wyników ewaluacji ex ante Programu.			**Uwaga uwzględniona.**
68		**Rozdział I** *diagnoza ekonomii społecznej*/ **Stan Stan rozwoju ES Tabela 3**	Proszę o usunięcie określenia „dane wstępne"	31	Dane zostały zweryfikowane na podstawie zatwierdzonych sprawozdań IP. Ponadto, obecnie MRR dysponuje danymi za I półrocze 2013 r. w zakresie wskaźników produktu. W związku z powyższym istnieje możliwość przedstawienia w dokumencie przedmiotowych danych.	**Uwaga uwzględniona.** W sytuacji dostępności aktualniejszych danych – zostaną uwzględnione w ostatecznej wersji dokumentu.
69		**Rozdział I** *diagnoza ekonomii społecznej* **, Stan Stan rozwoju ES Tabela 4**	Propozycja aktualizacji danych	32	Po przekazaniu przedmiotowych danych do DPP w MPiPS, IZ PO KL otrzymała z części województw informacje uzupełniające, co wpłynęło na wartości wskazane w tabeli. Zaktualizowaną tabelę przekazujemy wraz z uwagami do KPRES	**Uwaga uwzględniona.**
70		**Rozdział I** *diagnoza ekonomii*	Prośba o doprecyzowanie źródła i wskazanie podpisu analogicznego jak w	34	Doprecyzowanie źródła danych	**Uwaga uwzględniona.**

		społecznej **, Stan rozwoju ES Tabela 7**	przypadku tabeli nr 4: Dane IP PO KL zebrane od projektodawców			
71		**Rozdział I** *diagnoza ekonomii społecznej* **, Stan rozwoju ES**	Przy wskazaniu liczby 131 utworzonych w Priorytecie VII spółdzielni socjalnych proponuje się dodanie przypisu, iż dana ta pochodzi z systemu sprawozdawczości PO KL wg stanu na koniec 2012 r.	34	Wprowadzenie przypisu jest konieczne ze względu na wyjaśnienie rozbieżności z informacją podaną w tabeli nr 4. Należy zaznaczyć, iż dane przedstawione w tabeli nr 4 pochodzą spoza systemu sprawozdawczości PO KL.	**Uwaga uwzględniona.**
72		**Rozdział I** *diagnoza ekonomii społecznej* **, Stan rozwoju ES**	Z ostatniego akapitu na str 34 należy usunąć fragment „powodujących wsparcie ze środków europejskich bez wymiaru jakościowego i efektu trwałości"	34	Mimo iż nie osiągnięto wszystkich zakładanych wskaźników w Poddziałaniu 7.2.2 PO KL, należy unikać stwierdzeń że wydatkowanie środków europejskich jest pozbawione wymiaru jakościowego i efektu trwałości. Tego rodzaju stwierdzenia mogą negatywnie wpłynąć na relacje PL-KE w zakresie dalszego finansowania ze środków europejskich części działań przewidzianych w KPRES.	**Uwaga uwzględniona.**
73		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet I** *Ekonomia społeczna na społecznie odpowiedzialnym terytorium* **Działanie I.1,** *Wspieranie partycypacyjnych modeli badania potrzeb społecznych i planowania lokalnego*	Należy usunąć wskazanie dotyczące finansowania ze środków PO WER.	48	Uzasadnienie dot. zadania 2 - Na obecnym etapie prac nad nową perspektywą finansową prowadzone są uzgodnienia między MRR, a innymi resortami w zakresie finansowania tego rodzaju działań w ramach innych programów operacyjnych m.in. PO Cyfrowa Polska. W związku z tym na tym etapie prac MRR proponuje przypisać zadanie 2 do środków UE, bez wskazywania jaki program będzie finansował te działania	**Uwaga uwzględniona częściowo.** W ramach przyjętego obecnie PO WER oraz w drodze dalszych konsultacji ustalono, że zdanie to może być finansowane w ramach wskazanego źródła.

		nowej roli / **Źródła finansowania zadanie 2** *przygotowanie i wdrożenie środków komunikacji elektronicznej, w szczególności: narzędzia do konsultacji on-line, nowego interaktywnego modułu wspomagającego proces konsultacji i jednocześnie pełniącego zadania Biuletynu Informacji Publicznej (BIP) -*				
74		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet I** *Ekonomia społeczna na społecznie odpowiedzialnym terytorium* **Działanie I.1,** *Wspieranie partycypacyjnych modeli badania potrzeb społecznych i planowania lokalnego nowej roli /* **Źródła finansowania zadania 3**	Proszę o usunąć wskazanie dotyczące finansowania z PO WER	48	Zaproponowane zadania nie wpisują się w cele priorytetu 11.3 w projekcie PO WER	**Uwaga uwzględniona częściowo – jw.**

		metodyczne wspieranie, animowanie i promowanie elastycznych narzędzi dialogu obywatelskiego (m. in. stałe konferencje, sondaże deliberatywne, panele obywatelskie) oraz budżetu obywatelskiego poszerzanego stopniowo do coraz większych obszarów polityk publicznych				
75		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet I** *Ekonomia społeczna na społecznie odpowiedzialnym terytorium* **Działanie I.1,** *Wspieranie partycypacyjnych modeli badania potrzeb społecznych i planowania lokalnego nowej roli /* **Źródła finansowania zadania 7** *wspieranie dostępu obywateli do bezpłatnych porad*	Konieczne jest skorygowanie zapisów dotyczących źródeł finansowania. Działania z zakresu poprawy dostępu obywateli do poradnictwa prawnego i obywatelskiego nie będą realizowane w ramach PO WER, ale w ramach RPO. Tego rodzaju działania nie będą realizowane w ramach celu tematycznego 11, ale celu tematycznego 9, priorytet inwestycyjny 9.7 (wsparcie dla dostępu do usług na rzecz osób wykluczonych) lub 9.4 (jako część kompleksowych usług aktywizacyjnych w zależności od indywidualnych potrzeb wspieranych osób)	48	Bezpośrednie wsparcie na rzecz grup zagrożonych wykluczeniem społecznym w zakresie zapewnienia im dostępu do usług prawnych będzie realizowane w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych. W ramach PO WER może być realizowane wsparcie o charakterze systemowym (np. opracowanie standardów usług i certyfikacja ośrodków, monitorowanie jakości).	**Uwaga uwzględniona.**

		prawnych i obywatelskich jako istotnego instrumentu, który przeciwdziała wykluczeniu społecznemu oraz wspiera obywateli w powrocie do aktywności życiowej i społecznej –				
76		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet I** *Ekonomia społeczna na społecznie odpowiedzialnym terytorium/* **Działanie I.2** *Wspieranie lokalnej samoorganizacji i aktywności obywatelskiej* **Źródła Finansowania** **zadanie 2 b** *wspieranie rozwoju instytucjonalnego i wsparcia rozwoju nowopowstających organizacji obywatelskich działających lub rozpoczynających działalność w sferze usług społecznych użyteczności*	Zadanie nie jest możliwe do finansowania z PO WER	49-50		**Uwaga uwzględniona.**

		publicznej poprzez systemowe szkolenia (m.in. doradztwo, tutoring i superwizje) dla animatorów i liderów lokalnych działających w sferze społecznej, gospodarczej i kulturowej;				
77		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet I** *Ekonomia społeczna na społecznie odpowiedzialnym terytorium/* **Działanie I.3** *Wspieranie rozwoju usług użyteczności publicznej poprzez ekonomię społeczną* **Zadanie 1** *działania o charakterze metodycznym stanowiące kontynuację działań projektu współfinansowanego ze środków EFS „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej" (Priorytet*	Proszę usunąć nawiązania do EFS i projektu „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej", finansowanego z PO KL.	50	Nie można wskazywać, że mają być kontynuowane dotychczasowe działania, gdyż to wskazuje, że cele projektu nie zostały osiągnięte. Przede wszystkim jednak należy doprecyzować rodzaj standardów, które mają być wspierane, wskazać kierunki rozwoju standardów. W celu tematycznym 9 usługi mogą być wspierane w ograniczonym zakresie, w związku z tym dla oceny zgodności zaproponowanych działań z celami EFS, przedstawione w KPRES zapisy są niewystarczające. To samo dotyczy promowania i wdrażania projektów innowacyjnych, konieczne jest podanie w jakich obszarach będą innowacje i jaki będzie ich kierunek. Dodatkowo należy mieć na uwadze fakt, iż projekty innowacyjne stanowią narzędzie do weryfikacji skuteczności wypracowanych w ramach innowacji rozwiązań. Kluczowe jest więc przede wszystkim to	**Uwaga uwzględniona.**

		I Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki) mające na celu: *a)wypracowywanie kolejnych standardów poszczególnych typów usług społecznych użyteczności publicznej (interesu ogólnego) wraz z określeniem ich poziomu minimalnego i optymalnego ;* *b)promowanie i wdrożenie projektów innowacyjnych testujących innowacje* *c)tworzenie wspólnie z organizacjami samorządowymi bazy dobrych praktyk usług społecznych użyteczności publicznej wraz kosztami ich realizacji, wykorzystując również efekty projektów innowacyjnych, w tym realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.*			jakie rozwiązania (czemu służące) mają powstać.	
78		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii*	Zadanie zostało przypisane do realizacji i finansowania w ramach PO WER. Konieczne jest jednak przeformułowanie	50		**Uwaga uwzględniona częściowo.**

		Społecznej/ **Priorytet I** *Ekonomia społeczna na społecznie odpowiedzialnym terytorium/* **Działanie I.3** *Wspieranie rozwoju usług użyteczności publicznej poprzez ekonomię społeczną* zadanie 2 *działania o charakterze systemowym, wspierającym działania lokalne i regionalne, wykorzystujące doświadczenia projektu „Modelowy system na rzecz integracji społecznej" mające na celu powołanie Ogólnopolskiej Platformy Usług Społecznych jako partnerstwa publiczno-społecznego z udziałem przedstawicieli MPiPS, zrzeszeń jednostek samorządu terytorialnego, oraz federacji organizacji obywatelskich zrzeszających organizacje realizujące usługi społeczne,*	tych zapisów. Należy bardziej skoncentrować się na tym, co ma być osiągnięte i czemu ma to służyć oraz na wskazaniu elementów/rozwiązań, które mają być wypracowane. Nie należy powoływać się na projekt „Modelowy system…", gdyż kwestią drugorzędną jest to w ramach jakiego projektu pewne rozwiązania są wypracowywane. Dodatkowo należy też mieć na uwadze fakt, że wykorzystanie produktów projektu „Modelowy system…" może nastąpić po ich walidacji. Jednocześnie należy mieć na względzie, iż działania <u>z zakresu podnoszenia kompetencji kadr podmiotów działających na rzecz włączenia społecznego i walki z ubóstwem będą realizowanie w PO WER w ramach priorytetu inwestycyjnego 9.4. W związku z tym źródłem finansowania może być PO WER, a nie jak wskazano RPO.</u>			W trakcie dalszych konsultacji ustalono jako źródła finansowania wskazanie PI 9.7 POWER.

		mające na celu: *a)monitoring realizacj polityki i badanie jakości usług społecznych przez organizacje podmioty ekonomii społecznej (w tym organizacje obywatelskie);* *b)standaryzację usług społecznych i współpracy publiczno-społecznej w ramach realizacji usług;wypracowywania założeń aktów prawnych odnoszących się do realizacji usług społecznych;* *c)działalność edukacyjną w zakresie wdrażania standardów usług społecznych.*				
79		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet I** *Ekonomia społeczna na społecznie odpowiedzialnym terytorium/* **Działanie I.3** *Wspieranie rozwoju usług użyteczności publicznej poprzez*	Konieczne jest wskazanie przez MPiPS demarkacji w obszarze realizacji zadań edukacyjnych, związanych z ponoszeniem kompetencji i działań edukacyjnych w zakresie ekonomii społecznej, które mają być realizowane na poziomie PO WER, a które na poziomie RPO oraz w ramach jakich priorytetów inwestycyjnych 9.4 czy 9.8.	51	W obecnej wersji PO WER, zgodnie z propozycjami zgłoszonymi przez MPiPS działania tego rodzaju (*Wyposażenie w kompetencje i wiedzę w obszarze ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej interesariuszy związanych z sektorem ekonomii społecznej, w tym przedstawicieli władz i pracowników administracji publicznej, liderów lokalnych)* mają być realizowane w ramach 9.8 w PO WER, a więc na poziomie krajowym a nie regionalnym.	**Uwaga uwzględniona częściowo.** W trakcie dalszych konsultacji ustalono jako źródła finansowania wskazanie PI 9.7 POWER.

		ekonomię społeczną Zadanie 3d *organizowanie regionalnych działań edukacyjnych na rzecz zmiany sposobu realizacji zadań użyteczności publicznej poprzez włączenie sektora ekonomii społecznej* i zadanie 3e *organizowanie regionalnych działań na rzecz wdrożenia w gminach, powiatach i województwach klauzul społecznych w zamówieniach publicznych jako trwałego elementu realizacji usług użyteczności publicznej poprzez działania o charakterze edukacyjnym, szkoleniowym*				
80		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet I** *Ekonomia społeczna na społecznie odpowiedzialnym terytorium/* **Działanie I.3** *Wspieranie rozwoju usług użyteczności*	Zadanie zostało przypisane do realizacji i finansowania w ramach RPO, natomiast z jego treści nie wynika co miałoby być finansowane, w związku z tym nie jest możliwa ocena zgodności z celami EFS. Skoncentrowano się na opisie mechanizmu (ścieżki wdrożenia) a nie tego co ma być efektem wsparcia. Zaproponowana ścieżka dotyczy de facto trybu realizacji projektów w ramach RPO. Wątpliwy dla MRR jest sposób rozliczania takich projektów, w szczególności to, co będzie w tym systemie wydatkiem kwalifikowalnym i jaki będzie	51		**Uwaga uwzględniona.**

		publicznej poprzez ekonomię społeczną Zadanie 4 *działania o charakterze rozwojowym:* *a)wdrożenie na poziomie samorządów wojewódzkich ścieżek finansowania, o które mogłyby aplikować gminy lub grupy gmin (związki celowe) na podstawie kontraktu z samorządem województwa;* *b)aplikacja o środki możliwa będzie o ile gminy uzgodnią w partnerstwie z organizacjami i innymi partnerami, zakres realizowanych działań, wraz ze wskaźnikami produktu i rezultatów. Uzgodnienie przybierałoby postać lokalnego projektu rozwojowego, przyjmowanego na okres 3 lat zgodnie z przepisami i możliwościami ustawy o finansach publicznych i zgodnego z dokumentami strategicznymi gmin.* *c)zakres*	sposób przepływu środków finansowych.			

		realizowanych działań obejmowałby usługi użyteczności publicznej określone przez samorząd województwa na podstawie wytycznych ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego oraz na podstawie regionalnych rekomendacji z oceny zasobów pomocy społecznej. Konkretny rodzaj usług, stopień i intensywność ich realizacji byłby przedmiotem samodzielnego ustalenia na poziomie lokalnym. *d)realizacja usług w co najmniej 70% byłaby zlecana w trybie pożytku publicznego podmiotom ekonomii społecznej (w tym organizacjom obywatelskim).* *zgodnie z zapisami i planem finansowym Krajowego Programu Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym*				
81		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego*	Pożądane jest doprecyzowanie o jakie działania kryzysowe chodzi.	53		**Uwaga uwzględniona.**

		Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/ **Priorytet I** *Ekonomia społeczna na społecznie odpowiedzialnym terytorium/* **Działanie I.4** *Wspieranie rozwoju działań ekonomii społecznej w kluczowych sferach rozwojowych* **Źródła finansowania** **Zadanie 1a** *wspieranie działań na rzecz zrównoważonego rozwoju poprzez rozwój podmiotów ekonomii społecznej promujących system edukacji ekologicznej obywateli, w tym prawa do informacji o stanie środowiska i zagrożeniach, jak również edukacji związanej z działaniami kryzysowymi;*				Chodzi o zarządzanie kryzysowe.
82		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet I**	Fundusze strukturalne, w tym EFS nie wspierają rolnictwa, w związku z tym proszę o usunięcie ze źródeł finansowanie RPO i PO WER	53		**Uwaga uwzględniona.**

		Ekonomia społeczna na społecznie odpowiedzialnym terytorium/ **Działanie I.4** *Wspieranie rozwoju działań ekonomii społecznej w kluczowych sferach rozwojowych* **Źródła finansowania** **Zadanie 1c** *wspieranie działań na rzecz zrównoważonego rozwoju poprzez rozwój projektów w zakresie rolnictwa społecznego obejmujące działania w zakresie, reintegracji społecznej oraz rehabilitacji społecznej i zawodowej umożliwiających osobom w trudnej sytuacji ponowne wejście w kontakt z działalnością produkcyjną i naturą, przyczyniają się do lepszego samopoczucia tych osób, poprawiają ich stan zdrowia i włączenie społeczne*				
83		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii*	Proszę o usunięcie pkt b, innowacje są narzędziem do opracowania określonych rozwiązań i weryfikacji ich skuteczności). Działania związane ze zmianą prawa w	53		**Uwaga uwzględniona.**

		Społecznej/ **Priorytet I** *Ekonomia społeczna na społecznie odpowiedzialnym terytorium/* **Działanie I.4** *Wspieranie rozwoju działań ekonomii społecznej w kluczowych sferach rozwojowych* **Źródła finansowania** **Zadanie 2** *wspieranie działań na rzecz rozwoju społeczności lokalnej, tożsamości i edukacji kulturowej, poprzez:* *a)kreowanie rozwiązań prawnych oraz finansowanie projektów rozwijających turystykę społeczną;* *b)wypracowywanie i wdrażanie innowacji społecznych;* *c)realizacja projektów budownictwa społecznego;* *d)finansowanie działań rozwijających lokalne projekty kulturalne, łączące tworzenie trwałych miejsc pracy z animacją społeczną*	obszarze turystyki społecznej w pkt 2a nie mogą być przedmiotem interwencji w RPO. Proszę o usunięcie RPO jako źródła finansowania tego rodzaju działań. Zadania 2 a i b należy przeformułować w taki sposób, aby nie wskazywać na rodzaje działań/projektów które mogą być finansowane, ale na kierunki w których należy wspierać przedsiębiorstwa społeczne analogicznie jak zrobiono to w zadaniu 1 i 3 np. wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej działających w obszarze turystyki społecznej (2a), rozwój podmiotów ekonomii społecznej wspierających działania z zakresu budownictwa społecznego (pkt 2c), rozwój podmiotów ekonomii społecznej rozwijających lokalne projekty kulturalne, łączące tworzenie trwałych miejsc pracy z animacją społeczną wykorzystującą lokalny potencjał kulturowy (2d).			

		wykorzystującą lokalny potencjał kulturowy				
84		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet I** *Ekonomia społeczna na społecznie odpowiedzialnym terytorium/* **Działanie I.4** *Wspieranie rozwoju działań ekonomii społecznej w kluczowych sferach rozwojowych* **Źródła finansowania** **Zadania 1, 2, 3, 4 c i d, 5 –** 1*) wspieranie działań na rzecz zrównoważonego rozwoju poprzez:* *a)rozwój podmiotów ekonomii społecznej promujących system edukacji ekologicznej obywateli, w tym prawa do informacji o stanie środowiska i zagrożeniach, jak również edukacji związanej z działaniami kryzysowymi;*	Nie jest jasne co ma być przedmiotem innowacji i czy wykorzystanie innowacji jest niezbędne do realizacji tych zadań. Projekty innowacyjne to narzędzie mające na celu przetestowanie pewnych rozwiązań i zweryfikowanie skuteczności tych rozwiązań. Konieczne jest więc dokładne wskazane czego mają dotyczyć innowacje (np. poprzez dodatnie oddzielnego zadania). Dopiero na podstawie nowych zapisów możliwe będzie zweryfikowanie czy zakres innowacji odpowiada zakresowi PO WER.	62		**Uwaga uwzględniona.**

		b)rozwój przedsiębiorstw społecznych w zakresie selektywnego zbierania odpadów, recyklingu i innych usług związanych z trzymaniem czystości i porządku w gminach; w zakresie melioracji wodnych oraz usług leśnych oraz działających w obszarze odnawialnych źródeł energii; *c)rozwój projektów w zakresie rolnictwa społecznego obejmujące działania w zakresie, reintegracji społecznej oraz rehabilitacji społecznej i zawodowej umożliwiających osobom w trudnej sytuacji ponowne wejście w kontakt z działalnością produkcyjną i naturą, przyczyniają się do lepszego samopoczucia tych osób, poprawiają ich stan zdrowia i włączenie społeczne.* *2)wspieranie działań na rzecz rozwoju społeczności lokalnej, tożsamości i edukacji*				

		kulturowej, poprzez: *a)kreowanie rozwiązań prawnych oraz finansowanie projektów rozwijających turystykę społeczną;* *b)wypracowywanie i wdrażanie innowacji społecznych;* *c)realizacja projektów budownictwa społecznego;* *d)finansowanie działań rozwijających lokalne projekty kulturalne, łączące tworzenie trwałych miejsc pracy z animacją społeczną wykorzystującą lokalny potencjał kulturowy.* *3)wspieranie działań na rzecz solidarności pokoleń, poprzez:* *a)wspieranie zatrudnienia absolwentów w podmiotach ekonomii społecznej i przedsiębiorstwach społecznych;* *b)wspieranie zakładania i prowadzenia przedsiębiorstw społecznych przez*				

		pracowników w wieku przedemerytalnym jako narzędzie przedłużania aktywności zawodowej oraz wspieranie zatrudnienia pracowników po 45 roku życia w przedsiębiorstwach społecznych, wykorzystującego ich doświadczenie i kompetencje zawodowe; *c)rozwój przedsiębiorstw społecznych i podmiotów ekonomii społecznej wspierających politykę rodzinną: żłobki, kluby dziecięce i dzienni opiekunowie, punkty przedszkolne, świetlice i szkoły, placówki wypoczynek letni i zimowy opieka nad osobami zależnymi tylko jako podmioty o charakterze opiekuńczym i edukacyjnym, ale również integrującym społeczność lokalną; placówki wsparcia dziennego, grupy rówieśnicze;* *d)wspieranie projektów*				

		przedsiębiorstw społecznych i podmiotów ekonomii społecznej adresujących swoje działania gospodarcze do starszych konsumentów, realizujących ich oczekiwania i potrzeby w zakresie m.in. usług społecznych, edukacyjnych i organizacji czasu wolnego, turystyki młodzieżowej i senioralnej, a także wspierających ich w utrzymaniu aktywności społecznej i zawodowej oraz dobrego stanu zdrowia (tworzenie warunków do rozwoju tzw. srebrnej gospodarki). *4)Wspieranie rozwoju usług aktywnej integracji poprzez:* *a) zmiany w przepisach dotyczących zatrudnienia socjalnego, umożliwiające finansowanie usług reintegracji społecznej i zawodowej w centrach i klubach*				

		integracji społecznej, realizujących wymagany standard usług oraz posiadających certyfikat (akredytację) ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego na zasadach określonych w Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020; *b)włączenie problematyki ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej do minimum programowego systemu kształcenia pracowników instytucji pomocy i integracji społecznej, w tym przeprowadzenie próby uzyskiwania specjalizacji pracowników socjalnych z zakresu ekonomii społecznej;* *c)przygotowanie, wdrożenie i wspieranie systemu zatrudnienia monitorowanego (połączonego z*				

		programem społecznym) w przedsiębiorstwach społecznych osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym, jako elementu ścieżki integracji i reintegracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; *d)wdrożenie i rozwój systemowych działań przedsiębiorstw społecznych jako formy zatrudnienia przejściowego dla osób wychodzących z warsztatów terapii zajęciowej, centrów integracji społecznej, placówek opiekuńczo-wychowawczych i innych tego typu placówek.* *5)Wspieranie rozwoju i wykorzystania przedsiębiorczości społecznej w procesach wspierających zmiany dotychczasowej ścieżki zawodowej pracowników:* *a)wykorzystanie przedsiębiorczości społecznej w procesach outplacementu i*				

		adaptacji zawodowej, możliwości tworzenia przedsiębiorstw społecznych w związku z procesami restrukturyzacyjnymi, w szczególności dla pracowników 50+; *b)wspieranie rekonwersji osób odchodzących z wojska i innych służb mundurowych, poprzez stworzenie specjalnej ścieżki w oparciu o instrumenty przedsiębiorczości społecznej dla żołnierzy kontraktowych odchodzących z wojska.*				
85		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet II** *Działania regulacyjne w zakresie ekonomii społecznej* **Działanie II.1** *Określenie otoczenia prawnego ekonomii społecznej* **Zadanie 1** *1) wdrożone zostaną podstawowe rozwiązania regulacyjne,*	Pkt 1b Wymienione usługi są niezgodne z zapisami projektu ustawy o przedsiębiorstwie społecznym Definicja przedsiębiorstwa społecznego pkt c - Zapisy dot. zwolnień z opłat na PFRON, a także wskaźnika zatrudnienia osób zagrożonych wykluczeniem są niezgodne z tymi, które są w projekcie ustawy o przedsiębiorstwie społecznym.	56-57		**Uwaga uwzględniona.** Zapisy uspójniono.

		definiujące pojęcie przedsiębiorstwa społecznego na gruncie prawnym oraz nastąpi określenie podstawowych obowiązków i uprawnień przedsiębiorstw społecznych oraz zasad i form ich wsparcia ze strony państwa poprzez ustawę o ekonomii społecznej i przedsiębiorstwie społecznym. Przedsiębiorstwo społeczne będzie statusem, jaki będą mogły uzyskać podmioty prowadzące działalność gospodarczą, które spełniają łącznie następujące warunki: a)zatrudniają co najmniej 50% osób bezrobotnych, niepełnosprawnych (w przypadku niepełnosprawnych w stopniu znacznym i umiarkowanym 30%) czy też należących do innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, albo jako rozwiązanie				

		alternatywne; *b)realizują usługi socjalne, usługi na rzecz niepełnosprawnych, usługi budownictwa społecznego, edukacji lub kultury, rozwoju społeczności lokalnych i regionalnych, turystyki społecznej;* *c) nie dystrybuują zysku lub nadwyżki bilansowej pomiędzy udziałowców, ale przeznaczają minimum 10% zysku lub nadwyżki bilansowej na reintegrację zawodową i społeczną – w przypadku przedsiębiorstw o charakterze zatrudnieniowym, lub na działalność pożytku publicznego prowadzoną na rzecz społeczności lokalnej, w której działa przedsiębiorstwo, zaś pozostałe środki przeznacza na wzmocnienie potencjału przedsiębiorstwa;* *d) nie wypłacają zarządowi i*				

		pracownikom wynagrodzeń wyższych niż trzykrotność przeciętnego wynagrodzenia; *e)posiadają organ konsultacyjno-doradczy, w skład którego wchodzą przedstawiciele pracowników, innych zatrudnionych osób i wolontariuszy udzielających świadczeń przedsiębiorstwu, jak również mogą wchodzić przedstawiciele stałych odbiorców towarów lub usług przedsiębiorstwa. Z obowiązku tego zwolnione są małe przedsiębiorstwa oraz spółdzielnie.* *Posiadanie statusu przedsiębiorstwa społecznego będzie dawało możliwość:* *a) zwolnień podatkowych związanych z przeznaczeniem zysku lub nadwyżki bilansowej na: reintegrację zawodową i społeczną*				

		pracowników przedsiębiorstwa, zasilenie niepodzielnego funduszu służącego akumulacji kapitału przedsiębiorstwa lub na działania związane ze wsparciem rozwoju społeczności lokalnej; *b) częściowego refundowania składek na ubezpieczenie społeczne od osób bezrobotnych, niepełnosprawnych czy też innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;* *c) do rozważenia ulgi w opłatach na PFRON i Fundusz Pracy dla podmiotów dokonujących zakupu usług od przedsiębiorstwa społecznego;* *d) promowania w zakupach określonych usług użyteczności publicznej i innych, nieobjętych Prawem zamówień publicznych, na zasadach określonych w programach*				

		współpracy z organizacjami pozarządowymi lub innych programach samorządowych; *korzystania z funduszy pożyczkowych i poręczeniowych adresowanych do przedsiębiorstw społecznych.*				
86		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet II** *Działania regulacyjne w zakresie ekonomii społecznej* **Działanie II.1** *Określenie otoczenia prawnego ekonomii społecznej* **Zadanie 5** *Po przyjęciu rozwiązań prawnych zapisy będą podlegały monitoringowi i ewentualnym modyfikacjom. Co dwa lata przeprowadzany będzie proces monitorowania trafności i aktualności regulacji prawnych dotyczących przedsiębiorstw społecznych,*	W dokumencie brakuje odpowiedzi na pytanie, kto będzie wykonywał zadanie 5 (kto będzie monitorował rozwiązania prawne w cyklu dwuletnim)	58		**Uwaga uwzględniona.** Krajowy Sekretariat ES, w tym ze środków POWER (realizacja zadań, nie finansowanie instytucji).

		rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, spółdzielni socjalnych, działalności pożytku publicznego. Ponadto prowadzone będą prace analityczne odnoszące się do innych, poza gospodarczą, form działalności ekonomii społecznej, jak działalność kulturalna i edukacyjna, rozwój społeczności lokalnych; turystyka społeczna jak również wzajemnościowych form ekonomii społecznej.				
87		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet II** *Działania regulacyjne w zakresie ekonomii społecznej/* **Działanie II.2** *Określenie zasad zamówień publicznych i pomocy publicznej wspierających rozwój ekonomii społecznej* **Zadanie 6** *przygotowaniu i realizacji w*	W źródłach finansowania podano, że zadanie 6 będzie finansowane z Priorytetu 11.3 w PO WER tymczasem MPiPS nie zgłosił do projektu programu tego typu działań	59	W 11.3 mówi się o „wdrażaniu w jst najlepszych rozwiązań w zakresie efektywnego zarządzania usługami publicznymi (w tym zlecania usług w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego, ustawy prawo zamówień publicznych i partnerstwa publiczno – prywatnego)", czyli jakiekolwiek działania przewidziane są na poziomie regionalnym i lokalnym	**Uwaga uwzględniona.** W trakcie dalszych konsultacji z MIR ustalono źródło finansowania.

		uzgodnieniu z Urzędem Zamówień Publicznych i Krajową Radą Regionalnych Izb Obrachunkowych kompleksowego procesu edukacyjnego skierowanego do pracowników administracji publicznej, Regionalnych Izb Obrachunkowych i przedsiębiorstw społecznych, a w szczególności: *a) opracowanie podręcznika skierowanego do zamawiających zawierającego przykłady skutecznego stosowania aspektów społecznych w organizowanych postępowaniach przetargowych, stanowiące wspólne wytyczne Urzędu Zamówień Publicznych, Krajowej Rady RIO, Ministra Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministra Rozwoju Regionalnego;* *b) stworzenie bazy Specyfikacji Istotnych*				

		Warunków Zamówienia (SIWZ) gdzie zastosowano klauzule społeczne lub zamówienia zastrzeżone, interpretacji prawnych i wyjaśnień instytucji publicznych w tym zakresie; *przygotowanie i prowadzenie szkoleń w zakresie zmian w przepisach ustawy Prawo zamówień publicznych dotyczących społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych, które będą wynikały z transpozycji nowej dyrektywy w sprawie zamówień publicznych.*				
88		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet II** *Działania regulacyjne w zakresie ekonomii społecznej/* **Działanie II.2** *Określenie zasad zamówień publicznych i pomocy publicznej wspierających rozwój ekonomii społecznej*	Nowa dyrektywa nie została jeszcze przyjęta, tym samym nie jest znany jej kształt ostateczny. Może należałoby zapisać bardziej ogólnie to zadanie.	59		**Uwaga uwzględniona.** Zapisy zostały uzgodnione z UZP.

		Zadanie 3 *1)wprowadzenie w przepisach Prawa zamówień publicznych zmian wynikających z przyjętej nowej dyrektywy w sprawie zamówień publicznych z projektu KOM(2011) 896, w szczególności odnoszących się do:* *a) kwestii zamówień „zastrzeżonych", w zakresie przedsiębiorstw zatrudniających osoby niepełnosprawne oraz mające trudności na rynku pracy;* *b) progów od których stosuje się zapisy ustawy Prawo zamówień publicznych, dla usług społecznych, wraz z odpowiednią procedurą zamówień dla usług społecznych;* *c) rażąco niskiej oferty, w tym obowiązków wykonawcy do przedstawienia kalkulacji zwłaszcza w zakresie*				

		zatrudniania; *d) warunków wykonania zamówienia;*				
89		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet III** *System wsparcia ekonomii społecznej* **Działanie III.1.** *Bezzwrotne instrumenty finansowe* **Zadanie 2** *wprowadzenie możliwości wsparcia inwestycyjnego przedsiębiorstw społecznych i podmiotów ekonomii społecznej poprzez finansowanie kosztów zakupu lub remontu nieruchomości tworzących nowe możliwości rozwojowe, zgodne z potrzebami lokalnej polityki społecznej*	Należy rozważyć dodania zapisu „w szczególności poprzez finansowanie kosztów zakupu lub remontu nieruchomości." Zasadne wydaje się pozostawienie otwartego katalogu wsparcia dotacyjnego choć niewątpliwie konieczne jest ustalenie demarkacji między działaniami dotacyjnymi a instrumentami zwrotnymi.	62		**Uwaga uwzględniona.**
90		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet III** *System wsparcia ekonomii społecznej*	Do źródeł finansowania przy POWER należy dodać informację: „w zakresie wynikającym z badania luki finansowej". Informacja o wyborze pośredników w drodze konkursu – tryb wyboru pośredników zależny jest od ustawy wdrożeniowej na lata 2014-20. Wątpliwości budzi także pożyczka	Str. 63 oraz 108-113	Instrumenty finansowe wdrażane z udziałem funduszy europejskich poddane są rygorom wynikającym z prawa i dokumentów europejskich m.in. związanych z obowiązkiem badania luki finansowej/kapitałowej, w	**Uwaga uwzględniona.**

		Działanie III.2. *Zwrotne Instrumenty finansowe* *1) od 2013 do 2015 roku realizowany będzie pilotaż programu pożyczkowego, umożliwiającego przetestowanie nowych sposobów finansowania przedsiębiorstw społecznych. Działania te realizowane będą za pomocą pięciu makroregionalnych funduszy pożyczkowych. Pilotaż ma na celu przetestowanie procedur i funkcjonalności przyszłego funduszu pożyczkowego i poręczeniowego;* *2) po ewaluacji przeprowadzonej w 2014 roku, utworzony zostanie od roku 2015 Krajowy Fundusz Przedsiębiorczości Społecznej, którego celem będzie udzielanie pożyczek oraz poręczeń. Fundusz finansowany będzie ze środków*	projektowa – jako finansowanie pomostowe projektów finansowanych z ESIF. Ze względu na bardzo dużą szczegółowość załącznika 2 proponuje się jego usunięcie i pozostawienie kwestii w nim zawartych jako punktu wyjścia do dalszych uzgodnień na poziomie dokumentów wdrożeniowych PO WER.		ramach której bada się zarówno zapotrzebowanie na środki jak również rodzaje instrumentów, które są oczekiwane przez grupy docelowe. W związku z tym że trwa badanie luki finansowej i jego wyniki będą nie wcześniej niż na początku przyszłego roku, nie jest możliwe wskazanie na tym etapie kwoty wsparcia, rodzajów instrumentów które powinny być tworzone z udziałem EFS ani podmiotów, do których powinno być kierowane wsparcie. Oprócz tego, trudno jest w tej chwili przesądzić szczegółowe warunki realizacji instrumentów finansowych (wybór BGK, wybór pośredników, warunki pożyczek i poręczeń), gdyż zależy to także od tego w jakim kształcie zostaną przyjęte przepisy rozporządzenia ogólnego na lata 2014-20, aktów delegowanych i aktów implementacyjnych do tego rozporządzenia a także ustawy wdrożeniowej.	

		Europejskiego Funduszu Społecznego, 1% podatku CIT, oraz źródeł prywatnych. Fundusz będzie umiejscowiony w Banku Gospodarstwa Krajowego. W ramach Funduszu możliwe będą do zastosowania różne instrumenty zwrotne, takie jak: ▪ *pożyczki krótkoterminowe (do 2 lat) na utrzymanie płynności (np. pomostowe, pod cesje, itp);* ▪ *pożyczki średnio i długoterminowe (do 5 lat) z celem na rozwój, inwestycje, na budowanie aktywów;* ▪ *pożyczki podporządkowane do 5 lat z przeznaczeniem na zwiększenie funduszy własnych;* ▪ *społeczny fundusz kapitałowy – „social venture capital";* ▪ *poręczenia i reporęczenia.* *Operator Funduszu w każdym z 16*				

		województw wyłoni w drodze konkursu pośredników finansowych (banki, fundusze pożyczkowe i poręczeniowe) na dystrybucję finansowych instrumentów zwrotnych. Każdy z pośredników będzie mógł mieć przyznany limit środków do zarządzania z przeznaczeniem na wsparcie dla przedsiębiorstw społecznych na konkretne instrumenty finansowe na 2 -3 lata stosownie do złożonej aplikacji. Dopuszcza się istnienie kilku pośredników w danym województwie. Fundusz będzie wspierać w szczególności te działania, które będą angażowały dodatkowe środki prywatne. *Szczegółowe zasady udzielania pożyczek i poręczeń określa załącznik nr 2 Programu.*				
91		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego*	Należy też zaznaczyć, że środki EFS nie mogą być źródłem finansowania różnego	63-65	EFS stanowił istotne (praktycznie jedyne, nie licząc	**Uwaga uwzględniona.**

		Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/ **Priorytet III** *System wsparcia ekonomii społecznej* **Działanie III.3** *Usługi wsparcia ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych.* **Zadania 1-3** *1) usługi animacji lokalnej. Początkiem jakiejkolwiek dyskusji o rozwoju aktywności lokalnej, ekonomii społecznej jest pobudzanie aktywności obywatelskiej na społecznie odpowiedzialnym terytorium. Tym samym usługa ta wymaga działań o charakterze animacyjnym, umożliwiającym tworzenie podmiotów obywatelskich, wsparcia dla ich rozwoju, partnerstw publiczno-społecznych na rzecz rozwoju ekonomii społecznej, partycypacji społecznej. Działania te byłyby możliwe poprzez działania*	rodzaju instytucji, mogą jedynie finansować dostęp do usług i jakość usług. W związku z tym źródła finansowania usług wsparcia na rzecz rozwoju ekonomii społecznej muszą być poszerzone o inne stabilne źródła finansowania zapewniające trwałość systemu wsparcia ekonomii społecznej. Zadanie 3 Punkt jest niespójny z projektem ustawy o przedsiębiorstwie społ. Z lipca 2013 r., Rozdział 6, Art. 45, pkt 7. Brakuje informacji o przedsiębiorcach, którzy mogą ubiegać się o akredytację. Występuje również dodatkowy wymóg 5 lat doświadczenia. Rodzi się pytanie, czy nie jest to kryterium zawężające do obecnych OWES, czy wśród nich są organizacje, które mogą świadczyć profesjonalne, zaawansowane usługi dla przedsiębiorstw społecznych. Ponadto należy wykreślić stąd „etap tworzenia przedsiębiorstwa społecznego", gdyż mowa tu o usługach dla istniejących przedsiębiorstw. Wątpliwości wzbudza także zapis „Podmioty mają prawo prowadzić dodatkową działalność, przekraczającą minimalny zakres w formule odpłatnej działalności pożytku publicznego lub działalności gospodarczej". Konieczne jest wyraźne oddzielenie działań realizowany w sposób odpłatny od tych w sposób nieodpłatny, aby nie powstawały wątpliwości w tym względzie. Jednak jest to kwestia do dookreślenia na etapie prac nad standaryzacją usług OWES i systemem certyfikacji lub innych aktów prawnych i dokumentów regulujących kwestie systemu wsparcia ekonomii społecznej		organizacji które w ramach swojej misji prowadzą działalność wspierającą sektor es) źródło finansowania usług wsparcia dla ekonomii społecznej w ramach PO KL. Środki EFS nie mogą również w kolejnym okresie programowania pozostawać jedynym źródłem finansowania systemu wsparcia ekonomii społecznej, gdyż w żaden sposób takie działanie nie doprowadzi do stabilności i trwałości systemu wsparcia, na co szczególną uwagę zwraca KE również w odniesieniu do okresu 2007-2013.	

		animacyjne, edukacyjne i integracyjne. Podmioty realizujące te usługi powinny nie tylko prowadzić działania animacyjne ale i przygotowywać i wspierać lokalnych animatorów którzy będą prowadzić działalność animacyjną. Działalność animacyjna i facylitacja byłyby wskazane jako istotne komponenty wsparcia rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, określonymi w działaniu IV.3. Programu; *2) usługi rozwoju ekonomii społecznej. Komponent ten dotyczy działań, zmierzających do inicjowania tworzenia nowych podmiotów i przedsiębiorstw społecznych, w tym szkoleń, doradztwa indywidualnego i grupowego. W tym przypadku podstawową usługą byłoby edukowanie na temat możliwości*				

		tworzenia przedsiębiorstw społecznych oraz przygotowywanie grup założycielskich. Jednym z istotnych elementów realizacji usług rozwoju ekonomii społecznej byłaby ścisła współpraca z powiatowymi urzędami pracy, które będą dysponować środkami na tworzenie miejsc pracy lub doposażenie stanowisk pracy. W ramach kooperacji wszystkie osoby, chcące zakładać przedsiębiorstwa społeczne kierowane byłby przez PUP, OPS, PCPR do podmiotów realizujących usługi rozwoju ekonomii społecznej. Przygotowane grupy założycielskie przedsiębiorstw społecznych będą mogły wnioskować do Starosty o środki na ich tworzenie - z Funduszu Pracy lub Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.				

		Możliwe będzie zlecanie – początkowo w formie pilotażu - zadania udzielania dofinansowania na tworzenie miejsc pracy tym podmiotom przez samorząd powiatowy. Ośrodki świadczące usługi rozwoju ekonomii społecznej powinny wykorzystywać narzędzia inkubacji i preinkubacji oraz otwierania przedsiębiorstw „na próbę" w ramach inkubacji, a także tutoring przez tradycyjnych przedsiębiorców, zwłaszcza z branż, w których działanie planuje zakładany podmiot. *3) usługi wsparcia istniejących przedsiębiorstw społecznych. Konieczne jest posiadanie – przez realizatora tego modułu - umiejętności zarządczych (z zakresu finansów, podatków, planowania strategicznego, marketingu, zasobów*				

		ludzkich), społecznych (budowanie szerokich powiązań kooperacyjnych w ramach partnerstw lokalnych) oraz kompetencji związanych z pracą z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym. Rozwijanie tych kompetencji wymaga wyspecjalizowanego systemu wsparcia przedsiębiorców społecznych, który będzie dostarczał im wiedzy i rozwijał ich umiejętności na etapach tworzenia i działania przedsiębiorstwa społecznego. System powinien także wspierać przedsiębiorstwa społeczne w formie doradztwa prawnego, biznesowego i finansowego. W tym przypadku podmiot kontraktujący usługi, musiałby wykazać się prowadzeniem działalności gospodarczej i prowadzeniem wsparcia dla				

		ekonomii społecznej co najmniej od pięciu lat. W ramach usług możliwe jest przyznawanie dodatkowego wsparcia związanego z wdrażaniem innowacji lub planów rozwoju. Od 2014 roku usługi podlegałyby akredytacji w systemie AKSES (akredytacji i standardów działania instytucji wsparcia ekonomii społecznej). Do każdego poziomu usług dopasowane będą odrębnie rezultaty ich działań. Akredytacja będzie miała charakter spełnienia warunków formalnych, jak również otrzymania rekomendacji przed zespołem ekspertów analizujących programy szkoleniowe i doradcze, zakładane rezultaty oraz kompetencje i trwałość kadr podmiotów realizujących usługi. Otrzymanie akredytacji oznacza spełnienie kryterium				

		dostępu w regionalnych programach operacyjnych *Usługi finansowane będą w zakresie określonego w systemie akredytacji minimalnego pakietu usług doradczych i wspierających, co weryfikowane byłoby corocznie przez audytorów Krajowego Sekretariatu Ekonomii Społecznej. Finansowanie usług animacji lokalnej, usług rozwoju ekonomii społecznej oraz usług wsparcia istniejących przedsiębiorstw społecznych odbywałoby się poprzez kontrakty zawierane z podmiotami w ramach działań samorządu województwa przy zapewnieniu komplementarności działań na obszarze województwa. Podmioty mają prawo prowadzić dodatkową działalność, przekraczająca*				

		minimalny zakres w formule odpłatnej działalności pożytku publicznego lub działalności gospodarczej. W przypadku nie spełniania standardów jakości, wyłaniany będzie inny wykonawca usług, realizujący je zgodnie ze standardami.				
92		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet III** *System wsparcia ekonomii społecznej* **Działanie III.3** *Usługi wsparcia ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych.* **Zadanie 4** *Wspierane będzie rozwój ośrodków innowacyjnych i think-thanków działających na rzecz rozwoju ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej. Rozwój ekonomii społecznej nie będzie możliwy*	Mowa tu o ośrodkach innowacyjnych, o współpracy ze środowiskami akademickimi i biznesowymi, ale wątek ten nigdzie dalej nie jest rozwinięty (zwłaszcza jeśli chodzi o współpracę ze środowiskami biznesowymi). Nie ma tego w zadaniach KPRES. Jednocześnie nie ma możliwości finansowania ze środków EFS działań służących utrzymaniu funkcjonowania instytucji/podmiotów/organizacji itp. Konieczne jest osiąganie przez EFS konkretnych rezultatów związane z celami EFS, zatrudnieniowymi czy odnoszącymi się do redukcji ubóstwa. Finansowanie zadania 4 z PO WER pozostaje do dalszych uzgodnień miedzy MRR i MPiPS w zależności od koncepcji dotyczącej ośrodków innowacyjnych i think-tanków. Brak opisu zadania 5, które pojawia się w źródłach finansowania. Należy skorygować zapis w źródłach finansowania PO WER.			**Uwaga uwzględniona częściowo.** Współfinansowanie dotyczy realizacji zadań/usług – a nie funkcjonowania instytucji.

		bez stałego zwiększania efektywności stosowanych już rozwiązań a także wypracowywania i testowania nowych rozwiązań. Ośrodki takie będą musiały łączyć doświadczenie praktyczne z teoretycznym a także współpracę z akademickimi i środowiskami biznesowymi. Możliwe jest finansowanie wprost ośrodków innowacyjnych i think-thanków, lub też zlecaniem im konkretnych zadań przez Krajowy Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej, np. w zakresie optymalizacji dotychczasowych rozwiązań.				
93		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet III** *System wsparcia ekonomii społecznej* **Działanie III.4** *Wsparcie rozwoju*	Wskazano jako źródło finansowania priorytet inwestycyjny 3.4, właściwy priorytet to 3.2			**Uwaga uwzględniona.**

		sieci kooperacji i partnerstw ekonomii społecznej **Zadanie 3** *organizacja targów, wspieranie udziału w targach i misji gospodarczych dla przedsiębiorców społecznych ukierunkowanych zarówno na kooperację z biznesem tradycyjnym, innymi przedsiębiorstwami społecznymi jak i jednostkami samorządu terytorialnego;*				
94		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet III** *System wsparcia ekonomii społecznej* **Działanie III.4** *Wsparcie rozwoju sieci kooperacji i partnerstw ekonomii społecznej* **Zadanie 7** *wdrożenie programów studiów menadżerskich i MBA dla osób zarządzających*	Nie wskazano źródła finansowania tego zadania			**Uwaga uwzględniona.**

		przedsiębiorstwami społecznymi;				
95		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet III** *System wsparcia ekonomii społecznej* **Działanie III.4** *Wsparcie rozwoju sieci kooperacji i partnerstw ekonomii społecznej* **Zadanie 6** *wspieranie budowania powiązań kooperacyjnych w tym wsparcie transferu innowacji pomiędzy uczelniami, sektorem nauki, tradycyjnymi przedsiębiorstwami a przedsiębiorstwami społecznymi;*	Wskazano jako źródło finansowania priorytet inwestycyjny 1.1, właściwy priorytet to 1.2			**Uwaga uwzględniona.**
96		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet III** *System wsparcia ekonomii społecznej* **Działanie III.4** *Wsparcie rozwoju sieci kooperacji i partnerstw ekonomii*	Wymieniona jest tu Krajowa Rada Ekonomii Społecznej, a brakuje opisu jej kompetencji.			**Uwaga uwzględniona.** Uspójniono nazwy.

		społecznej **Zadanie 8d** *wykorzystanie Lokalnych Grup Działania oraz Lokalnych Grup Rybackich oraz operatorów CLLD a także ZIT jako animatorów przedsiębiorczości społecznej na terenach wiejskich; stworzenie – w ramach Krajowej Rady Ekonomii Społecznej – Forum Partnerstw Lokalnych. Zadaniem Forum będzie promowanie idei partnerstwa, wspieranie współpracy pomiędzy partnerstwami, zbieranie i upowszechnianie wiedzy o istniejących partnerstwach.*				
97		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet IV** *Włączenie ekonomii społecznej do głównego nurtu polityk publicznych na poziomie krajowym i*	Jako źródła finansowania zadań wskazano środki EFS (PO WER) i środki budżetu ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego. Zadania te dot. powołania różnego rodzaju ciał i instytucji. Ze względu na fakt, iż EFS nie może stanowić bieżących kosztów utrzymania instytucji, a jego interwencja ma doprowadzić do konkretnych rezultatów bardzo proszę o doprecyzowanie zakresu działań, które mają być przedmiotem interwencji EFS w zakresie koordynacji. KPRES będzie podstawowym dokumentem, który określa	68		**Uwaga uwzględniona.** EFS finansuje jedynie usługi, instytucje finansowane są z budżetu krajowego

		regionalnym **Działanie IV.1** *koordynacja polityki wobec ekonomii społecznej na poziomie krajowym* **Zadania 1-3** *utworzenie Krajowego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej, jako kluczowego instrumentu zapewniania spójności polityk publicznych związanych z ekonomią społeczną. W skład Komitetu wejdą w połowie przedstawiciele resortów odpowiedzialnych za realizację polityk państwa w kluczowych dla ekonomii społecznej obszarach, reprezentanci województw oraz w połowie przedstawiciele sektora ekonomii społecznej. Zadaniem Komitetu będzie:* *a)koordynowanie działań w zakresie ekonomii społecznej na poziomie*	kierunki interwencji EFS w ramach PO WER i RPO , w związku z tym zakres KPRES ma istotne znaczenie dla interwencji w PO WER gdzie przewidziano m.in. działania koordynacyjne.			

		krajowym; *b)podejmowanie decyzji charakterze strategicznym w zakresie realizacji KPRES w oparciu o coroczne raporty o stanie ekonomii społecznej oraz przegląd śródokresowy w 2017;* *c) przyjmowanie corocznych raportów z realizacji KPRES i stanu ekonomii społecznej w Polsce* *d)kreowanie i monitorowanie działań na rzecz projektów innowacyjnych w zakresie ekonomii społecznej oraz badań naukowych w zakresie ekonomii społecznej;* *e) inicjowanie zmian, nadzorowanie realizacji i monitorowanie programu rozwoju ekonomii społecznej;* *f) opiniowanie i rekomendowanie propozycji strategicznych, programowych, legislacyjnych i finansowych mających*				

		związek z ekonomią społeczną; *g) dokonywanie przeglądów stanu realizacji zapisów strategii i programów rozwoju oraz wydawanie opinii o koniecznych modyfikacjach, strategii lub programów rozwoju w odniesieniu do ekonomii społecznej;* *h) wskazywanie kandydatów sektora ekonomii społecznej do ciał konsultacyjnych i monitorujących w ramach programów operacyjnych i programów rozwoju;* *2) powołanie Krajowego Sekretariatu Ekonomii Społecznej w strukturach Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, jako jednostki organizacyjnej odpowiedzialnej za:* *a) koordynację działań administracji publicznej adresowanych do sektora ekonomii społecznej. Jego zadaniem będzie*				

		inicjowanie i promocja działań związanych z ekonomią społeczną, zapewnianie spójności działań związanych z ekonomią społeczną, podejmowanych w ramach różnych polityk sektorowych i regionalnych, oraz współpraca z województwami; *b) działania na rzecz Krajowego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej, poprzez realizację decyzji i wniosków Komitetu, przygotowywanie zadań publicznych związanych m.in. z działaniami akredytacyjnymi, innowacyjnymi;* *c) realizację aktywnych działań na rzecz sektora ekonomii społecznej poprzez: zapewnianie jakości systemu wsparcia (realizacja procesu akredytacji usług na rzecz ekonomii społecznej), tworzenie przyjaznego otoczenia prawnego, stymulowanie rozwoju*				

		instrumentów finansowych. KSES odpowiedzialny będzie również za monitoring, zbieranie, udostępnianie i generowanie wiedzy, inicjowanie i stymulowanie debaty publicznej na temat miejsca i roli ekonomii społecznej w politykach publicznych; *d)realizację aktywnych działań na rzecz uczestników procesu wdrażania KPRES, w szczególności regionów, w postaci budowy aplikacji bazodanowej pozwalającej na gromadzenie, udostępnianie i prezentację danych z monitoringu i ewaluacji, w zakresie szkoleń i doradztwa rozwojowego, wsparcie wypracowywania, monitorowania, ewoluowania i zarządzania regionalnymi planami;* *3) wyłonienie w trybie konkursu lub przetargu innowacyjnego podmiotu organizacje*				

		pozarządowe, realizującego zadania wynikające ze zobowiązań koordynacji krajowej - mającego formę spółki not for profit, lub spółdzielni osób prawnych. Podmiot realizowałby działania o charakterze nie administracyjnym, związane z wdrażaniem działań o charakterze innowacyjnym, jak również działalności akredytacyjnej, doradztwa na rzecz regionów oraz zlecania zadań publicznych w sferze usług na rzecz przedsiębiorstw społecznych.				
98		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet IV** *Włączenie ekonomii społecznej do głównego nurtu polityk publicznych na poziomie krajowym i regionalnym* **Działanie IV.4** *monitoring ekonomii*	Brakuje odniesienia do działań na poziomie europejskim odnoszących się do stworzenia jednolitego, porównywalnego sytemu monitorowania przedsiębiorstw społecznych na bazie wspólnych wskaźników i metod badawczych (Social Business Initiative)	72		**Uwaga uwzględniona.**

		społecznej				
99		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet V** *Edukacja dla ekonomii społecznej /* **Działanie V.2** *Działania edukacyjne dla środowisk lokalnych* Zadanie 1 *wsparcie systemu wsparcia (szkoleń, doradztwa, animacji itp.) adresowanego do członków Powiatowych i Wojewódzkich Rad Zatrudnienia, Gminnych, Powiatowych i Wojewódzkich Rad Działalności Pożytku Publicznego oraz komisji polityki społecznej i rozwoju gospodarczego w gminach, powiatach i województwach;*	Zadanie 1 – błędnie przypisano priorytet inwestycyjny, proszę o zmianę priorytetu inwestycyjnego na 11.3	75		**Uwaga uwzględniona.**
100		**Rozdział VI** *Plan finansowy*	Uwagi ogólne 1)Przy każdym Priorytecie powinna być podana wartość alokacji przewidziana na realizację wszystkich działań w ramach danego Priorytetu. 2) Każdy Priorytet i działanie powinny być przedstawione wg tego samego	86-94		**Uwaga uwzględniona** przy wyliczeniach**, nieuwzględniona** przy podawaniu kwot przy każdym priorytecie**.**

			schematu (jeśli wstawiamy punkty to wszędzie, jeśli przedstawiamy w sposób opisowy to każdy Priorytet). Następnie kwota ta powinna zostać szacunkowo podzielona pomiędzy poszczególne działania (ponadto, nie można wpisać jak obecnie w przypadku działania I.1 że przewiduje się wydatki na poziomie 21,8 mln zł a następnie wskazać, że na tą kwotę składa się: 5 mln + 84 mln + 12,6 mln ponieważ łącznie da nam to ponad 100 mln zł a nie 21,8 mln zł). 3) Uwaga techniczna: należy ujednolicić symbol wartości środków, pamiętającym przy tym o jego zgodności z zasadami pisowni. (w tekście występuje m.in.: 20 mln zł., 102,6, mln zł.32 mn zł., 30 tys. PN, 5 mln PLN, 20 mln, 120 mln zł). 4) W tabeli Plan Finansowy KPRES: a) nie wiadomo w jakiej walucie są przedstawione kwoty b) należy bardziej czytelnie opisać komórki, np.: Suma wydatków w 2014 c) brakuje nazwy kolumny z kwotą W przypadku pozostałych tabel uwagi jw. w pkt a i b. 5) Należy uspójnić część opisową i część zaprezentowaną w tabelach – łączna kwota środków pochodząca z EFS wykazana w części opisowej jest niezgodna z kwotą wskazaną w tabelach finansowych. 6) Mając na uwadze fakt, iż środki UE są wskazane jako główne źródło finansowania KPRES (ponad 60%), proszę o wskazanie w tabelach finansowych kwot pochodzących z EFS i z EFRR.			

			7) W KPRES bardzo szczegółowo wskazano wartość przedsięwzięć planowanych do sfinansowania w ramach EFS (PO WER i RPO) – tymczasem na obecnym etapie nie ma możliwości zagwarantowania, że przedmiotowe środki w określonej kwocie zostaną w tych programach zabezpieczone. W związku z powyższym proponujemy wprowadzenie bardziej ogólnych opisów wskazujących na źródło finansowania poszczególnych zadań, a nie definiujących np. ile projektów i na jaką wartość będzie realizowanych ze środków EFS. Uwagi szczegółowe: Str. 86-87 Należy usunąć informację o środkach w wysokości 6 mln zł pochodzących z PO WER, priorytet 11.4, gdyż priorytet ten nie jest realizowany w tym programie Należy usunąć również informację, że w ramach Priorytetu II 8 mln zł zostanie przeznaczone na szkolenie pracowników RIO i jst odpowiedzialnych za zamówienia publiczne; jest to zapis niezgodny z aktualną wersją programu operacyjnego, a także z celami i logiką priorytetu inwestycyjnego 11.3. W planie finansowym na str 87 pod tabelą 8 pojawia się informacja o ok. 5 projektach innowacyjnych. Prośba o usunięcie tego zdania jest to informacja zbyt szczegółowa do zamieszczenia w programie. Str. 88-89 środki na instrumenty zwrotne - Kwoty przeznaczone na sfinansowanie instrumentów zwrotnych z EFS będą wynikały z badania luki finansowej.			
101	**MINISTERSTWO**	**Wprowadzenie**	Skrócenie części opisującej proces	3-8	Dzięki skróceniu tej części stanie się ona bardziej czytelna	**Uwaga**

	GOSPODARKI		przygotowania dokumentu.		dla przeciętnego odbiorcy, a nie zmieni to zawartości merytorycznej dokumentu (uwaga zawarta w piśmie MG przesłanym 24.10.2013 r. do MPiPS)	**nieuwzględniona.** Z uwagi na bardzo uspołeczniony i unikalny proces przygotowania dokumentu, istotne jest przedstawienie całego procesu.
102		**Wprowadzenie**	Literówka – powinno być „ją” Usunięcie kropki po 2004 Literówka – powinno być „Warszawa” Zapisanie „w dniach” po 2011 roku Podana informacja o 5 rozdziałach projektu KPRES, a opisanie 6 rozdz. Projekt KPRES składa się z 6 rozdziałów zgodnie ze spisem treści	3 str. 14 wiersz 3 str. 24 wiersz 3 str. 2 przypis 5 str. 22 wiersz 8	Uwagi redakcyjno-techniczne	**Uwaga uwzględniona.**
103		**Rozdział I** *Diagnoza*	Przeredagowanie zdania „ona ekonomia społeczna…” Literówka powinno być słowo „może” Literówka powinno być słowo „mobilizacji” Błędna nazwa programu przypisanego do SIEG powinno być „Program Rozwoju Przedsiębiorstw” Usunięcie „oraz” pkt 8 - 1 wiersz	9 str. 25 wiersz 9 str. ost. wiersz 11 str. 7 wiersz 15 36	Uwagi o charakterze redakcyjnym Prawdopodobnie niepotrzebne jest słowo „ona: na początku zdania W MG w Departamencie Innowacji i Przemysłu przygotowywany jest projekt dokumentu „Program Rozwoju Przedsiębiorstw”, w którym zostały zawarte kwestie ekonomii społecznej (uwaga zawarta w piśmie MG przesłanym 24.10.2013 r. do MPiPS oraz inf. nt. programu)	**Uwaga uwzględniona.**
104		**Rozdział II** *Cele Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii*	Usunięcie 1 kropki w ostatnim zdaniu	45	Uwaga redakcyjna	**Uwaga uwzględniona.**

		Społecznej				
105		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet I** *Ekonomia społeczna na społecznie odpowiedzialnym terytorium/* **Działanie I.3** *Wspieranie rozwoju usług użyteczności publicznej poprzez ekonomię społeczną*	Podane są 4 zadania, a w tabeli w terminie realizacji zadań tylko inf. do 3 oraz w 1 zadaniu nie ma pkt d, który jest zawarty w tabeli.	52	Uwaga techniczna	**Uwaga uwzględniona.**
106		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet III** *System wsparcia ekonomii społecznej* **Działanie III.2** *Zwrotne instrumenty finansowe*	W tytule działania powinno być „Zwrotne instrumenty finansowe"	62	Uwaga redakcyjna	**Uwaga uwzględniona**
107		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet III** *System wsparcia ekonomii społecznej* **Działanie III.4** *Wsparcie rozwoju sieci kooperacji i partnerstw ekonomii*	Sprecyzowanie, za które spośród 8 zadań wymienionych w działaniu III.4. będzie odpowiadał Minister Gospodarki	65-67	Minister Gospodarki został wpisany jako jeden z koordynatorów działania III.4. w związku z tym należałoby określić, za które zadania będzie odpowiadał oraz w jaki sposób będzie odbywało się finansowanie zakresu dot. MG (uwaga zawarta w piśmie MG przesłanym 24.10.2013 r. do MPiPS)	**Uwaga uwzględniona częściowo.** Ostatecznie MG nie przewidziano wśród realizatorów zadania**.**

		społecznej				
108		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet V** *Edukacja dla ekonomii społecznej/* **Działanie V.4.** *Model edukacji pozaformalnej dzieci i młodzieży*	Uzupełnienie tabeli o wiersz dot. koordynacji oraz określenie koordynatorów działania	78	Określenie koordynatorów działania oraz ujednolicenie tabeli z pozostałymi pojawiającymi się po każdym działaniu (uwaga zawarta w piśmie MG przesłanym 24.10.2013 r. do MPiPS)	**Uwaga uwzględniona.**
109	**MINISTERSTWO KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO**	**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet V** *Edukacja dla ekonomii społecznej/* **Działanie V.1.** *Ekonomia społeczna, jako idea i element tożsamości kulturowej*	Jako źródło finansowania działania „wspieranie badań i publikacji historycznych dotyczących polskich tradycji ekonomii społecznej oraz wspieranie inicjatyw społecznych przywołujących polskie tradycje ekonomii społecznej" błędnie wskazano budżet ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.	74	Przeznaczenie z budżetu ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego dodatkowych środków na wskazane działania nie wydaje się możliwe. Autorzy tego rodzaju lub podobnych projektów mogą ubiegać się o dofinansowanie w ramach istniejącego w MKiDN systemu dystrybucji środków publicznych, tj. np. Programów Ministra KiDN czy też przyznawanych przez Ministra KiDN stypendiów.	**Uwaga uwzględniona.**
110	**MINISTERSTWO ROLNICTWA I ROZWOJU WSI**	**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet I** *Ekonomia społeczna na społecznie odpowiedzialnym terytorium/* **Działanie I.4.**	Prośba o wyjaśnienie koncepcji projektów w zakresie rolnictwa społecznego i środków z których miałoby być finansowane.	Str. 53	Zdaniem MRiRW istotny jest rozwój takich projektów, które umożliwiałyby reorientację zawodową rolników lub możliwość podejmowania przez nich działalności innych niż rolnicze w celu uzyskania dodatkowych źródeł dochodu. Koncepcja przedstawiona w projekcie jest niejasna. Od 2008 r. na obszarach wiejskich	**Uwaga uwzględniona.** **Wskazano, że jest to działanie poszukiwania możliwości finansowania, a nie finansowanie**

		Wspieranie rozwoju działań ekonomii społecznej w kluczowych sferach rozwojowych **pkt 1, litera c)**			wzrasta poziom bezrobocia. W 2012 r. udział bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym osiągnął poziom 9,6% i był o 2 punkty procentowe wyższy niż w miastach. Należy jednak zaznaczyć, że jest to bezrobocie rejestrowane. Na obszarach wiejskich występuje dodatkowo bezrobocie ukryte, tj. nadwyżki siły roboczej w gospodarstwach rolnych. Bezrobocie rejestrowane nie zawsze odzwierciedla więc faktycznie niezagospodarowane zasoby pracy.	
111		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet I** *Ekonomia społeczna na społecznie odpowiedzialnym terytorium/* **Działanie I.4.** *Wspieranie rozwoju działań ekonomii społecznej w kluczowych sferach rozwojowych* **pkt 5.**	Należy wprowadzić lit. c dotyczącą wspierania rekonwersji osób odchodzących z rolnictwa, na wzór rekonwersji osób odchodzących ze służb mundurowych.	54	Rekonwersja osób odchodzących z rolnictwa jest bardzo ważna w perspektywie planowanych zmian w sektorze rolnym (w tym również zmian struktury zatrudnienia i struktury agrarnej).	**Uwaga uwzględniona.**
112		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet III**	Usługi rozwoju ekonomii społecznej przewiduje się wdrażać z wykorzystaniem PUP, OPS, PCPR. Zdaniem MRiRW należy dodać Ośrodki Doradztwa Rolniczego.	Str. 64	Warto podkreślić, iż w tym zakresie na obszarach wiejskich bardzo efektywnym partnerem mogą być Ośrodki Doradztwa Rolniczego. Pracownicy ODR mogą dotrzeć do szerokiej	**Uwaga uwzględniona.**

		System wsparcia ekonomii społecznej **Działanie III.3.** *Usługi wsparcia ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych* **pkt 2**			rzeszy osób niespełniających definicji osoby bezrobotnej (z uwagi na ubezpieczenie w KRUS), jednakże poszukujących pracy z powodu osiągania niewystarczających dochodów z gospodarstwa. Wsparcie rozwoju pozarolniczej działalności gospodarczej uzasadnia również występujący problem ubóstwa. W Polsce ubóstwo w największym stopniu dotyczy osób utrzymujących się głównie z niezarobkowych źródeł, a w grupie gospodarstw domowych posiadających źródło zarobkowania – osób w gospodarstwach domowych rolników i rencistów, a także osób w rodzinach wielodzietnych. Wyższe zagrożenie ubóstwem występuje na wsi niż w mieście. Odsetek osób znajdujących się poniżej granic ubóstwa (skrajnego, relatywnego i ustawowego) najwyższy był w gospodarstwach domowych rolników.	
113		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet III** *System wsparcia ekonomii społecznej* **Działanie III.4.** *Wsparcie rozwoju sieci kooperacji i partnerstw ekonomii*	W związku z tym, że w ramach PROW na lata 2014-2020 istnieje możliwość wspierania grup producentów, należy wyjaśnić czy tego rodzaju grupy (powstające np. w oparciu o Ustawę z dnia 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw.(Dz. U. z dnia 20 października 2000 r.)) będą mogły stać się grupami producenckimi działającymi w formie przedsiębiorstw społecznych, które będą mogły otrzymać wsparcie w ramach	Str. 65	Ustawa z dnia 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. z dnia 20 października 2000 r.) reguluje tworzenie i cele powstawania grup producentów rolnych. W ramach PROW 2014-2020 istnieje możliwość ryczałtowego wspierania tworzenia grup w okresie 5 lat od rejestracji w Urzędzie	**Zrezygnowano z zapisów.**

		społecznej **pkt 5.**	KPRES. Jeżeli tak, to istotne jest uzyskanie informacji na temat rodzaju kosztów stanowiących wsparcie dla grup producenckich w ramach KPRES.		Marszałkowskim. Nie jest jasne w jaki sposób i na jakich zasadach ww. grupy mogą zostać uznane za grupy producenckie o których mowa w KPRES.	
114		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet III** *System wsparcia ekonomii społecznej* **Działanie III.4.** *Wsparcie rozwoju sieci kooperacji i partnerstw ekonomii społecznej* **pkt 8, lit. c)**	Fragment „Terenowych Zespołów Doradców" należy zastąpić poprzez „ich struktur terenowych".	66	Struktury terenowe ODR mają zróżnicowane nazwy w poszczególnych województwach, dlatego tez lepszym sformułowaniem jest określenie „struktury terenowe", co umożliwi pełne wykorzystanie potencjału tych jednostek	**Uwaga uwzględniona.**
115		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet III** *System wsparcia ekonomii społecznej* **Działanie III.4.** *Wsparcie rozwoju sieci kooperacji i partnerstw ekonomii społecznej* **oraz** **Rozdział VI** *Plan Finansowy*	W działaniu III.4. w tabeli dot. źródeł finansowania (str. 66) jak i w *Planie Finansowym KPRES* (str. 85) jako jedno ze źródeł finansowania wskazany jest „Program dotyczący rozwoju obszarów wiejskich, finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Obszarów Wiejskich". Wyjaśnienia wymaga, w jaki sposób należy rozumieć powyższy zapis.	str. 66/67, str. 85	Wprawdzie środki przeznaczone na realizację PROW 2014-2020, w szczególności priorytetu 6 *Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich*, mogą przyczyniać się także do realizacji celów KPRES, jednakże finansowanie ze środków PROW 2014-2020, w ramach priorytetu 6b, krajowej sieci usług dla MŚP oraz Ośrodków Doradztwa Rolniczego i ich struktur terenowych nie jest możliwe. Wsparcie w ramach pkt 8 lit. a i d może polegać na przekazywaniu doświadczeń LGD i LGR w ramach prowadzonych dotąd działań w	**Zrezygnowano z zapisów.**

					tym zakresie, albo jako prowadzenie szeroko pojętej aktywizacji społeczności lokalnych, również w obszarze ekonomii społecznej.	
116		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet V** *Edukacja dla ekonomii społecznej/* **Działanie V.4.** *Model edukacji pozaformalnej dzieci i młodzieży* **pkt 1.**	W ramach działania przewiduje się udzielanie mini-grantów (lub mini-projektów – terminologia nie jest ujednolicona). Określenia wymaga maksymalna kwota pomocy na mini-grant.	Str. 77		**Uwaga nieuwzględniona.** Decyzja będzie należeć do JST
117		**Spis treści/ cały dokument**	Nazwy niektórych działań w spisie treści różnią się od nazw tych działań w treści dokumentu (Działanie III.3., Działanie 5.1.)	Str. 63, 73		**Uwaga uwzględniona.**
118	**MINISTERSTWO SPRAW WEWNĘTRZNYCH**	**Spis treści**	Numeracja stron w spisie treści nie jest zgodna z zawartością dokumentu. W spisie treści podano, że: ▪ na str. 60 znajduje się podrozdział „Priorytet III System wsparcia ekonomii społecznej", natomiast w dokumencie znajduje się on na str. 61; ▪ na str. 76 znajduje się „Działanie 5.4. Model edukacji pozaformalnej dzieci i młodzieży", natomiast w dokumencie jest na stronie 77.	Str. 2, 61, 77	Niezgodność w stosunku do zawartości dokumentu podanych tytułów i stron w spisie treści.	**Uwaga uwzględniona.**
119		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet III** *System wsparcia*	W tabeli, w źródłach finansowania, nie wymieniono Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VI, Działanie 6.2 (1).	strona 62	Zadania związane z finansowaniem działań z zakresu otwierania działalności gospodarczej, wsparcia pomostowego itp. są dofinansowane w okresie 2007 – 2015 w ramach Działania 6.2	**Uwaga nieuwzględniona.** W ramach PO KL Działania 6.2 zakończono dofinansowanie

		ekonomii społecznej/ **Działanie III.1.** *Bezzwrotne instrumenty finansowe*			POKL.	prowadzenia działalności gospodarczej w formie spółdzielni socjalnej.
120	**MINISTERSTWO NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO**	**Rozdział II** *Cele Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej* **Cel operacyjny 4**	W odniesieniu do uczelni wyrażenie „programów nauczania" należy zastąpić przez „programów kształcenia".	43	Jest to zgodne z terminologią stosowaną w ustawie z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.).	**Uwaga uwzględniona.**
121		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet V** *Edukacja dla ekonomii społecznej/* **Działanie V.3.** *Edukacja na poziomie szkolnym i akademickim*	Zadania 5, 7, 8 i 9 nie mogą być finansowane z budżetu ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego.	76	Zgodnie z ustawą – Prawo o szkolnictwie wyższym uczelnie samodzielnie, w ramach posiadanej autonomii, określają programy kształcenia dla poszczególnych kierunków i poziomów oraz profili kształcenia przy uwzględnieniu opisu spójnych efektów kształcenia, zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji, które zostały określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. Nr 253, poz. 1520). Jeśli uczelnie uznają, że działania te są istotne dla ich rozwoju, same będą je podejmować i finansować w ramach posiadanych środków.	**Uwaga uwzględniona.**
122		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet V** *Edukacja dla*	Zadania 7 i 8	76	Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 roku *w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia* (Dz. U. Nr 253, poz. 1445)	**Uwaga uwzględniona** – chodzi o rozszerzenie tematyki przedsiębiorczości w ogóle o elementy ekonomii społecznej i

		ekonomii społecznej/ **Działanie V.3.** *Edukacja na poziomie szkolnym i akademickim*			uczelnie, konstruując program kształcenia, powinny również odnieść się do uzyskiwania przez studentów w toku studiów efektów kształcenia dot. przedsiębiorczości.	przedsiębiorczości społecznej.
123		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Oczekiwane efekty priorytetu V** **Załącznik nr 1** **Priorytet V**	Wątpliwości budzi zakładana realizacja w co najmniej 16 uczelniach studiów podyplomowych w zakresie ekonomii społecznej oraz liczba uczestników tych studiów.	78 i 106	Zgodnie z ustawą – Prawo o szkolnictwie wyższym uczelnia może prowadzić studia podyplomowe w zakresie obszaru kształcenia, z którym związany jest co najmniej jeden kierunek studiów prowadzony przez uczelnię. Natomiast w przypadku gdy program studiów podyplomowych wykracza poza ten zakres, do prowadzenia takich studiów wymagana jest zgoda ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego, wydana po zasięgnięciu opinii Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego.	**Uwaga nieuwzględniona**, okres realizacji KPRES pozwala zarówno na uzyskanie niezbędnych zgód jak i wdrożenie programu studiów podyplomowych. Dodatkowo część uczelni już takie studia realizuje.
124		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Oczekiwane efekty priorytetu V** **Załącznik nr 1** **Priorytet V**	Wsparcie co najmniej 500 nowych projektów „przedsiębiorstw społecznych na próbę" w Akademickich Inkubatorach Przedsiębiorczości lub innych formach akademickiej aktywności w zakresie przedsiębiorczości społecznej. Należy uzasadnić, dlaczego przyjęto taką wartość docelową tego wskaźnika.	78 i 107		**Uwaga uwzględniona częściowo.** Skorygowano wskaźnik do 100, uwzględniając możliwości finansowania.
125		**Załącznik nr 1** **Priorytet V**	W opisie pierwszego wskaźnika użyto określenia „liczba projektów badawczych", natomiast wartość docelową podano jako 2 programy badawcze rocznie.	105	Należy ujednolicić terminologię, używając w obu przypadkach określenia „projekty badawcze".	**Uwaga uwzględniona.**
126		**Załącznik nr 1** **Priorytet V**	W opisie trzeciego wskaźnika należy zastąpić wyraz „realizowanych" przez	106	NCBiR nie jest realizatorem projektów, lecz agencją	**Uwaga uwzględniona.**

			„finansowanych”.		finansującą badania naukowe.	
127	**MINISTERSTWO SPORTU I TURYSTYKI**		+ turystyka	Str 19 i str 23		**Uwagi uwzględnione.**
128			Obszar kultury, turystyki, sportu i rekreacji			
129	**URZĄD OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**	**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet II** *Działania regulacyjne w zakresie ekonomii społecznej/* **Działanie II.2** *Określenie zasad zamówień publicznych i pomocy publicznej wspierających rozwój ekonomii społecznej*	W ramach działania II.2 przewidziano m.in. zadanie polegające na „włączeniu do przepisów regulujących stosowanie pomocy publicznej stosownych procedur jako rekompensat za wykonywanie usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym , zaspokajających potrzeby społeczne w zakresie opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej, opieki nad dziećmi, dostępu do i reintegracji na rynku pracy, mieszkalnictwa socjalnego, opieki nad słabszymi grupami społecznymi oraz włączenia społecznego tych grup, w powiązaniu z realizowaniem tych usług przez przedsiębiorstwa społeczne.” Powyżej przedstawiony zakres zadaniowy powoduje wiele wątpliwości . Nie jest jasne, czy zadanie określone w pkt. 5 dotyczy dostosowania procedur udzielania pomocy publicznej do specyficznych oczekiwań przedsiębiorców społecznych, czy też przygotowania konkretnych instrumentów wsparcia. Proponuje się przeredagowanie opisu zadania dotyczącego pomocy publicznej w ramach Działania II.2 tak, aby wskazywał on na potrzebę zapewnienia zgodności z obowiązującymi przepisami o pomocy publicznej (w tym przepisami o pomocy udzielanej jako rekompensata z tytułu świadczenia usług w ogólnym interesie gospodarczym, pomocy w ramach wyłączeń blokowych lub przepisami o pomocy de minimis) instrumentów wsparcia skierowanych do przedsiębiorstw społecznych, w przypadku, gdy będą one		Jeżeli zadanie to odnosi się do kwestii proceduralnych to należy zauważyć, iż procedury w zakresie pomocy publicznej określone zostały w ustawie z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej 9Dz.U. z 2007 r. Nr 59, poz. 404 z późn. zm.) i mają one charakter uniwersalny tj. stosują się do każdego rodzaju pomocy publicznej i pomocy de mini mis, w tym również do pomocy udzielanej jako rekompensata z tytułu realizacji usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym. Nie ma zatem potrzeby „włączania” specjalnych procedur odnoszących się do tego rodzaju pomocy do przepisów regulujących procedury stosowane przy udzielaniu pomocy publicznej. W Przypadku, gdyby zadanie to dotyczyło potrzeby przygotowania stosownych instrumentów wsparcia skierowanych do przedsiębiorstw społecznych (np. programów pomocowych), należy zwrócić uwagę, iż Prezes UOKiK jest organem monitorującym pomoc publiczną udzielną w Polsce, w	**Uwaga uwzględniona.**

			dotyczyć prowadzonej przez te podmioty działalności gospodarczej. Jednocześnie koordynację i finansowanie realizacji tego zadania powinien zapewnić podmiot odpowiedzialny za jego przygotowanie.		którego kompetencji jest m.in. opiniowanie projektów programów pomocowych lub projektów pomocy indywidualnej, a nie projektowanie czy też wdrażanie instrumentów wsparci. Obowiązek zaprojektowania, w tym zapewnienia zgodności projektowanego środka z przepisami o pomocy publicznej ciąży na podmiocie udzielającym pomocy indywidualnej lub podmiocie przygotowującym program pomocowy. W związku z tym wątpliwość budzi także wskazanie budżetu Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów jako źródła finansowania Działania II.2 oraz Prezesa UOKiK jako podmiotu odpowiedzialnego za koordynację realizacji tego działania.	
130		**Załącznik nr 2/ część III** zasady udzielania pożyczek i poręczeń/ **pkt 3**	Propozycja podania pełnej nazwy *Komunikatu Komisji w sprawie zmiany metody ustalania stóp referencyjnych i dyskontowych* (Dz. Urz. UE C14 z 19 stycznia 2008 r.)		Uwaga o charakterze redakcyjnym	**Załącznik nr 2 został wykreślony.**
131		**Załącznik nr 2/ część III** zasady udzielania pożyczek i poręczeń/ **pkt 3**	Wykreślenie z projektu podanej w pkt 3, przykładowej wysokości oprocentowania rynkowego (6-7%)		Jest to wartość bardzo zmienna i zależy od sytuacji ekonomicznej beneficjenta.	**Załącznik nr 2 został wykreślony.**
132		**Załącznik nr 2/ część III/** zasady udzielania pożyczek i	Należy doprecyzować, że preferencyjne oprocentowanie stosowane przy umorzeniu części pożyczki również będzie udzielane zna zasadach pomocy de minimis			**Załącznik nr 2 został wykreślony**

		poręczeń/ **pkt 5. lit b**	(analogicznie jak w przypadku stosowania preferencyjnego oprocentowania określonego w punktach 1 i 2)			
133	**URZĄD ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH**	**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet II** *Działania regulacyjne w zakresie ekonomii społecznej/* **Działanie II.2** *Określenie zasad zamówień publicznych i pomocy publicznej wspierających rozwój ekonomii społecznej* **punkt 2a**	Prosimy o usunięcie z treści działania II.2 przedmiotowego punktu.	Strona 59	Zgodnie z dyrektywą 2004/18/WE warunek dotyczący zamówień zastrzeżonych musi spełniać wykonawca czy to w formie jednego podmiotu czy w formie konsorcjum podmiotów. Spełnianie warunku dotyczącego zamówień zastrzeżonych przez podwykonawców czy podmioty trzecie, na potencjał, których powołuje się wykonawca, mogłoby prowadzić do obchodzenia ustawy Prawo zamówień publicznych (Pzp) i zaprzeczałoby idei zamówień zastrzeżonych. Ponadto możliwość zastrzeżenia zamówień w obowiązującej dyrektywie dotyczy tylko zakładów zatrudniających osoby niepełnosprawne. Nie obejmuje innych grup zagrożonych wykluczeniem. Nie ma zatem możliwości zmiany odnośnego przepisu w ustawie Pzp w sposób proponowany w tym punkcie KPRES. Ponadto, warto pamiętać, iż unijne przepisy dotyczące zamówień zastrzeżonych prawdopodobnie ulegną istotnym zmianom w wyniku przyjęcia projektu dyrektywy w sprawie zamówień publicznych. Przyjęcie nowej dyrektywy będzie wymagało transpozycji jej zapisów do polskiego porządku prawnego,	**Uwaga uwzględniona.** Aktualne brzmienie działania II.2 została uzgodniona z UZP w toku dalszych konsultacji.

					dlatego w opinii UZP z dokonywaniem zmian w obowiązujących przepisach dotyczących zamówień zastrzeżonych należy wstrzymać się do momentu transpozycji. Natomiast odnośnie spełniania dodatkowych warunków realizacji zamówienia przez podwykonawców, partnerów czy podmioty trzecie artykuł 29 ustęp 4 ustawy Pzp nie sprzeciwia się wykazaniu spełniania tych warunków przez wykonawcę przy użyciu potencjału innych podmiotów. Wymogiem jest, aby osoby, których zatrudnienia wymaga zamawiający, faktycznie brały udział przy realizacji danego zamówienia. W tym zakresie nie ma zatem potrzeby dokonywania zmian w ustawie Pzp.	
134		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet II** *Działania regulacyjne w zakresie ekonomii społecznej/* **Działanie II.2** *Określenie zasad zamówień publicznych i pomocy publicznej wspierających rozwój ekonomii społecznej* **pkt 2b**	Prosimy o usunięcie z treści działania II.2 przedmiotowego punktu.	Strona 59	Odnosząc się do pierwszego zdania w punkcie 2b należy wskazać, że w obecnym brzmieniu ustawy Pzp art. 24 ust. 1 pkt 4-8 przewiduje przesłankę wykluczenia dotycząca przestępstwa przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową. Przestępstwo to zostało określone w art. 218 Kodeksu karnego zgodnie z którym „*Kto, wykonując czynności w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, złośliwie lub uporczywie narusza prawa pracownika wynikające ze stosunku pracy lub*	**Uwaga uwzględniona** – jw.

					ubezpieczenia społecznego." Prawem pracownika wynikającym ze stosunku pracy jest prawo do godziwego wynagrodzenia. Pracownik ma prawo do godziwego wynagrodzenia za pracę. Warunki realizacji tego prawa określają przepisy prawa pracy oraz polityka państwa w dziedzinie płac, w szczególności poprzez ustalanie minimalnego wynagrodzenia za pracę. (zob. Art. 13 Kodeksu pracy). Jak wynika z powyższego ustawa Pzp przewiduje wykluczenie wykonawcy, który został skazany prawomocnym wyrokiem sądu za naruszenie prawa pracownika do wynagrodzenia na poziomie płacy minimalnej. Od kwalifikacji podmiotowej oferentów należy odróżnić ocenę oferty. Odnosząc się do zdania drugiego w punkcie 2b należy wskazać, że wykonawca przy kalkulacji kosztów w ofercie jest zobowiązany do przestrzegania przepisów dotyczących minimalnego wynagrodzenia w przypadku pracowników zatrudnionych do realizacji zamówienia na podstawie umowy o pracę. Realizacja zamówienia może opierać się także na zatrudnieniu na podstawie umowy cywilno-prawnej gdzie przepisy o płacy minimalnej nie mają zastosowania. Zamawiający nie ma prawa do ingerowania w	

					organizację pracy przez wykonawcę na potrzeby realizacji zamówienia, z wyjątkiem dotyczącym prozatrudnieniowych klauzul umownych na podstawie art. 29 ust. 4 ustawy Pzp. Odnosząc się do zdania trzeciego w punkcie 2b zamawiający zwracają się o wyjaśnienia do wykonawcy w przypadku, gdy ma podejrzenie, że oferta może zawierać rażąco niską cenę w stosunku do przedmiotu zamówienia i może zapytać o zgodności z obowiązującymi przepisami dotyczącymi ochrony zatrudnienia i warunków pracy. Jest to możliwość przewidziana w art. 55 ust 1pkt d dyrektywy 2004/18/WE. Polska ustawa Pzp w art. 90 nie wskazuje wprost na tą przesłankę oceny oferty rażąco niskiej, ale jej nie wyklucza gdyż poprzez stwierdzenie „w szczególności" wskazuje jedynie na przykładowe elementy oferty mające wpływ na wysokość ceny. Przepisy ustawy należy interpretować w powiązaniu z przepisami unijnych dyrektyw mając na uwadze prounijną wykładnie prawa oraz zasady prawa UE. Należy podkreślić, iż zgodnie z obowiązującymi przepisami zobowiązanie do przedstawienia kosztorysu, który uwzględniałby obowiązki wykonawcy wynikające z prawa	

					socjalnego i prawa pracy może mieć miejsce w przypadku oceny oferty rażąco niskiej i nie ma podstawy, aby wpisywać tego typu zobowiązania w oderwaniu od oceny oferty rażąco niskiej. Z powyższych względów proponujemy wykreślenie punktu 2b. Natomiast w związku z tym, iż w projekcie dyrektyw w sprawie zamówień publicznych przewiduje się zobowiązanie państw członkowskich do podejmowania stosownych środków służących zapewnieniu, by przy realizacji zamówień publicznych wykonawcy przestrzegali mających zastosowanie obowiązków między innymi w dziedzinie prawa socjalnego i prawa pracy, ustanowionych w przepisach unijnych, krajowych, układach zbiorowych bądź w wymienionych w projekcie dyrektywy przepisach międzynarodowego prawa socjalnego i międzynarodowego prawa pracy, proponujemy dodanie kolejnego podpunktu e) w punkcie 3 dotyczącym zmian, jakie mają zostać wprowadzone do polskiej ustawy Prawo zamówień publicznych w wyniku transpozycji przepisów nowej dyrektywy w sprawie zamówień publicznych po jej przyjęciu przez instytucje unijne.	

135		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet II** *Działania regulacyjne w zakresie ekonomii społecznej* **Działanie II.2.** *Określenie zasad zamówień publicznych i pomocy publicznej wspierających rozwój ekonomii społecznej* **punkt 3**	Proponujemy nowe brzmienie punktu 3: „3) po przyjęciu nowej dyrektywy w sprawie zamówień publicznych (wniosek legislacyjny KOM(2011) 896) wprowadzenie w przepisach prawa zamówień publicznych zmian z niej wynikających, w szczególności odnoszących się do: e) zamówień „zastrzeżonych", f) specjalnego reżimu udzielania zamówień na usługi społeczne wskazane w ww. projekcie dyrektywy, g) rażąco niskiej oferty, h) warunków wykonania zamówienia." i) odpowiednich środków zapewniających przestrzeganie przez wykonawcy przy realizacji zamówień publicznych mających zastosowanie obowiązków w dziedzinie prawa socjalnego i prawa pracy.	Strona 59	Proponujemy niewielkie zmiany redakcyjne, które w bardziej odpowiedni sposób korespondują z treścią projektu dyrektywy w sprawie zamówień publicznych. Ponadto, zgodnie z treścią uwagi do punktu 2b proponujemy dodanie podpunktu 3e) dotyczącego wprowadzenia odpowiednich środków zapewniających przestrzeganie przez wykonawcy przy realizacji zamówień publicznych mających zastosowanie obowiązków w dziedzinie prawa socjalnego i prawa pracy.	**Uwaga uwzględniona** – jw.
136		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet II** *Działania regulacyjne w zakresie ekonomii społecznej/* **Działanie II.2** *Określenie zasad zamówień publicznych i pomocy publicznej wspierających rozwój ekonomii społecznej* **punkt 6a**	Proponujemy zastanowić się nad zasadnością przygotowania podręcznika lub doprecyzować, że przedmiotowy podręcznik będzie dotyczył stosowania przepisów dotyczących społecznych zamówień publicznych wprowadzonych do ustawy Pzp w wyniku przyjęcia nowej dyrektywy w sprawie zamówień publicznych i prezentował przykłady praktycznego zastosowania tych przepisów.	Strona 59	Podręcznik będzie już trzecią tego typu inicjatywą, biorąc pod uwagę zadania komponentu „Upowszechnianie stosowania klauzul społecznych" będącego częścią projektu systemowego „Zintegrowany system wsparcia ekonomii społecznej" oraz zadania określone w „Krajowym Planie Działań w zakresie zrównoważonych zamówień publicznych 2013-2016" i należałoby się zastanowić nad jej zasadnością, chyba, że odnosiłby się on do praktycznego zastosowania przepisów wprowadzonych w wyniku przyjęcia nowej dyrektywy w sprawie zamówień	**Uwaga uwzględniona** – jw.

					publicznych, ale wtedy wskazywanie na przykłady praktycznego zastosowania nowych przepisów, biorąc pod uwagę planowany termin przyjęcia projektu dyrektywy, okres transpozycji do prawa krajowego oraz stosowanie przez zamawiających, prawdopodobnie byłoby możliwe najwcześniej w perspektywie 2017 roku. UZP w ramach realizacji „Krajowego Plan Działań w zakresie zrównoważonych zamówień publicznych na lata 2013-2016" też zaplanował przygotowanie podręcznika, ale prezentującego analizę nowych rozwiązań prawnych w zakresie zamówień społecznych wynikających z przepisów nowej dyrektywy w sprawie zamówień publicznych.	
137		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet II** *Działania regulacyjne w zakresie ekonomii społecznej/* **Działanie II.2** *Określenie zasad zamówień publicznych i pomocy publicznej wspierających rozwój ekonomii społecznej* **punkt 6b**	Proponujemy zastanowić się nad zakresem tego zadania i zakresem zadania zaplanowanego w ramach komponentu „Upowszechnianie stosowania klauzul społecznych" będącego częścią projektu systemowego „Zintegrowany system wsparcia ekonomii społecznej", być może możliwością powiązania obu zadań.	Strona 59	To zadanie częściowo pokrywa się z zadaniem realizowanym już i planowanym do kontynuacji w ramach „Krajowego Planu Działań w zakresie zrównoważonych zamówień publicznych na lata 2013-2016". Na stronie UZP funkcjonuje już zakładka „Społeczne zamówienia publiczne", w której na bieżąco zamieszczane są informacje na temat podstawowych regulacji prawnych w tym zakresie, opinie prawne UZP, wytyczne, podręczniki dotyczące stosowania klauzul społecznych, orzecznictwo ETS itp. W	**Uwaga uwzględniona** – jw.

					ramach komponentu „Upowszechnianie stosowania klauzul społecznych" będącego częścią projektu systemowego „Zintegrowany system wsparcia ekonomii społecznej" też planuje się utworzenie bazy informacyjnej w zakresie klauzul społecznych.	
138		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet II** *Działania regulacyjne w zakresie ekonomii społecznej/* **Działanie II.2** *Określenie zasad zamówień publicznych i pomocy publicznej wspierających rozwój ekonomii społecznej* **Tabela, Wiersz „Źródła finansowania".**	Prosimy o wykreślenie z budżetu Urzędu Zamówień Publicznych zadania z punktu 1 i zadań z punktu 2.	Strona 60	Urząd Zamówień Publicznych może promować i zachęcać do stosowania pozacenowych kryteriów oceny ofert i wydać odpowiednie zalecenia, ale nie może zobowiązywać instytucji zamawiających do stosowania kryteriów jakościowych określonych w uchwale jednostki samorządu terytorialnego, nad treścią, których nie będzie miał kontroli. Instytucje zamawiające dysponują swobodą w zakresie decydowania jaką politykę (środowiskową, społeczną, innowacyjną) chcą wspierać poprzez określanie dodatkowych zapisów i wymagań w ramach udzielanych zamówień publicznych. Tak, więc nie należy przypisywać tego zadania Urzędowi Zamówień Publicznych tylko jednostkom samorządu terytorialnego, które zdecydują się wprowadzić takie zapisy w swoich wewnętrznych regulaminach dotyczących udzielania zamówień publicznych. Zapisy te będą mogły wynikać z celów strategicznych przyjętych przez	**Uwaga uwzględniona** – jw.

					dana jednostkę samorządu terytorialnego dotyczących wspierania celów społecznych poprzez zamówienia publiczne. Ponadto, w związku z postulatem dotyczącym wykreślenia punktów 2a oraz 2b prosimy także o usunięcie przedmiotowych punktów z budżetu Urzędu Zamówień Publicznych.	
139		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet II** *Działania regulacyjne w zakresie ekonomii społecznej/* **Działanie II.2** *Określenie zasad zamówień publicznych i pomocy publicznej wspierających rozwój ekonomii społecznej* **Tabela, Wiersz „Koordynacja".**	Proponujemy wprowadzić podział zadań określonych w Działaniu II.2 zamiast ogólnego wskazania instytucji.	Strona 60	Jeżeli pozwoli na to układ dokumentu to proponowalibyśmy przyporządkować poszczególne zadania działania 2.II do instytucji, które byłyby odpowiedzialne za ich realizację oraz ewentualnie wskazać na instytucje współpracujące. W opinii Urzędu Zamówień Publicznych jasny podział zadań pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w realizację przedmiotowego działania wprowadzi jasność, co do zakresu odpowiedzialności oraz pozwoli uniknąć ewentualnych przyszłych nieporozumień dotyczących realizacji zadań określonych w tym działaniu. Podział zadań mógłby zostać wprowadzony przy wszystkich działaniach Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej, które wymagałyby zaangażowania kilku instytucji.	**Uwaga uwzględniona** – jw.
140		**Oczekiwane efekty Działania II.2.,** *Punkt*	Prosimy o wykreślenie terminu 12 miesięcy wskazanego na transpozycję przepisów projektu dyrektywy w sprawie zamówień	Strona 60	Biorąc pod uwagę szeroki zakres zmian nie tylko dotyczących społecznych zamówień	**Uwaga uwzględniona** – jw.

		dotyczący wdrożenia w przepisach o zamówieniach publicznych w terminie nie później niż dwunastu miesięcy od ich przyjęcia zmian prawnych wynikających z dyrektywy w sprawie zamówień publicznych.	publicznych.		publicznych, jakie będą musiały zostać wprowadzone do polskiej ustawy po wejściu w życie nowych dyrektyw, długość procesu legislacyjnego, dotychczasowe doświadczenia związane z wdrażaniem prawa unijnego w Polsce oraz wymogi z tym związane (przygotowanie założeń do projektu, przygotowanie projektu, konsultacje, zatwierdzanie projektów przez róże gremia rządowe) wyznaczenie terminu 12 miesięcy nie jest racjonalne. Na obecnym etapie procesu negocjacji nowych dyrektyw jest mowa o 2 – letnim okresie na transpozycje ich przepisów do prawa krajowego, jednak proces legislacyjny nie został jeszcze zakończony, więc nie jest wskazane podawanie w strategicznych dokumentach krajowych konkretnego terminu na transpozycję. Ponadto, należałoby się zastanowić czy ten punkt powinien być efektem działania, jeżeli takie brzmienie ma zadanie w ramach tego działania. Efektem wdrożenia nowych przepisów UE w zakresie np. zamówień zastrzeżonych może być ułatwienie dostępu do zamówień publicznych podmiotom ekonomii społecznej zatrudniającym osoby znajdujące sie w niekorzystnej sytuacji.	
141		**Załącznik nr 1**	Proponujemy wykreślenie wskaźnika	Strona	Dla monitorowania zmian w	**Uwaga**

		Wskaźniki osiągnięcia rezultatów na poziomie działań **Priorytet II** *Działania regulacyjne w zakresie ekonomii społecznej* **Działanie II.2 ostatni wiersz tabeli.**	dotyczącego wartości zamówień publicznych, w których zastosowano klauzule społeczne oraz wskaźnika dotyczącego wartości zamówień publicznych, w których zastosowano zamówienia zastrzeżone gdyż Urząd nie posiada takich danych. Prosimy też o usunięcie sprawozdania UZP jako źródła danych w ostatnim wierszu tabeli dla Priorytetu II, gdyż Urząd Zamówień Publicznych nie posiada danych na temat liczby jednostek samorządu terytorialnego stosujących klauzule społeczne i zamówienia zastrzeżone. Ewentualnie proponujemy dodanie nowego wiersza ze wskaźnikiem udziału ilościowego zamówień zastrzeżonych w ogólnej liczbie zamówień opublikowanych w Biuletynie Zamówień Publicznych.	98	zakresie społecznych zamówień publicznych Urząd Zamówień Publicznych w ramach realizacji „Krajowego Planu Działań w zakresie zrównoważonych zamówień publicznych na lata 2013-2016" określił miedzy innymi wskaźnik udziału ilościowego i wartościowego zamówień uwzględniających aspekty społeczne według metodologii zaproponowanej w badaniu przeprowadzonym przez UZP (odsetek społecznych zamówień publicznych) oraz wskaźnik udziału ilościowego zamówień zastrzeżonych w ogólnej liczbie zamówień opublikowanych w Biuletynie Zamówień Publicznych. Odnośnie wskaźnika dotyczącego wartości zamówień publicznych, w których zastosowano zamówienia zastrzeżone to Urząd prowadzi badanie tylko w zakresie odsetka ilości zamówień zastrzeżonych w ogóle ogłoszeń o zamówieniu opublikowanych w Biuletynie Zamówień Publicznych. W związku z powyższym, celem uporządkowania danych i ich zgodności z danymi, jakie posiada Urząd prosimy o wykreślenie wskaźnika dotyczącego wartości zamówień publicznych, w których zastosowano klauzule społeczne oraz wskaźnika dotyczącego wartości zamówień publicznych,	**uwzględniona częściowo.** Proponujemy na etapie prac nad implementacją nowych dyrektyw dotyczących zamówień publicznych rozważenie możliwości uzupełnienia sprawozdania składanego do UZP o dane dotyczące stosowania klauzul społecznych i zamówień zastrzeżonych oraz ich ilości i wartości. Dane te mogą być niezbędne dla monitorowania efektów podejmowanych działań. Ze względu na różną wartość zamówień niezbędne wydaje się pozyskanie informacji zarówno nt. ilości jak i wartości zamówień - tak by móc obserwować obie tendencje.

					w których zastosowano zamówienia zastrzeżone oraz ewentualne dodatnie wiersza ze wskaźnikiem dotyczącym udziału ilościowego zamówień zastrzeżonych w ogólnej liczbie zamówień opublikowanych w Biuletynie Zamówień Publicznych.	
142	**BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO**	**Rozdział I** *wsparcie rozwoju sektora ekonomii społecznej*	Propozycja zdefiniowania nazwy „Towarzystwo Inwestycji Społeczno-Ekonomicznych S.A." oraz zastąpienia błędnie wpisanej nazwy na str. 33 tym skrótem (który następnie pojawia się na stronie 112 bez wcześniejszego zdefiniowania skrótu).	str. 29, 33, 112	Uwaga formalna	**Uwaga uwzględniona**.
143		**Rozdział I** *wsparcie rozwoju sektora ekonomii społecznej*	Błędnie wpisano: „(…) który udzieli podmiotom ekonomii społecznej 250 preferencyjnych pożyczek (…)". Powinno być: „(…) który udzieli 250 podmiotom ekonomii społecznej preferencyjnych pożyczek(…)".	str. 33	Wskaźnik realizacji projektu systemowego w ramach Działania 1.4 POKL dotyczy 250 podmiotów ekonomii społecznej	**Uwaga uwzględniona.**
144		**Rozdział I** *wsparcie rozwoju sektora ekonomii społecznej*	Jest: „W ramach projektu wyłoniono operatora Towarzystwo Inicjatyw Ekonomiczno-Finansowych". Powinno być: „W ramach projektu wyłoniono pośrednika finansowego - Towarzystwo Inwestycji Społeczno-Ekonomicznych S.A.", bądź „TISE" przy założeniu, że nazwa zostanie zdefiniowana zgodnie z sugestią zawartą w pkt 1 powyżej.	str. 32/33		**Uwaga uwzględniona.**
145		**Załącznik 2** **VI. Podsumowanie i rekomendacje**	Jest: „W szczególności należy zaplanować dogodny dla przedsiębiorstw społecznych system dystrybucji pożyczek i poręczeń, poprzez regionalnych operatorów". Powinno być: „W szczególności należy zaplanować dogodny dla przedsiębiorstw społecznych system dystrybucji pożyczek i	str. 112	Instytucje Wdrażające PO KL to jednostki przyznające projektodawcom dofinansowanie na realizację projektów w ramach PO KL. Do obowiązków IW należy m.in. ogłaszanie konkursów,	**Załącznik nr 2 został wykreślony.**

			poręczeń, poprzez pośredników finansowych”		przeprowadzanie oceny formalnej wniosków, organizowanie prac Komisji Oceny Projektów, podpisywanie umów z projektodawcami, monitorowanie realizacji projektów, wypłata/ zwrot kosztów poniesionych przez projektodawców. BGK pełni i będzie raczej pełnił funkcję operatora środków (w taki sposób jest zresztą definiowany na str. 63 i 109 KPRES), a nie IW (dodatkowe wyjaśnienia odnośnie przewidywanej roli BGK w poniższej uwadze nr 4).	
146		**Rozdział VI** *Plan finansowy*	Jest: „Środki te będą umieszczone w Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020, Cel 9, Priorytet inwestycyjny 9.8. zaś instytucją wdrażającą będzie Bank Gospodarstwa Krajowego.” Powinno być: „Środki te będą umieszczone w Programie Operacyjnym Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020, Cel 9, Priorytet inwestycyjny 9.8. zaś operatorem będzie Bank Gospodarstwa Krajowego.”	str. 89		**Uwaga uwzględniona.**
147		**Rozdział V** *Podstawowe założenia systemu realizacji*	Jest: „Istotnym komponentem będzie fundusz pożyczko-poręczeniowy, zarządzany przez Bank Gospodarstwa Krajowego”. Rekomendowana zmiana na : „Istotnym komponentem będzie fundusz funduszy , zarządzany przez Bank Gospodarstwa Krajowego”.	str. 84	Zgodnie z art. 44 „Instrumenty inżynierii finansowej” Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r., ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące EFRR, EFS oraz Funduszu Spójności (*CPR – Common Provisions Regulation*), wkłady we wsparcie instrumentów inżynierii finansowej dla przedsiębiorstw (przede wszystkim dla MŚP),	**Uwaga uwzględniona.**

					mogą przyjmować formę: funduszy kapitału podwyższonego ryzyka, funduszy gwarancyjnych, funduszy pożyczkowych oraz funduszy na rzecz rozwoju obszarów miejskich i innych. Wsparcie dla podmiotów ekonomii społecznej udzielane będzie za pomocą instrumentów finansowych, do których zaliczane są przede wszystkim pożyczki i poręczenia. Jednak ocena, które z form wsparcia są najbardziej potrzebne i adekwatne do potrzeb podmiotów ekonomii społecznej oraz zapewnienia trwałości ich działalności, zostanie dokonana w ramach oceny *ex-ante* planowanych do wykorzystania instrumentów finansowych. Wyniki badania będą stanowiły podstawę do włączenia, w ramach krajowego programu operacyjnego współfinansowanego z EFS w latach 2014-2020, wsparcia w postaci wskazanych instrumentów finansowych. Zgodnie z zapisami przywołanego powyżej art. 44 „Instrumenty inżynierii finansowej" Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006, wybrane instrumenty finansowe, zostaną zorganizowane za pomocą funduszu powierniczego, czyli funduszu ustanowionego w celu: „inwestowania w kilka funduszy	

					kapitału podwyższonego ryzyka, fundusze gwarancyjne, fundusze pożyczkowe oraz fundusze na rzecz rozwoju obszarów miejskich”. Z uwagi na powyższe oraz na fakt, że nazwa „fundusz pożyczkowo-poręczeniowy” nie jest adekwatna do odzwierciedlenia zakresu zadań funduszu powierniczego i sugeruje zamknięty katalog instrumentów, rekomendujemy zastąpienie pojęcia „fundusz pożyczkowo-poręczeniowy”, pojęciem „fundusz funduszy”.	
148		**Załącznik 2** *Szczegółowe warunki udzielania pożyczek i poręczeń w ramach krajowego programu rozwoju ekonomii społecznej po 2014 r.*	Jest: „Dlatego też w przypadku finansowanie PES (…)”. Powinno być: „Dlatego też w przypadku finansowania PES (…)”	str. 108	Uwaga formalna	**Załącznik nr 2 został wykreślony.**
149		**Załącznik 2** *Szczegółowe warunki udzielania pożyczek i poręczeń w ramach krajowego programu rozwoju ekonomii społecznej po 2014 r.*	Jest: „(…) finansowaniu PES należy zastosować trzy podstawowe formy: - pożyczki (…) - poręczenia:” Listę należy uzupełnić trzecią formą: „opiekun biznesowy”.	str. 108	Uwaga formalna W spisie treści dla Załącznika 2 wymienione są trzy formy finansowania PES: „1 pożyczki 2 poręczenia 3 opiekun biznesowy”. Lista wymieniona na końcu pkt I. Wprowadzenie do Załącznika 2, powinna zostać uzupełniona o trzecią formę finansowania, na którą wcześniej powołują się autorzy KPRES, tj. „opiekuna biznesowego”.	**Załącznik nr 2 został wykreślony.**
150		**Załącznik 2** *Szczegółowe warunki*	Jest: „Wydaję się, że najlepiej (…)” Powinno być: „Wydaje się, że najlepiej	str. 109	Uwaga formalna	**Załącznik nr 2 został wykreślony.**

		udzielania pożyczek i poręczeń w ramach krajowego programu rozwoju ekonomii społecznej po 2014 r.	(…)” Jest: „(…) Europejskiego Funduszu regionalnego (…)” Powinno być: „(…) Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (…)”			
151		**Załącznik 2** *Szczegółowe warunki udzielania pożyczek i poręczeń w ramach krajowego programu rozwoju ekonomii społecznej po 2014 r.*	Sugerujemy rozważenie rozszerzenia listy elementów oceny Pośredników Finansowych wymienionej po zwrocie „Dodatkowymi elementami oceny powinny być:”, poprzez dodanie kryterium: „- zapewnienie obecności pośrednika finansowego w regionie, w którym świadczone będą usługi.” Element „dostępność podmiotów do pożyczek” powinien zostać zastąpiony sformułowaniem: „system dystrybucji pożyczek (m.in. sposób docierania do potencjalnych beneficjentów z ofertą pożyczkową, przyjmowania wniosków pożyczkowych, możliwość udzielenia wsparcia w zakresie wypełniania wniosku)”	str. 109	Z dotychczasowych doświadczeń BGK wynika, że kryteria te mają szczególne znacznie dla umożliwienia podmiotom ekonomii społecznej skorzystania ze wsparcia	**Załącznik nr 2 został wykreślony.**
152		**Załącznik 2** *Szczegółowe warunki udzielania pożyczek i poręczeń w ramach krajowego programu rozwoju ekonomii społecznej po 2014 r.* **VI. Podsumowanie i rekomendacje**	Jest: „(…) wyniki pilotażu programu pożyczkowego realizowanego przez TISE.” Powinno być: „(…) wyniki projektu pilotażowego realizowanego przez BGK”.	str. 112	Uwaga formalna	**Załącznik nr 2 został wykreślony.**
153	**GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY**	**Uwaga ogólna do całego dokumentu**	Proponujemy ujednolicenie źródeł danych, jak np. w przypisie nr 36, w którym jako źródło podano sprawozdanie MPiPS, jednak rejestr REGON prowadzi GUS, tak więc jako źródło powinien być wskazany GUS lub podany link do sprawozdania, w którym jako źródło podano GUS	22		**Uwaga uwzględniona.**

			http://www.pozytek.gov.pl/files/pozytek/sprawozdanie_z_ustawy/sprawozdanie_06_09_2012.pdf.			
154		**Uwaga ogólna do całego dokumentu w tym np. rozdział I. diagnoza ekonomii społecznej**	*Badania Głównego Urzędu Statystycznego SOF-1 i SOF-4 z 2011 r. wskazują, że w 2010 r. działało 80,4 tys. organizacji, wśród których 67,9 tys. stanowiły stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, 7,1 tys. – fundacje, 3,6 organizacje samorządu gospodarczego, zawodowego i pracodawców a 1,8 tys. – społeczne podmioty wyznaniowe. Baza członkowska organizacji obywatelskich obejmuje ok. 9 milionów osób. Co dziesiąta z objętych badaniem organizacji trzeciego sektora posiadała status organizacji pożytku publicznego (OPP) – było ich 7,3 tys. Spośród 67,9 tys. stowarzyszeń i podobnych organizacji, 32,2 tys. to typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne, 18,4 tys. to stowarzyszenia kultury fizycznej, związki sportowe, 14,8 tys. to ochotnicze straże pożarne, zaś 2,5 tys. to koła łowieckie36.* *W ciągu lat 2005-2010 liczba działających organizacji trzeciego sektora zwiększyła się o 19%, przychody wzrosły aż o 186%, natomiast baza członkowska skurczyła się o 20%.* *Według badań zarówno organizacji rejestrowych jak i badanych przez GUS organizacji aktywnych widać duże zróżnicowanie terytorialne funkcjonowania organizacji obywatelskich. Wyraźna jest tu dominacja województwa mazowieckiego i samej Warszawy. Według GUS 15,5% organizacji pochodzi z mazowieckiego, zaś z samej Warszawy 8,1% łącznej liczby organizacji (34,6% wszystkich fundacji). Wysoki udział mają również województwa wielkopolskie (10%) i małopolskie (9,1%)* *W Polsce średnio na 10 tys. osób przypadało 20,9 badanych podmiotów* *trzeciego sektora. O ile największą dostępnością organizacji, podobnie jak ich najwyższym udziałem, charakteryzowały się regiony: centralny*	np. 23-24	Aktualizacja danych. Wielkości, którymi posłużyli się Autorzy KPRES były wynikami wstępnymi obejmującymi jedynie zbiorowość stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, fundacji oraz społecznych podmiotów wyznaniowych. Sugerujemy Autorom, aby oparli program na wynikach ostatecznych, zawartych w publikacji *„Trzeci sektor w Polsce. Stowarzyszenia, fundacje, społeczne podmioty wyznaniowe. Samorząd zawodowy i gospodarczy oraz organizacje pracodawców w 2010 r."* obejmujących poza wspomnianymi wcześniej grupami podmiotów także organizacje samorządu gospodarczego, zawodowego i pracodawców. http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/GS_stow_fund_i_spol_podm_wyz_2010.pdf	**Uwaga uwzględniona.**

			i wschodni, w których na 10 tys. mieszkańców działało ponad 22,5 podmiotów, o tyle już w regionie południowym (zajmującym trzecią lokatę w Polsce pod względem liczby organizacji) na 10 tys. osób *przypadało najmniej, bo 18,0 organizacji. W województwach: lubelskim, mazowieckim, podkarpackim i wielkopolskim liczba organizacji na 10 tys. osób była najwyższa – wynosiła od 23,3 do 23,7 podmiotów, natomiast najniższa wystąpiła w województwie śląskim – 15,1 jednostki.* Proponujemy „podmienić" Rys. 2. *Badane organizacje obywatelskie aktywne w 2010 według województw gdzie miały swoją główną siedzibę (SOF-1)* na *Struktura badanych organizacji trzeciego sektora oraz ich liczba na 10 tys. mieszkańców według województwa, w którym miały siedzibę w 2010 r. (w %)* Źródło:*„Trzeci sektor w Polsce. Stowarzyszenia, fundacje, społeczne podmioty wyznaniowe. Samorząd zawodowy i gospodarczy oraz organizacje pracodawców w 2010 r.", GUS Warszawa 2013 s.27* http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/G S_stow_fund_i_spol_podm_wyz_2010.pdf *Według badania Głównego Urzędu Statystycznego SOF-1i SOF-4 (dane za 2010 r.) najważniejsze dziedziny działalności statutowej organizacji trzeciego sektora to:* *sport, turystyka, rekreacja, hobby – tę dziedzinę wskazywało 30% podmiotów, (to domena ponad* *96% stowarzyszeń kultury fizycznej, związków sportowych);* *pomoc społeczna i humanitarna, ratownictwo – 26%, w tym ratownictwo pożarnicze, górskie,* *wodne, pomoc ofiarom klęsk żywiołowych 18,7%*		

			(to domena ponad 95% ochotniczych straży pożarnych); *kultura i sztuka – 12%;* *edukacja i wychowanie oraz działalność naukowo-badawcza –8%;* *ochrona zdrowia – 4%;* *rozwój lokalny w wymiarze społecznym i ekonomicznym – 4%;* *ochrona środowiska – 2%;* *wsparcie dla instytucji, organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich – 2%;* *rynek pracy, aktywizacja zawodowa – 1%.* *Na koniec 2010 roku w organizacjach trzeciego sektora , na podstawie stosunku pracy pracowało łącznie 132,5 tys. osób, a dla 111,8 tys. pracowników organizacje te stanowiły główne miejsce pracy. W 2008 roku liczba zatrudniony wyniosła 70,8 tys. (w tym jako główne miejsce pracy dla 60,2 tys., co wskazuje na wysoką dynamikę wzrostu w ostatnich dwóch latach.* *W 2010 roku 62% organizacji nie zatrudniało personelu płatnego, 22% z nich oferowało wyłącznie umowy cywilnoprawne, a jedynie 16% posiadało pracowników etatowych (i jednocześnie często zatrudniały także w oparciu o umowy cywilnoprawne).* *Choć średnia liczba pracowników etatowych w organizacjach zatrudniających wyniosła 10 osób, to jednak połowa z tych organizacji zatrudniała nie więcej niż 3 osoby.*			
155		**Rozdział I** *Diagnoza ekonomii społecznej*	Fragment: *Wysoki udział maja również województwa wielkopolskie(9,8%) i śląskie (8,7%).* powinien być zmieniony na zapis: „*Wysoki udział maja również województwa wielkopolskie (9,8%), małopolskie (9,2%) i śląskie (8,7%).”*	22	Pominięto województwo małopolskie.	**Uwaga uwzględniona.**
156		**Rozdział I** *Diagnoza ekonomii społecznej/stan*	Proponujemy zmianę zapisu: „*Spółdzielnie zatrudniają trzykrotnie więcej osób niepełnosprawnych niż w całej gospodarce*	25	Z obecnego zapisu wynika, że 11,6% wszystkich osób niepełnosprawnych jest	**Uwaga uwzględniona.**

		rozwoju ekonomii społecznej/ sektor spółdzielczy	*narodowej (11,6% i 3,6%)"* na *„ Udział osób niepełnosprawnych zatrudnionych w spółdzielniach w ogólnej liczbie zatrudnionych niepełnosprawnych w spółdzielniach jest 3-krotnie wyższy niż w całej gospodarce narodowej (11,6% wobec 3,6%).*		zatrudnionych w spółdzielniach. Tymczasem prawdopodobnie chodzi o to, że spośród osób zatrudnionych w spółdzielniach, 11,6% to osoby niepełnosprawne. Ponadto nieprawidłowy jest zapis, ze spółdzielnie zatrudniają więcej osób niż gospodarka narodowa, bowiem spółdzielnie są jej częścią.	
157		**Rozdział I** *Diagnoza ekonomii społecznej/stan rozwoju ekonomii społecznej/ sektor spółdzielczy*	Proponujemy zmianę zapisu informacji dotyczącej feminizacji z zapisu: „*średni odsetek zatrudnionych kobiet w spółdzielniach wynosi 59% w stosunku do całej gospodarki narodowej - 45%"* na: „*Wśród osób zatrudnionych w spółdzielniach 59% stanowią kobiety (w porównaniu z udziałem kobiet w zatrudnionych w gospodarce narodowej jest to o 14 p.proc więcej)."*	25		**Uwaga uwzględniona.**
158		**Rozdział I** *Diagnoza ekonomii społecznej*	Jest: *Według REGON pomiędzy 2007 a 2012 liczba zarejestrowanych spółdzielni spadła z 18.200 do 17.155.* Powinno być: *Według REGON pomiędzy 2006 a 2012 liczba zarejestrowanych spółdzielni spadła z 18.200 do 17.153.* LUB *Według REGON pomiędzy 2007 a 2012 liczba zarejestrowanych spółdzielni spadła z 18.128 do 17.155.* w zależności od intencji Autorów Programu.	25	Według podanego w dokumencie źródła w 2006 r. było 18200, w 2007 r. 18128, a w 2012 r. 17155 zarejestrowanych spółdzielni.	**Uwaga uwzględniona.**
159		**Rozdział I** *Diagnoza ekonomii społecznej/finanse ekonomii społecznej*	Zamiast zapisu: „(… zaś sektor instytucji niekomercyjnych 24,5 mld zł …) powinno być: (… zaś sektor instytucji niekomercyjnych 24,6 mld zł). Dodatkowo w akapicie sugerujemy ujednolicić miana, tj. stosować jednostki mld: Np. zamiast 13.190 mln zastosować 13,2 mld.	27	Aktualizacja danych. Wielkości, którymi posłużyli się Autorzy KPRES były wynikami wstępnymi obejmującymi jedynie zbiorowość stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, fundacji oraz społecznych podmiotów wyznaniowych. Sugerujemy Autorom, aby oparli	**Uwaga uwzględniona.**

					program na wynikach ostatecznych, zawartych w publikacji *„Trzeci sektor w Polsce. Stowarzyszenia, fundacje, społeczne podmioty wyznaniowe. Samorząd zawodowy i gospodarczy oraz organizacje pracodawców w 2010 r."* obejmujących poza wspomnianymi wcześniej grupami podmiotów także organizacje samorządu gospodarczego, zawodowego i pracodawców. http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/GS_stow_fund_i_spol_podm_wyz_2010.pdf	
160		**Rozdział I** *Diagnoza ekonomii społecznej/finanse ekonomii społecznej*	Tymczasem z badań GUS za 2010 rok wynika, iż w projektach z Europejskiego Funduszu Społecznego (PO KL) uczestniczyło zaledwie 4,7 tys. organizacji, w tym 2,0 tys. co najmniej jako projektodawca, zaś 1,8 co najmniej jako partner 57. Oznacza to, że niecałe 6% organizacji korzysta ze środków EFS. Ze wszystkich aktywnych organizacji, według GUS, aż 49% wskazało publiczne źródła swoich przychodów, co stanowi blisko 39,3 tys. organizacji. Jednocześnie 39% badanych jednostek czyli 31,3 tys. organizacji wskazało niepubliczne źródła finansowania swojej działalności58. Przypis 57 i 58 *„Trzeci sektor w Polsce…"* Według GUS roczne przychody nieprzekraczające 10 tys. złotych wykazało aż 33% badanych podmiotów, przychody między 10 tys. a 100 tys. złotych - 42%, natomiast przychody mieszczące się w przedziale od 100 tys. do 1 mln złotych osiągnęło 20% organizacji. Najmniejszą grupę tworzyły jednostki o przychodach	29-30	Aktualizacja danych. Wielkości, którymi posłużyli się Autorzy KPRES były wynikami wstępnymi obejmującymi jedynie zbiorowość stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, fundacji oraz społecznych podmiotów wyznaniowych.. Sugerujemy Autorom, aby oparli program na wynikach ostatecznych , zawartych w publikacji *„Trzeci sektor w Polsce. Stowarzyszenia, fundacje, społeczne podmioty wyznaniowe. Samorząd zawodowy i gospodarczy oraz organizacje pracodawców w 2010 r."* obejmujących poza wspomnianymi wcześniej grupami podmiotów także organizacje samorządu gospodarczego, zawodowego i pracodawców. http://www.stat.gov.pl/cps/rde	**Uwaga uwzględniona.**

			powyżej 1 mln złotych - stanowiły one zaledwie 5% objętej badaniem zbiorowości. Według cytowanych badań GUS ok. 6,8 tys. (8%) organizacji obywatelskich deklarowało prowadzenie działalności gospodarczej. Odsetek organizacji, które miały jakiekolwiek przychody z odpłatnej działalności statutowej w zbiorowości ogółem wyniósł w 2010 roku 22%, co stanowiło ok. 16,5 tys. organizacji.		/xbcr/gus/GS stow fund i sp ol podm wyz 2010.pdf	
161		**Rozdział II** *Cele Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej* **Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu rozwoju Ekonomii Społecznej* **Załącznik nr 1** *Wskaźniki osiągnięcia rezultatów na poziomie działań*	W poszczególnych częściach dokumentu występują rozbieżności w strukturze celów, rezultatów i działań oraz w wartościach liczbowych. Proponujemy dokonanie analizy krzyżowej wymienionych części dokumentu i ujednolicenie zapisów.		Np. na str. 41 rezultat szczegółowy „O 40 tys. wzrośnie liczba osób zatrudnionych w podmiotach ekonomii społecznej" został przypisany do Działania I.2, natomiast odpowiadający temu rezultatowi wskaźnik na str. 55 i str. 96 został przypisany do Działania I.3. Np. na str. 96, Działanie I.3, jest „Zwiększenie liczby powierzanych zadań publicznych podmiotom ekonomii społecznej do 20% zadań zlecanych w trybie konkursowym". Natomiast na schemacie na str. 41 i na str. 55 jest mowa o 15%.	**Uwaga uwzględniona.** rezultat szczegółowy „O 40 tys. wzrośnie liczba osób zatrudnionych w podmiotach ekonomii społecznej" został przypisany do Działania I.3 zamiast do I.2 Poprawiono na jednakową liczbę 20.
162		**Wsparcie na tworzenie miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej**	Według badań GUS za 2010, dzięki uczestnictwu organizacji w projektach finansowanych z EFS utworzono 2,6 tys. miejsc pracy, zaś kolejne 2,5 tys. miejsc pracy utrzymano. Przypis 69 *„Trzeci sektor w Polsce…"*	33	Aktualizacja danych. Wielkości, którymi posłużyli się Autorzy KPRES były wynikami wstępnymi obejmującymi jedynie zbiorowość stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, fundacji oraz społecznych podmiotów wyznaniowych.. Sugerujemy Autorom, aby oparli	**Uwaga uwzględniona.**

					program na wynikach ostatecznych , zawartych w publikacji *„Trzeci sektor w Polsce. Stowarzyszenia, fundacje, społeczne podmioty wyznaniowe. Samorząd zawodowy i gospodarczy oraz organizacje pracodawców w 2010 r."* obejmujących poza wspomnianymi wcześniej grupami podmiotów także organizacje samorządu gospodarczego, zawodowego i pracodawców. http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/GS_stow_fund_i_spol_podm_wyz_2010.pdf	
163		**Rozdział II** *Cele Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej* **pkt. wskaźniki osiągnięcia rezultatów**	Proponujemy uzupełnienie zestawu wskaźników o niezbędne informacje, takie jak: źródło wskaźników, definicja, metoda obliczania wskaźnika, częstotliwość zbierania danych. Ponadto dla monitorowania postępów, porównań analitycznych i obserwacji zmian warto określić wartości bazowe wskaźników np. w 2010 r. i docelowe	44-45	Bez wymienionych informacji mogą pojawić się trudności w pozyskaniu odpowiednich danych na etapie monitorowania programu i oceny jego efektywności.	**Uwaga częściowo uwzględniona.** Po przyjęciu KPRES ostateczny zestaw wskaźników zostanie wyposażony w niezbędne informacje (tzw. karty wskaźników). Ponadto każda karta będzie określała wartość bazową i docelową Stosowne zapisy zawarto w opisie systemu monitorowania.
164		**Rozdział II** *Cele Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej*	Proponujemy umieszczenie wszystkich wskaźników w jednej tabeli oraz prosimy o umieszczenie przy wszystkich wskaźnikach następujących informacji: źródło danych,	44-45, 95-107	W obecnej wersji dokumentu załącznik nr 1 zawiera wyłącznie wskaźniki produktu przypisane do konkretnych działań.	**Uwaga uwzględniona częściowo.**

		Załącznik nr 1 *Wskaźniki osiągnięcia rezultatów na poziomie działań*	rok bazowy, wartość bazowa, wartość docelowa, wyjaśnienia metodologiczne, częstotliwość zbierania danych, poziom terytorialny monitorowania, dostępność danych dla poziomów terytorialnych.		Natomiast wskaźniki celów i rezultatów znajdują się na str. 44-45 i zawierają jedynie informację o nazwie wskaźnika.	<u>Po przyjęciu KPRES</u> ostateczny zestaw wskaźników zostanie wyposażony w niezbędne informacje (tzw. karty wskaźników). Ponadto każda karta będzie określała wartość bazową i docelową Załącznik nr 1 zostanie uzupełniony wtedy również o wskaźniki celów i rezultatów.
165		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet III** *System wsparcia ekonomii społecznej* **Działanie III.3.** *Usługi wsparcia ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych*	Wspierany będzie rozwój ośrodków innowacyjnych i think-tanków działających na rzecz rozwoju ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej.	64 (również 65,79,103)	Proponujemy zmianę zapisu: „think-tank", zamiast: „think-thank".	**Uwaga uwzględniona.**
166		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet IV** *Włączenie ekonomii społecznej do głównego nurtu polityk publicznych na poziomie krajowym i*	Proponujemy następujące uzupełnienie zapisu: *„utworzenie Krajowego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej, jako kluczowego instrumentu zapewniania spójności polityk publicznych związanych z ekonomią społeczną. W skład Komitetu wejdą w połowie przedstawiciele resortów odpowiedzialnych za realizację i monitoring polityk państwa w kluczowych dla ekonomii społecznej obszarach, reprezentanci województw oraz w połowie przedstawiciele sektora ekonomii społecznej."*	67	Biorąc pod uwagę, że GUS przewidziany jest jako jeden z realizatorów działania IV.4 *Monitoring ekonomii społecznej* resort statystyki publicznej powinien mieć przedstawiciela w Krajowym Komitecie Rozwoju Ekonomii Społecznej. W związku z tym istnieje potrzeba rozszerzenia opisu.	**Uwaga uwzględniona częściowo.** Przedstawiciel GUS zostanie zaproszony do składu Komitetu jako „przedstawiciel urzędu odpowiedzialnego za realizację polityk państwa w kluczowych

		regionalnym **Działanie IV.1** *koordynacja polityki wobec ekonomii społecznej na poziomie krajowym*				dla ekonomii społecznej obszarach”.
167		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet IV** *Włączenie ekonomii społecznej do głównego nurtu polityk publicznych na poziomie krajowym i regionalnym* **Działanie IV.4.** *monitoring ekonomii społecznej*	UWAGI OGÓLNE: 1) Z przedstawionego w Rozdziale VI Planu finansowego wynika, że na realizację działania przewidziano 18 mln zł, w tym 14,4 mln (80%) na poziomie regionów, a 3,5 mln na poziomie kraju, jednakże zadania wymienione w działaniu wydają się mieć charakter głównie ogólnopolski, jako ich realizator najczęściej wskazany jest Krajowy Sekretariat Ekonomii Społecznej – w związku z tym widzimy potrzebę doprecyzowanie w opisie, które zadania będą realizowane regionalnie, a które ogólnokrajowo. 2) Niejasna jest relacja między działaniem IV.4, czyli Monitoringiem ekonomii społecznej, a opisanym w Rozdziale V Monitoringiem realizacji KPRES. W jakim stopniu Monitoring realizacji KPRES ma być częścią Monitoringu ES, a na ile oddzielnym działaniem? Czy na Monitoring KPRES są przewidziane dodatkowe środki, czy też ma on być finansowany z działania IV.4.? UWAGI SZCZEGÓŁOWE: Proponujemy następujące zmiany w zakresie opisu zadań: 3) Pkt. 2.b) *systematyczne i bieżące zbieranie wynikowych danych statystycznych i administracyjnych na temat kondycji sektora ekonomii społecznej, realizowane przez Krajowy Sekretariat Ekonomii Społecznej* 4) Pkt. 3. a) - ze względu na to, że	71-72	Ad. 1) Obecny opis zadań zaplanowanych w ramach Działania IV.4. nie uzasadnia wskazanej w Planie finansowania alokacji środków finansowych między zadaniami ogólnopolskimi a regionalnymi. Ad. 2) Szczegółowo zaplanowany w Rozdziale V monitoring realizacji KPRES tylko częściowo wpisuje się w zadania przewidziane w Działaniu IV.4, dlatego potrzebne jest doprecyzowanie, czy, a jeśli tak to które zadania z Działania IV.4. służą monitorowaniu KPRES, a które mają charakter szerszy i wykraczają poza potrzeby ewaluacyjne programu. Ad. 4) Pkt. 3 a) jest powtórzeniem zadań przewidzianych w pkt. 1 i 2 b) Ad. 6) Realizacja jest zbyt wąskim określeniem, gdyż w oparciu o ustawę o statystyce publicznej GUS prowadzi badania statystyczne, a więc zbiera, gromadzi i opracowuje dane statystyczne oraz ogłasza i udostępnia wyniki dokonanych obliczeń, opracowań i analiz.	**Uwagi uwzględnione częściowo** – na podstawie dalszych konsultacji dwustronnych z GUS.

			pkt. 3 dotyczy „prowadzenia badań" wskazana jest rezygnacja z tego podpunktu. Informacje o udostępnianiu wyników znalazło się już w pkt. 1 (*repozytorium wiedzy – wyniki badań* …) i w pkt. 2 b. 5) Pkt. 2. d) *budowa informatycznego systemu zbierania, gromadzenia, przetwarzania i upowszechniania danych* – prosimy o doprecyzowanie zadania, wskazanie kto byłby odpowiedzialny za jego wdrożenie, jakie informacje miałyby się w nim znaleźć, w jakiej formie informacje byłyby prezentowane 6) Pkt. 3. d) prowadzenie *badań statystycznych przez GUS* 7) Oczekiwane efekty Priorytetu IV, Działanie IV.4.: *stworzenie do 2015 w ramach GUS jednolitego systemu badania ekonomii społecznej* - rozwój systemu badań gospodarki społecznej (ekonomii społecznej) został zaplanowany w przyjętej przez Radę Statystyki *Strategii rozwoju badań statystyki publicznej w zakresie trzeciego sektora i kapitału społecznego*, a następnie potwierdzony w *Kierunkach rozwoju polskiej statystyki publicznej do 2017 r.*, nie jest jasne czy proponowany przez Autorów efekt jest zbieżny z tymi dokumentami, ponadto biorąc pod uwagę horyzont czasowy programowania badań statystyki publicznej (propozycje zapisów do Programu Badań Statystyki Publicznej na rok 2015 powinny być gotowe w grudniu 2013 r.) rok 2015 wydaje się zbyt wczesny na zakończenie realizacji tego zadania. Prosimy o kontakt roboczy w celem ustalenia właściwego zapisu.		Ad. 7) Ze względu na brak szczegółowych informacji ostateczny zapis odnośnie efektu dotyczącego zadania realizowanego przez statystykę publiczną wymaga współpracy roboczej między Autorami programu, a pracownikami GUS odpowiedzialnymi za badania gospodarki społecznej.	
168		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju*	Nie podano oczekiwanych efektów priorytetu V dla działania V.1	78		**Uwaga uwzględniona.**

		Ekonomii Społecznej/				Podano efekty priorytetu V dla działania V.1 W postaci „Realizacja rocznie minimum 3 projektów mających na celu rozwój i upowszechnianie myśli polskiej ekonomii społecznej”
169		**Rozdział IV.** *Monitorowanie realizacji krajowego programu rozwoju ekonomii społecznej*	Sugerujemy usunięcie pierwszego akapitu pod grafiką, ponieważ jest to niemal dosłowne powtórzenie ostatniego akapitu ze strony 79.	80	Na str. 79 akapit brzmi: *„Na poziomie krajowym za monitorowanie działań odpowiadać będzie Krajowy Sekretariat Ekonomii Społecznej (samodzielnie lub w ramach zlecenia lub powierzenia zadania). Zadanie to polegać będzie na koordynacji działań monitoringowych i ewaluacyjnych, a także uzupełnieniu badań prowadzonych przez MPiPS i GUS oraz inne jednostki o aspekt ekonomii społecznej.”* Na stronie 80 akapit różni się jedynie końcówką zdania: *„Na poziomie krajowym za monitorowanie działań odpowiadać będzie Krajowy Sekretariat Ekonomii Społecznej (samodzielnie lub w ramach zlecenia lub powierzenia zadania). Zadanie to polegać będzie na koordynacji działań monitoringowych i ewaluacyjnych, a także uzupełnieniu badań prowadzonych przez MPiPS i GUS <u>o aspekt ekonomii społecznej oraz inne jednostki.</u>”*	**Uwaga uwzględniona.**
170		**Rozdział IV.** *Monitorowanie*	*Na poziomie krajowym za monitorowanie działań odpowiadać będzie Krajowy Sekretariat*	79	Naszym zdaniem Krajowy Sekretariat Ekonomii	**Uwaga uwzględniona**

		realizacji krajowego programu rozwoju ekonomii społecznej	*Ekonomii Społecznej (samodzielnie lub w ramach zlecenia lub powierzenia zadania). Zadanie to polegać będzie na koordynacji działań monitoringowych i ewaluacyjnych, a także uzupełnieniu badań prowadzonych przez MPiPS i GUS oraz inne jednostki o aspekt ekonomii społecznej.* – prosimy o zmianę tego zapisu. Zakresy badania poszczególnych resortów określanie są w aktach prawnych, dlatego proponujemy, żeby jednostką przygotowującą rekomendacje dotyczące obszarów badań poszczególnych resortów był Krajowy Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej.		Społecznej, jako jednostka organizacyjna MPiPS, nie powinien decydować o „uzupełnianiu badań" prowadzonych przez GUS. Propozycje w tym zakresie powinien zgłaszać Krajowy Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej.	**częściowo.** Z zapisów nie wynika, iż KSES będzie rekomendował obszary badań poszczególnych resortów, będzie natomiast odpowiedzialny za badania uzupełniające wobec już prowadzonych przez inne jednostki. Rekomendowanie obszarów badan będzie jedną z kompetencji KKRES Coroczny raport sporządzany przez KSES będzie zawierał rekomendacje dot. badań sformułowane przez KKRES.
171			Zapis: *„powinna być również prowadzona hurtownia danych surowych dostępna dla regionów i umożliwiająca im przeprowadzanie własnych analiz regionalnych i lokalnych"* wydaje się być zbyt ogólny.	81	Wskazane byłoby doprecyzowanie zapisu: wskazanie zakresu zbieranych i udostępnianych danych, częstotliwości aktualizacji etc.	**Uwaga uwzględniona częściowo.** Dokument uzupełniono o zapis „Niezwłocznie po przyjęciu KPRES grupa strategiczna Zespołu ds. rozwiązań systemowych zorganizuje spotkanie z głównymi interesariuszami w celu określenia zakresu

						zbierania, częstotliwości aktualizacji oraz sposobu udostępnia danych.
172		**Rozdział VI.** *Plan finansowy krajowego programu rozwoju ekonomii społecznej*	W drugim wypunktowaniu zdania rozpoczynającego się: „W realizację Programu wpisują się…" proponujemy pozostawić tylko jeden zapis dot. lat 2014-2020.	85	W wypunktowaniu zawierającym Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój dwukrotnie zostały wpisane lata 2014-2020.	**Uwaga uwzględniona.**
173		**Załącznik nr 1** *Wskaźniki osiągnięcia rezultatów na poziomie działań*	Wskaźnik *Liczba aktywnych organizacji obywatelskich,* źródło: *Sprawozdanie MPiPS/OCENA,* wartość docelowa – *20 tys.* - jeśli rezultatem ma być zwiększenie liczby aktywnych organizacji o 20 tys. w stosunku do 2010 r. to docelową wartością wskaźnika powinno być 100 tys. a nie 20 tys., gdyż w 2010 aktywną działalność prowadziło ponad 80 tys. organizacji. Ponadto prosimy rozważyć zmianę źródła danych do tego wskaźnika – proponujemy oprzeć go o dane pochodzące z badań podmiotów trzeciego sektora, np. sprawozdawczość serii SOF, prowadzoną przez GUS.	93	Według informacji z Rozdziału IV „ocena" będzie prowadzona przez jst, nie będzie więc informacją bezpośrednio pozyskiwaną od organizacji, podobny charakter mają sprawozdania MPiPS, co będzie miało wpływ na jakość pozyskanych danych – z naszych doświadczeń badawczych wynika, że jst nie zawsze aktualizują informację o aktywnych na ich terenie organizacjach pozarządowych. Bardziej wiarygodne wyniki można uzyskać poprzez badanie samych podmiotów trzeciego sektora.	**Uwaga uwzględniona.** Poprawiono na w załączniku 1 wartość docelową na 100 000 organizacji Uzupełniono źródło danych o SOF.
174		**Załącznik nr 1** *Wskaźniki osiągnięcia rezultatów na poziomie działań*	Działania dla części Priorytetów zawarte w Załączniku nr 1 są niespójne z Działaniami wpisanymi w Rozdziale III *Priorytety Krajowego Programu Ekonomii Społecznej*. Np. w Priorytecie nr 1 ➢ w Działaniach I.2, gdzie jest mowa o *zwiększeniu liczby aktywnych organizacji obywatelskich* – na str. 55 wartość jest odnoszona do 2011 r., a w załączniku nr 1 jest 2010 r. ➢ w Działaniach I.2, na str. 55 zakłada	98, 104	Brak części Działań w załączniku oraz różnice w założeniach pomiędzy załącznikiem a Rozdziałem nr III zastanawiają czy zostały one pominięte/dokonane celowo (np. ze względu na brak wskaźników) czy też nie zostały uwzględnione/ujednolicone przez nieuwagę. Wydaje się, że Działania przypisane Priorytetom oraz	**Uwaga uwzględniona.** Wprowadzono następujące poprawki: ➢ w Działaniach I.2, gdzie jest mowa o *zwiększeniu liczby aktywnych organizacji obywatelskich* – poprawiono w załączniku nr rok

			się, że *80% JST wprowadzi procedury realizowania inicjatywy lokalnej*, zaś w załączniku nr 1 – *90%*. ➢ w Działaniu I.2 na str. 55 jest mowa o *objęciu wolontariatem długoterminowym…* , a w załączniku nr 1 brak na ten temat informacji; z kolei dwa wskaźniki (*Liczba / odsetek gmin posiadających szczegółowe określenie trybu…, Średni czas niezbędny do rejestracji* …) z działania I.2 będące w załączniku nie są ujęte na liście działań na str. 55; ➢ w Działaniu I.3, na str. 55 zakłada się, że *do 15% zwiększy się liczba powierzanych zadań publicznych podmiotom ekonomii społecznej*, a w załączniku nr 1 – *do 20%*. ➢ w działaniu I.4 jeden wskaźnik będący w załączniku nr 1 (*wykorzystanie minimum 1 instrumentu*…) nie jest ujęty na liście działań na str. 55. W Priorytecie nr 2 ➢ w załączniku nr 1 brak Działania nr II.1, podobnie w Priorytecie nr 4 brak Działania IV.1 ➢ w grupie Działań II.2, działanie dot. *wdrożenia w przepisach o zamówieniach publicznych w terminie nie później niż 12 m-cy*… nie ma odzwierciedlenia w załączniku nr 1. W Priorytecie nr 4 ➢ w Działaniu IV.2 w Załączniku nr 1 pominięto jeden z zakładanych efektów, tj.: *stworzenie do 2014 roku w ramach każdego Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej pionu koordynacji działań w obszarze ekonomii społecznej w województwie.* ➢ W Załączniku nr 1 w działaniu IV.2. i IV.3. podany jest rezultat Minimum 40%		wskaźniki ich realizacji w Załączniku nr 1 powinny być takie same jak zapisane w dokumencie w Rozdziale nr III.	bazowy na 2011. ➢ w Działaniach I.2, - *JST wprowadzi procedury realizowania inicjatywy lokalnej*, poprawiono, w załączniku nr 1, wartość na 80%. ➢ Załącznik nr 1 uzupełniono o wskaźnik dotyczący o*bjęcia wolontariatem długoterminowymi*… Liczba osób uczestnicząca w wolontariacie długoterminowym w organizacjach obywatelskich. 5 tys. osób, do roku 2020 roku; ➢ wskaźniki (*Liczba / odsetek gmin posiadających szczegółowe określenie trybu dotyczy pkt 9 str49* ➢ *Wskaźnik „Średni czas niezbędny do rejestracji … dotyczy pkt 1* litera e; ➢ *W załączniku nr 1 uspójniono wartość wskaźnika „zwiększy się liczba powierzanych zadań publicznych podmiotom ekonomii społecznej” o*becnie jego wartość wynosi 15%. ➢ wskaźnik

			PES przynależy do przynajmniej jednej organizacji sieciowej, w oczekiwanych efektach priorytetu na str. 73 nie ma tego podanego. ➢ W działaniu IV.4. w Załączniku 1 przewidziane jest: *Przygotowanie trzech dwuletnich raportów o rozwoju ekonomii społecznej*, zaś na s. 73: *przygotowanie sześciu raportów o rozwoju ekonomii społecznej* W Priorytecie nr 5 ➢ W Działaniach na stronie 78 zapisano oczekiwane rezultaty, takie jak: - wdrożenie w co najmniej 10% szkół podstawowych…, - wsparcie co najmniej 500 nowych projektów…, - stworzenie co najmniej 12 Regionalnych Funduszy Młodzieżowych, natomiast w Załączniku nr 1 w rezultacie lub wartości docelowej mamy te same oczekiwane wartości ale bez zapisu „co najmniej”.			(*wykorzystanie minimum 1 instrumentu*…) jest przypisany do działania pkt 4 lit C ➢ Załączniku nr 1 w działaniu IV.2 dołożono wskaźnik Liczba *Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej posiadających pion koordynacji działań w obszarze ekonomii społecznej w województwie, wartość docelowa 16*. ➢ Uzupełniono w efektach priorytety IV.2 i IV.3 zapis Minimum 40% PES przynależy do przynajmniej jednej organizacji sieciowej. W załączniku nr 1. w opisie raportów (działanie IV.4 zmieniono zapis na 6 raportów. Zmieniono zapis dotyczący priorytetu 5 w załączniku nr 1 we wskazanych wskaźnikach na „co najmniej”

175		**Załącznik nr 1** *Wskaźniki osiągnięcia rezultatów na poziomie działań*	W kolumnie źródło danych sugerujemy wpisanie instytucji zbierającej dane dotyczące danego wskaźnika (oraz ewentualnie nazwę badania/sprawozdania, na podstawie którego gromadzone są dane).	95-107	Określenie instytucji źródłowej ułatwi zbieranie informacji na etapie monitorowania/oceny rezultatów programu.	**Uwaga uwzględniona.** Po przyjęciu KPRES ostateczny zestaw wskaźników zostanie wyposażony w niezbędne informacje (tzw. karty wskaźników) np. nazwę instytucji zbierającej dane dotyczące danego wskaźnika (oraz ewentualnie nazwę badania/sprawozdania, na podstawie którego gromadzone są dane).
176		**Załącznik nr 1** *Wskaźniki osiągnięcia rezultatów na poziomie działań*	wartości służące monitorowanie celów	95-107	Proponujemy uspójnienie nazw wskaźników z wartościami strategicznymi. Ponadto wiele wskaźników ma być mierzonych zarówno liczbą bezwzględną, jak i odsetkiem, np. jednostek samorządu terytorialnego, a wartości docelowe wpisano jedynie wartości procentowe. Proponujemy rozważenie uzupełnienia zestawienia o wartości docelowe dla wartości bezwzględnych, lub pozostawienie jako monitorujące tylko odsetki.	**Uwaga uwzględniona.** Uspójniono nazwy wskaźników z wartościami.
177		**Załącznik nr 1** *Wskaźniki osiągnięcia rezultatów na poziomie działań* **Działanie II.2**	Proponujemy przypisanie właściwej wartości liczbowej do każdego ze wskaźników.	98-99	Do rezultatu „Stosowanie klauzul społecznych w zamówieniach publicznych…" przypisano 6 wskaźników i podano tylko jedną wartość liczbową.	**Uwaga uwzględniona częściowo.**

178		**Załącznik nr 1** *Wskaźniki osiągnięcia rezultatów na poziomie działań*	W przypadku części wskaźników nie została wpisana wartość docelowa/roczna, proponujemy podać informację, dlaczego nie ma tej wartości (kiedy nie jest wskazana w kol. „Rezultat"). Dodatkowo nie jest do końca zrozumiałe dlaczego docelowa i roczna traktowane są wymiennie – sugeruje to zapis „docelowa/roczna". Nie jest jasne, co oznacza w tym kontekście określenie wartość „roczna".	100-107		**Uwaga uwzględniona.**
179		**Załącznik nr 1** *Wskaźniki osiągnięcia rezultatów na poziomie działań* **Działanie III.2**	Prosimy o doprecyzowanie zapisów.	100-101	Przy wskaźnikach dotyczących pożyczek nie zostało sprecyzowane, czy podane wartości dotyczą każdego roku obowiązywania programu czy całego okresu w sumie.	**Uwaga uwzględniona.**
180		**Załącznik nr 1** *Wskaźniki osiągnięcia rezultatów na poziomie działań* **Działanie III.3, Działanie III.3, Działanie IV.3**	Zmiana w zakresie liczby jednostek podziału terytorialnego.	101-102, 104	W wartościach docelowych Autorzy przyjęli, że istnieje 379 powiatów. Od 1 stycznia 2013 r. w podziale terytorialnym jest 380 powiatów.	**Uwaga uwzględniona.**
181		**Załącznik nr 1** *Wskaźniki osiągnięcia rezultatów na poziomie działań* **Działanie III.3**	Proponujemy rozważenie zastąpienia wskaźnika wartością odniesioną do liczby mieszkańców.	102	Wskaźnik „Liczba miejsc pracy stworzona w wyniku działalności OWES". Utworzenie 3000 miejsc pracy w każdym regionie nie uwzględnia zróżnicowania wielkości regionów.	**Uwaga uwzględniona częściowo.** Zmieniono nazwę wskaźnika na „Średnia liczba miejsc pracy stworzona w wyniku działalności OWES". Ze względu na bardzo zróżnicowane grupy objęte wsparciem (nie różnicując ich) przyjęto średnią liczbę miejsc pracy powstałą w poszczególnych regionach.

182		**Załącznik nr 1** *Wskaźniki osiągnięcia rezultatów na poziomie działań*	Nazwa wskaźnika: *„Liczba podmiotów będących członkami izby”* jest sprzeczna z rezultatem: *„Stworzenie do 2015 Izby Przedsiębiorców Społecznych”*	104	Proponuje się rozważenie rozbicia tego wskaźnika na dwa oddzielne (lub wyboru 1 z nich): a) *„Stworzenie Izby Przeds. Społ.”* wartość: 1 (analogicznie, jak *„Liczba działających organizacji think-tankowych”* wartość: 2); b) *„Liczba podmiotów będących członkami izby”* wartość: 379*2	**Uwaga uwzględniona.**
183		**Załącznik nr 1** *Wskaźniki osiągnięcia rezultatów na poziomie działań*	Konieczne jest doprecyzowanie nazwy ostatniego wskaźnika na str. 104, ponieważ obecna prawdopodobnie została „ucięta” i jest niezrozumiała – brzmi: *„Liczba uzyskanych”*	104		**Uwaga uwzględniona.** Nazwa wskaźnika brzmi „Liczba uzyskanych znaków jakości” – poprawiono.
184		**Załącznik nr 1** *Wskaźniki osiągnięcia rezultatów na poziomie działań*	Prosimy o doprecyzowanie jaki wskaźnik oraz jakie raporty Autorzy Programu rozumieją pod nazwą *Liczba raportów branżowych GUS w zakresie ES*	105	Określenie właściwego wskaźnika związanego z zadaniem zaplanowanym do realizacji przez GUS w ramach KPRES wymaga, podobnie jak przy efektach tego zadania, współpracy roboczej między Autorami programu a przedstawicielami GUS.	**Uwaga uwzględniona,** zapis wykreślony.
185	**URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO**	**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet I** *Ekonomia społeczna na społecznie odpowiedzialnym terytorium/* **Działanie I.2.** *Wspieranie lokalnej samoorganizacji i aktywności obywatelskiej*	Z zapisu w pkt. 8 można wnosić, iż wolontariat będzie realizowany w ramach stażu dla młodych bezrobotnych i będzie on finansowany ze środków FP. Sytuacja ta w obecnym stanie prawnym (ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy) i w odniesieniu do planowany zmian nie przewiduje możliwości realizowania stażu w tej formule.	49	Zapisy ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2013, poz. 674 z późn. zm) określają definicję stażu oraz podmioty, w których staż może być realizowany. Zgodnie z definicją staż oznacza nabywanie przez bezrobotnego umiejętności praktycznych do wykonywania pracy przez wykonywanie zadań w miejscu pracy bez nawiązywania stosunku pracy z pracodawcą, natomiast wśród podmiotów, do których starosta może skierować do odbycia stażu nie wymienia	**Uwaga uwzględniona częściowo.** KPRES odnosi się także do planów i kierunków zmiany obowiązującego obecnie prawa.

		pkt. 8			się organizacji obywatelskich.	
186		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet I** *Ekonomia społeczna na społecznie odpowiedzialnym terytorium/* **Działanie I.4.** *Wspieranie rozwoju działań ekonomii społecznej w kluczowych sferach rozwojowych* **pkt. 1) C**	Nie uzasadniono konieczności wspierania projektów w zakresie rolnictwa społecznego.	53	W diagnozie programu nie odniesiono się do opisu koncepcji rolnictwa społecznego (czy chodzi tu o rozwój spółdzielczości rolniczej?) i nie ukazano jego potencjału oraz możliwości jakie daje osobom w trudnej sytuacji. Z zapisów punktu wynika, że oczekiwanym efektem jest lepsze samopoczucie uczestników projektu, poprawa stanu zdrowia i włączenie społeczne. Czy określenie w pkt. 1 trzech kierunków działań na rzecz zrównoważonego rozwoju jest katalogiem zamkniętym? Jest to ważna kwestia gdyż Program zobowiązuje władze regionalne do wspierania zapisanych kierunków rozwoju.	**Uwaga uwzględniona częściowo.** Jest to katalog otwarty, wskazujący najważniejsze, szczególnie pożądane typy działań. Wskazano na poszukiwanie źródeł finansowania dla tego typu działań.
187		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet I** *Ekonomia społeczna na społecznie odpowiedzialnym terytorium/* **Działanie I.4.** *Wspieranie rozwoju działań ekonomii społecznej w kluczowych sferach rozwojowych* **po pkt. 5**	Wątpliwości budzi wskazywanie narzędzi w postaci kryteriów dostępu, strategicznych i innych preferencji określanych przez władze regionalne do wspierania określonych w Programie kierunków rozwoju.	54	Samorząd województwa w strategii rozwoju określa kierunki rozwoju województwa, które są istotne dla danej społeczności samorządowej (temu służą m.in. konsultacje społeczne). Nie wydaje się konieczne wskazywanie samorządom narzędzi, które muszą zastosować aby osiągać zaplanowane cele rozwojowe, zgodnie z potrzebami danej wspólnoty samorządowej i potrzebami danego środowiska. Ponadto zamknięty katalog działań w kluczowych sferach rozwojowych może się nie wpisywać bezpośrednio w	**Uwaga nieuwzględniona.** Program wskazuje katalog narzędzi, natomiast decyzja dotycząca ich wyboru należy do samorządu – na podstawie wcześniej zdiagnozowanych przez samorząd potrzeb oraz dokumentów strategicznych. Jest to katalog narzędzi służący realizacji polityk publicznych, natomiast KPRES ma na celu m. in.

					określone w Programie działania (czy będą wówczas istotne dla danej wspólnoty samorządowej jak wymaga Program?).	uporządkowanie tych polityk w obszarach odnoszących się do ekonomii społecznej. Katalog działań w kluczowych sferach rozwojowych nie jest zamknięty, wskazuje natomiast te najbardziej pożądane kierunki z punktu widzenia polityki kraju.
188		**Załącznik nr 1** *Wskaźniki osiągnięcia rezultatów na poziomie działań* **Priorytet III** *System Wsparcia ekonomii społecznej* **/** **Działanie III.3** *usługi Wsparcia ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych* **pkt. 1-3**	Liczba wypracowanych koncepcji projektów systemowych w ramach RPO – niezgodne z założeniami demarkacji	101 63-64	Wszelkie wdrażania systemowe są zgodnie z założeniami linii demarkacyjnej przewidziane na poziomie krajowym, zatem wskaźnik w proponowanym brzmieniu powinien być przypisany do PO WER. Zaproponowany wskaźnik nie jest spójny z opisem przedmiotowego działania wskazującym na potrzebę kompleksowego wsparcia na poziomie województwa nie zaś na systemowy charakter interwencji.	**Uwaga nieuwzględniona.** KPRES wyznacza ramy dla systemu instytucjonalnego wsparcia rozwoju ekonomii społecznej, na podstawie których każde z województw przygotowuje szczegółowe założenia zgodne ze specyfiką regionu. Finansowanie usług wsparcia ekonomii społecznej odbywa się na poziomie RPO.
189		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej* **Priorytet III** *System wsparcia ekonomii społecznej* **Działanie III.1.** *Bezzwrotne*	Jako bezzwrotny instrument finansowy służący realizacji priorytetu przewidziano *udzielanie dofinansowania na tworzenie przedsiębiorstw społecznych i innych podmiotów, oraz finansowania części ich funkcjonowania w ramach działalności integracyjnej i w sferze pożytku publicznego. Środki na ten cel powinny zostać określone jako odpowiednie procenty wydatków w ramach systemu rynku pracy oraz*	61-62	W nowelizowanej ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (przewiduje się, że zmiany te wejdą w życie od stycznia 2014 r.) zachowana będzie dotychczasowa forma wsparcia osób chcących podjąć działalność gospodarczą oraz	**Uwaga uwzględniona częściowo.** KPRES odnosi się także do planów i kierunków zmiany obowiązującego

		instrumenty finansowe	*wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych (Fundusz Pracy i Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych). Zadanie to będzie realizowane przez powiatowe urzędy pracy.* Propozycja ta, mając na względzie obecny stan zaawansowania prac nad zmianami do ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, może okazać się niemożliwa do zrealizowania.		przedsiębiorców tworzących nowe miejsca pracy jako forma bezzwrotna. Z jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej mogą skorzystać m.in. osoby bezrobotne, które planują założyć spółdzielnię socjalną (jest to jedna z form przedsiębiorstwa społecznego) lub do niej przystąpić – wydatki są finansowane z FP w ramach limitów FP posiadanych przez powiatowe urzędy pracy. Również z FP (w ramach posiadanych limitów na dany rok) refundowane są koszty wyposażenia/doposażenia stanowisk pracy dla skierowanych bezrobotnych, szkolenia. Nie przewiduje się natomiast pomocy w postaci wsparcia pomostowego. Natomiast dofinansowanie tworzenia i działania Zakładów Aktywności Zawodowej (też forma przedsiębiorstwa społecznego) jest finansowane ze środków PFRON w ramach limitu, jakim dysponuje województwo. Zapis w KPRES *„Środki na ten cel powinny zostać określone jako odpowiednie procenty wydatków w ramach systemu rynku pracy oraz wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych (Fundusz Pracy i Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych)* jest mało czytelny i nie wpisuje się zarówno w obecny jak i przyszły	obecnie prawa.

					(w związku z planowanymi zmianami ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy) stan prawny.	
190	**URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO**	**Oczekiwane efekty Priorytetu 1**	Oczekiwany efekt dla Działania I.2 to: „zwiększenie liczby aktywnych organizacji obywatelskich o 20 tys. w stosunku do roku 2011". Trudność stanowi jednoznaczne ustalenie liczby organizacji aktywnych. Diagnoza sektora zawarta w KPRES na str. 22 podaje trzy różne stany liczbowe – wg REGON, KRS i SOF-1. Nie wiadomo, jaki jest stan wyjściowy za 2011 r. brany pod uwagę w oczekiwanym rezultacie.	55	Proponujemy, aby przy efekcie dla Działania I.2 wskazać na jakiej podstawie (który rejestr) określany jest stan wyjściowy (2011 r.). Warto przemyśleć, czy wraz z działaniami wspierającymi rozwój sektora obywatelskiego (powstawanie nowych podmiotów) nie powinny być prowadzone jednocześnie na szerszą skalę działania do istniejących NGO – np. kampania informacyjna zachęcająca do wypełniania przez istniejące organizacje obowiązków statystycznych. Być może warto pomyśleć również o wypracowaniu mechanizmu weryfikacji podmiotów zarejestrowanych w REGON, żeby określić faktyczny stan rozwojowy sektora.	**Uwaga uwzględniona częściowo.** Po przyjęciu KPRES ostateczny zestaw wskaźników zostanie wyposażony w niezbędne informacje (tzw. karty wskaźników) np. nazwę instytucji zbierającej dane dotyczące danego wskaźnika (oraz ewentualnie nazwę badania/sprawozdania, na podstawie którego gromadzone są dane).
191		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej* **Priorytet III** *System wsparcia ekonomii społecznej* **Działanie III.1.** *Bezzwrotne instrumenty finansowe;*	KPRES zakłada ujednolicenie ścieżki wsparcia finansowego dla przedsiębiorstw społecznych w ramach systemu rynku pracy oraz wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych, który będzie dodatkowo wspierany środkami europejskimi. Pkt c) zakłada, że udzielanie dofinansowania realizowane będzie przez powiatowe urzędy pracy, które mogą zlecić je w trybie przepisów o działalności pożytku publicznego podmiotom	61-62	Istniejący obecnie system wykorzystania środków EFS w ramach Poddziałania 7.2.2 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, przewidujący przyznanie środków finansowych na tworzenie i przystępowanie do spółdzielni socjalnych, sprawdził się w województwie warmińsko-mazurskim. Systematyka projektowa tych	**Uwaga uwzględniona częściowo.** Zapisy pozwalają na pewien margines elastyczności dla rozwiązań przyjmowanych na poziomie

		pkt 1	realizującym usługi rozwoju ekonomii społecznej. W źródłach finansowania Działania III.1 pkt 1 wymienia się Fundusz Pracy, PFRON oraz RPO, priorytet inwestycyjny 9.8. Nie wskazuje się jednak, w jaki sposób będą uruchamiane dodatkowe środki europejskie. Zaproponowane w KPRES zapisy sugerują, że całość środków na tworzenie miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych będzie w dyspozycji PUP. Spowoduje to demontaż rozwiązań wypracowanych w obecnej perspektywie 2007-2013.		działań oraz powierzenie funkcji „operatorów środków finansowych" podmiotom działającym w sektorze ES, mających zarazem doświadczenie jako instytucje wspierające (OWES) lub partnerzy, spowodował bardzo dynamiczny rozwój sektora spółdzielczości socjalnej na Warmii i Mazurach. W 2012 r. powstało 6 spółdzielni wspartych dotacjami z EFS, zaś w bieżącym roku powstało już około 15 nowych spółdzielni socjalnych. Sytuacja jest jednak dynamiczna, na rejestrację w KRS czekają kolejne grupy inicjatywne. Szacuje się, że w latach 2013-2014 dzięki uruchomieniu środków EFS w ramach KRW operatorzy udzielą dotacji dla 45 spółdzielni. Doświadczenie we współpracy z powiatowymi urzędami pracy pokazuje, iż system wsparcia ze środków Funduszu Pracy z różnych względów nie działa aż tak efektywnie. Istnieje uzasadniona obawa, że w przypadku przekazania w całości zadania PUP tempo przyznawania dotacji spadnie. Dotacje dedykowane tylko i wyłącznie przedsiębiorstwom społecznym, udzielane przez wyspecjalizowane podmioty działające w sektorze ES, są znacznie bardziej dostępne i	samorządowym.

					skuteczne. Biorąc pod uwagę powyższe, ROPS Olsztyn po konsultacjach z członkami Zespołu ds. wdrażania i promocji ekonomii społecznej w województwie warmińsko-mazurskim, rekomenduje pozostawienie „furtki" dla samorządów wojewódzkich w zakresie kształtowania regionalnego systemu bezzwrotnych instrumentów finansowych. Optujemy za wspieraniem decentralizacji zadań publicznych, konsensusu oraz samorządności na poziomie regionów. Dlatego też w KPRES: 1) powinien się znaleźć zapis, że ostateczna decyzja, kto powinien się zajmować bezzwrotnymi instrumentami finansowymi w danym regionie, powinna spoczywać na władzach samorządowych; 2) alternatywnie powinno dopuścić się możliwość innego kształtu regionalnego systemu wsparcia ES w uzasadnionych przypadkach – bazujących na pozytywnych doświadczeniach i wypracowanych rozwiązaniach w tych województwach, które mogą pochwalić się sukcesami we wspieraniu rozwoju ES.	
192		**Działanie V.2.** *Działania edukacyjne dla*	KPRES przewiduje wsparcie systemu wsparcia (szkoleń, doradztwa, animacji itp.) adresowanego do członków Powiatowych i Wojewódzkich Rad Zatrudnienia,	74-75	Sformułowanie „Wsparcie systemu wsparcia" może być mylące, ponieważ wyzwaniem	**Uwaga uwzględniona częściowo.**

		środowisk lokalnych	Gminnych, Powiatowych i Wojewódzkich Rad Działalności Pożytku Publicznego oraz komisji polityki społecznej i rozwoju gospodarczego w gminach, powiatach i województwach; radnych samorządów gminnych, powiatowych i wojewódzkich, realizowanego we współpracy z organizacjami samorządowymi; członków organów jednostki pomocnicze gminy. Sformułowanie zadania oraz zakres adresatów należałoby uzupełnić. Niezbyt jasny jest też podział (linia demarkacyjna) pomiędzy zadaniem 1 i 2.		jest stworzenie takiego systemu. Proponujemy ponadto uzupełnienie listy uczestników wymienionych form – przede wszystkim o wójtów, burmistrzów, prezydentów miast i starostów, a ponadto kierowników/dyrektorów jednostek organizacyjnych JST, w tym placówek oświatowych, a także członków samorządowych zespołów (ciał opiniodawczych) zajmujących się sprawami ekonomii społecznej.	dokonano korekty zakresu działań oraz grup docelowych.
193	**URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO**	**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet IV** *Włączenie ekonomii społecznej do głównego nurtu polityk publicznych na poziomie krajowym i regionalnym* **Działanie IV.2.** *Koordynacja polityki ekonomii społecznej na poziomie regionalnym.*	*Na czum dokładnie będzie polegać „instytucjonalizacja zarządzania rozwojem ekonomii społecznej"?* *Wyznaczenie w województwie jednostki odpowiedzialnej za koordynację działań związanych z ekonomią społeczną – ROPS.*	s. 69-70	*Czy proponowane podmioty (problematyka wojewódzkiego zespołu ds. ekonomii społecznej, forum współpracy z podmiotami ekonomii społecznej, instytucje odpowiedzialne) będą obligatoryjne, czy to propozycja do rozważenia przez samorządy?* *Niezrozumiałym wydaje się zastosowanie trybu przypuszczającego w odniesieniu do założenia, że ROPS merytorycznie określałaby kierunki, preferencje i procedury wsparcia ekonomii społecznej oraz przedsiębiorstw społecznych w ramach RPO. Wskazana jest zamiana wyrazu „określałby" słowami „określać będzie".*	**Uwaga uwzględniona.**
194		**Rozdział IV** *Monitorowanie realizacji Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej*	*Jak należy rozumieć stwierdzenie, że Region odpowiada za jakość danych dostarczanych przez gminy i powiaty?* *Nieprecyzyjne sformułowanie: „region odpowiada również za zewnętrzną ewaluację podmiotów realizujących usługi na rzecz ekonomii*	s.81	*Samorząd Województwa nie ma przełożenia na gminy, a na podstawie doświadczeń z OZPS można stwierdzić, że jakość danych jest zróżnicowana i nie jest możliwe wyegzekwowanie tej jakości od gmin. Za jakość danych (informacji) oraz*	**Uwaga nieuwzględniona.** Podczas agregacji danych to Region będzie sprawdzał realność i kompletność przesłanych danych a

			społecznej".		*ich prawdziwość powinna odpowiadać jednostka, która te dane generuje (gmina, powiat). Region może być odpowiedzialny jedynie za agregację danych dostarczonych od gmin i powiatów.* *Brakuje tu konsekwencji, gdyż nie ma pewności, że podmioty realizujące usługi na rzecz ekonomii społecznej będą zainteresowane i skłonne poddawać się zewnętrznej ewaluacji prowadzonej przez region (ROPS). Należałoby zatem nałożyć na OWES-y stosowne obowiązki odnośnie sprawozdawczości i poddaniu się ewaluacji.*	także za odpowiednie szkolenie kadry gromadzącej dane na poziomie gmin i powiatów. Oczywiście Region może również zawrzeć w tym celu stosowne porozumienia z jst. OWES-y będą finansowane ze środków regionalnych więc nie powinno być problematyczne wpisanie do umów o dofinansowanie stosownych obowiązków odnośnie sprawozdawczości i poddaniu się ewaluacji.
195		**Rozdział V** *Podstawowe założenia systemu realizacji*	*Zbyt ogólnie opisano system realizacji (wdrażania) Planu.*	s.84	*Z punktu widzenia ROPS nie jest jasne, na czym ma polegać „zarządzanie wdrażaniem Programu na poziomie regionalnym przez ROPS"?*	**Uwaga uwzględniona częściowo.** Szerzej na ten temat – Działanie IV.2., a także w dedykowanych rekomendacjach MPiPS oraz MIR do UM – marzec 2014 r.
196	**URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO**	**Uwaga ogólna**	Brak jednolitego podejścia do sposobu wskazywania źródeł finansowania planowanych w programie działań. Źródła finansowania zostały określone albo ogólnie na poziomie całego działania albo szczegółowo na poziomie konkretnych narzędzi, sposobów realizacji działań. W odniesieniu do niektórych zadań nie wskazano ich w ogóle. Ponadto, źródła	Całość dokumentu	Konieczne jest ujednolicenie dokumentu pod kątem sposobu wskazywania źródeł finansowania poszczególnych działań. Jednocześnie, biorąc pod uwagę ramowy charakter dokumentu oraz brak ostatecznych rozstrzygnięć co do możliwości realizacji	**Uwaga uwzględniona.**

			finansowania przedstawione przy opisach poszczególnych działań są niespójne z informacjami zawartymi w *Rozdziale VI Plan finansowy*.		określonych przedsięwzięć w ramach regionalnych programów operacyjnych, nie jest zasadne tak szczegółowe określanie, które działania są przewidziane do sfinansowania na poziomie regionalnym.	
197		**Uwaga ogólna**	Sugeruje się weryfikację priorytetów inwestycyjnych wskazywanych jako źródło finansowania poszczególnych działań przewidzianych w programie.	Całość dokumentu	Uwaga porządkowa. Priorytety inwestycyjne zostały błędnie przyporządkowane.	**Uwaga uwzględniona.**
198		**Rozdział III/** *Priorytety krajowego programu rozwoju ekonomii społecznej*	Zapisy dotyczące warunków, jakie powinno spełniać przedsiębiorstwo społeczne są niespójne z definicją przedsiębiorstwa społecznego na str. 21.	Str. 55	Konieczność ujednolicenia zapisów dokumentu	**Uwaga uwzględniona.**
199		**Rozdział III/** *Priorytety krajowego programu rozwoju ekonomii społecznej* **Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej* **Priorytet III** *System wsparcia ekonomii społecznej* **Działanie III.1** *BEZzwrotne instrumenty finansowe*	Sugeruje się ponowne rozważenie możliwości wykorzystania w RPO modelu kompleksowego wsparcia tworzenia przedsiębiorstw społecznych, który został już wypracowany w ramach PO KL.	Str. 61	Mając na uwadze odpowiedzialność województw za przygotowanie i zarządzanie RPO, zasadne byłoby pozostawienie regionom pewnej swobody w decydowaniu o sposobie organizacji systemu wsparcia ekonomii społecznej, który będzie finansowany w ramach regionalnych programów. Jednocześnie, biorąc pod uwagę nieprecyzyjne zapisy dot. przedstawionego w dokumencie sposobu organizacji systemu bezzwrotnego wsparcia finansowego, utrudniona jest właściwa ocena zasadności wprowadzenia proponowanego rozwiązania oraz jego wykonalności. Wątpliwości budzą m.in. następujące kwestie: 1. z dokumentu nie wynika jasno, jaki byłby zakres	**Uwaga uwzględniona częściowo.** Zapisy pozwalają na pewien margines elastyczności dla rozwiązań przyjmowanych na poziomie samorządowym. KPRES wyznacza ramy dla systemu instytucjonalnego wsparcia rozwoju ekonomii społecznej, na podstawie których każde z województw przygotowuje szczegółowe założenia zgodne ze specyfiką regionu. Program

					wsparcia oferowanego przez PUPy: - czy PUPy byłyby odpowiedzialne wyłącznie za przyznawanie dotacji na tworzenie przedsiębiorstw społecznych, czy wspierałyby również inne podmioty ekonomii społecznej (na co wskazuje ppkt 1 e)) i ewentualnie jaki byłby charakter tego wsparcia; - czy wsparcie finansowe udzielane przez PUPy obejmowałoby również elementy szkoleniowe i indywidualnego mentoringu (na co wskazuje ppkt 1 b)), a co oznaczałoby pokrywanie się z wsparcia oferowanego przez PUPy z usługami rozwoju ES świadczonymi przez OWESy; 2. niezrozumiały jest zapis dotyczący możliwości uzyskania dodatkowej dotacji premiującej skuteczność w przypadku przedsiębiorstw, które osiągnęły założone efekty działalności – na jakich zasadach miałyby być przyznawane te środki; 3. z dokumentu nie wynika, na jakich zasadach środki EFS na tworzenie dodatkowych miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych byłby przekazywane powiatom	wskazuje katalog najbardziej pożądanych działań, natomiast decyzja dotycząca szczegółowych założeń realizacji należy do samorządu – na podstawie wcześniej zdiagnozowanych przez samorząd potrzeb oraz dokumentów strategicznych. KPRES ma na celu m. in. uporządkowanie tych polityk w obszarach odnoszących się do ekonomii społecznej

					oraz w jaki sposób dokonywana byłaby ocena efektywności PUP, warunkująca przyznanie im dodatkowych środków EFS.	
200		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej* **Priorytet III** *System wsparcia ekonomii społecznej* **Działanie III.3** *Usługi wsparcia ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych*	Wątpliwości budzą zapisy wskazujące, że usługi wsparcia ekonomii społecznej finansowane będą wyłącznie w zakresie określonego w systemie akredytacji minimalnego pakietu usług doradczych i wspierających. Należałoby dopuścić możliwość finansowania, w uzasadnionych przypadkach, także usług spoza pakietu. Sugeruje się usunięcie zapisów, wskazujących, iż otrzymanie akredytacji w systemie AKSES przez dany podmiot będzie oznaczało spełnienie kryterium dostępu w regionalnych programach operacyjnych, zwłaszcza biorąc pod uwagę fakt, iż koncepcja funkcjonowania tego systemu nie jest jeszcze dostępna. Z zapisów dokument nie wynika jasno, jaka instytucja będzie odpowiedzialna za działalność akredytacyjną	Str. 63-64	Proponowane w dokumencie podejście istotnie ograniczy możliwość określania na poziomie regionalnym zakresu wsparcia świadczonego przez OWESy w ramach regionalnych programów operacyjnych. Ewentualne opóźnienia w przygotowywaniu założeń systemu AKSES oraz przeprowadzaniu procesu akredytacji, mogą uniemożliwić rozpoczęcie realizacji w ramach RPO projektów z zakresu wsparcia ekonomii społecznej i w efekcie stworzyć zagrożenie dla realizacji zobowiązań w zakresie skutecznego wydatkowania środków oraz osiągnięcia wskaźników określonych w RPO. Konieczność doprecyzowania zapisów dokumentu	**Uwaga uwzględniona częściowo.** Za wdrożenie AKSES odpowiada MPiPS – zgodnie z zapisami KPRES m. in. Działanie III.3 oraz IV.1. W przypadku opóźnień w harmonogramie wdrożenia AKSES – zapisy KPRES w tym zakresie nie będą obowiązujące.
201		**Rozdział III/** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet IV** *Włączenie ekonomii społecznej do głównego nurtu polityk publicznych*	Sugeruje się przeformułowanie zapisów wskazujących, że Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej będzie koordynował działania władzy publicznej w zakresie realizacji Regionalnego Programu oraz <u>merytorycznie określał kierunki i procedury wsparcia ekonomii społecznej w ramach RPO.</u>	Str. 69	Za określenie kierunków i procedur wsparcia w ramach regionalnych programów operacyjnych (w tym w zakresie ekonomii społecznej) odpowiedzialne będą Instytucje Zarządzające danym RPO, we współpracy z właściwymi merytorycznie instytucjami.	**Uwaga nieuwzględniona.** KPRES określa ROPS jako docelową instytucję odpowiedzialną za koordynację ekonomii społecznej w regionie,

		na poziomie krajowym i regionalnym/ **Działaniu IV.2**. *Koordynacja polityki ekonomii społecznej na poziomie regionalnym*				w tym za aspekty merytoryczne.
202		**Rozdział III**/ *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Oczekiwane efekty priorytetu V**	Wątpliwości budzi określanie w Programie wskaźnika dotyczącego utworzenia co najmniej 12 Regionalnych Funduszy Młodzieżowych i jednocześnie wskazywanie RPO jako źródła finansowania tego działania.	Str. 77	W *Rozdziale VI Plan Finansowy* podkreślono, że plan wydatków w priorytecie V ma charakter ramowy, pozostawiając w ramach regionalnych programów operacyjnych przestrzeń do wyboru właściwych działań i określenia ich alokacji. Jednocześnie, w ramach tego priorytetu określono wskaźnik dotyczący liczby utworzonych funduszy młodzieżowych, co sugeruje, że regiony mogą jednak zostać zobligowane do realizacji tego typu działania.	**Uwaga nieuwzględniona.** KPRES określa ten rodzaj działania jako najbardziej pożądany do realizacji na poziomie regionalnym, w szczególności RPO lub budżetów jst.
203		**Rozdział VI** *Plan finansowy Krajowego programu rozwoju ekonomii społecznej*	Nie jest jasne na jakiej podstawie oszacowane zostały wskazane w Planie Finansowym kwoty zaplanowane na realizację poszczególnych działań w ramach RPO.	Str. 84	Biorąc pod uwagę odpowiedzialność województw za przygotowanie i zarządzanie RPO, nieuzasadnione jest wskazywanie w KPRES kwot, które powinny zostać przeznaczone na realizację poszczególnych działań na poziomie regionalnym.	**Uwaga uwzględniona częściowo.** W tym zakresie KPRES wskazuje przybliżane szacunki, wyrażające sugerowany optymalny poziom finansowania.
204		**Załącznik nr 1** *Wskaźniki osiągnięcia rezultatów na poziomie działań* **Działanie III.3**	Sugeruje się zmianę nazwy wskaźnika *Liczba wypracowanych koncepcji projektów systemowych w ramach RPO*, która sugeruje, że realizowane w ramach RPO projekty z zakresu wsparcia ekonomii społecznej	Str. 99-100	Określenie trybu wyboru projektów w ramach RPO będzie należało do decyzji IZ RPO. Biorąc pod uwagę, że fakt, iż	**Uwaga nieuwzględniona.** KPRES wyznacza ramy dla systemu instytucjonalnego

			powinny być wybierane w trybie pozakonkursowym. Wątpliwości budzą określone w programie KPRES wskaźniki przewidziane do osiągnięcia na poziomie regionalnym.		wartości wskaźników osiągnięte na poziomie regionalnym będą w znacznym stopniu uzależnione od przyjętych w danym regionie założeń co do sposobu realizacji projektów w danym obszarze oraz alokacji przeznaczonej na realizację poszczególnych działań, całkowicie nieuzasadnione jest tak szczegółowe określanie w KPRES wartości docelowych wskaźników przewidzianych do osiągnięcia na poziomie regionalnym (np. określona w KPRES wartość docelowa wskaźnika *Liczba miejsc pracy stworzona w wyniku działalności OWES* znacznie przewyższa wartość planowaną do osiągnięcia w ramach RPO).	wsparcia rozwoju ekonomii społecznej, na podstawie których każde z województw przygotowuje szczegółowe założenia zgodne ze specyfiką regionu. Finansowanie usług wsparcia ekonomii społecznej odbywa się na poziomie RPO.
205	**URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO**	**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet I** *Ekonomia społeczna na społecznie odpowiedzialnym terytorium/* **Działanie I.2.** *Wspieranie lokalnej samoorganizacji i aktywności obywatelskiej*	W działaniu tym wymienionych jest 7 punktów – z numeracji wynika, że 10. Po numerze 4 następny jest 8, nie 5. W tabeli wykreślić punkty 8,9,10.	s. 49	Uwaga porządkowa nie zmieniająca treści.	**Uwaga uwzględniona.**
206	**REGIONALNY OŚRODEK POLITYKI SPOŁECZNEJ W**	**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii*	Dodanie w punkcie 1, podpunktu g) wsparcie gmin w zakresie tworzenia funduszy pożyczkowych dla lokalnych PES niezbędnych do realizacji projektów	49	W przypadku projektów wymagających realizacji działań ze środków własnych, a następnie refundowania	**Uwaga nieuwzględniona**. Finansowe instrumenty

	KRAKOWIE	*Społecznej/* **Priorytet I** *Ekonomia społeczna na społecznie odpowiedzialnym terytorium/* **Działanie I.2.** *Wspieranie lokalnej samoorganizacji i aktywności obywatelskiej*	opartych o refundację.		wydatków, małe organizacje, nie posiadające kapitału własnego (zdecydowana większość lokalnie działających PES) są de facto pozbawione możliwości realizacji tego typu projektów co znacząco zmniejsza ich możliwości rozwoju.	zwrotne będą realizowane i współfinansowane z poziomu krajowego POWER. Nie odbiera to możliwości gminom do działań w tym zakresie finansowanych z budżetów własnych.
207		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Oczekiwane efekty Priorytetu I, III, V**	Działanie I.2, I.3, I.4 , Działania III.1, III.2, III.4 oraz V.3 i V.4 – dookreślenie wskaźników o termin, do którego mają być osiągnięte założone efekty	54,55, 66, 77	Wskaźniki są nieokreślone w czasie, a przez to niemierzalne. Do systemu monitoringu dobrze by było dookreślić zmiany wskaźników w skali roku (założenia systemu monitorowania) by móc monitorować stan osiągania celu na bieżąco.	**Uwaga uwzględniona częściowo.** Uzupełniono określenie w czasie osiągnięcia wskaźników. Świadomie nie definiowano wartości dla śródokresów ze względu na różne tempo wdrażania programu w różnych obszarach.
208		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet III** */System Wsparcia Ekonomii Społecznej /* **Działanie III. l.** *„Bezzwrotne instrumenty finansowe*	Pomimo licznych interwencji zwracających uwagę, że proponowany model wsparcia nie korzysta z doświadczeń POKL i wypracowanego systemu dotacyjnego połączonego z animowaniem, inkubacją, przygotowaniem szkoleniowo-doradczym i wsparciem pomostowym (finansowym i doradczym), system wsparcia dotacyjnego został zaplanowany do realizacji przez PUP, a nie OWESy. Proponujemy zatem przemyśleć i uwzględnić następujące kwestie: 1. Dostosowanie do 2014 roku przepisów ustawy o Promocji zatrudnienia i rynku pracy definicji osób uprawnionych	60-61	Nie korzysta się z wypracowanego, przetestowanego systemu kompleksowego wsparcia tworzenia PS w ramach OWES oraz z powstałych struktur	**Uwaga uwzględniona częściowo.** Nie jest wskazane daleko idące doprecyzowanie zapisów w tym zakresie, pozostawiając margines elastyczności w zależności od specyfiki regionu i docelowo przyjętych rozwiązań

			do korzystania z dotacji do szerszej niż tylko kategoria osób bezrobotnych zarejestrowanych w UP 2. Proponujemy tak zaplanować system (i wyraźnie to zapisać) aby w PUP było realizowane jedynie bezpośrednie wsparcie finansowe(dotacje i finansowe wsparcie pomostowe). W obecnym zapisie: „wsparcie finansowe na utworzenie przedsiębiorstwa społecznego powinno jednocześnie łączyć elementy szkoleniowe (w tym szkoleń zawodowych), indywidualnego mentoringu, udzielanego na etapie zakładania i pierwszych sześciu miesięcy działalności, oraz wsparcia pomostowego" (s.61) powstaje wrażenie, że PUPy mają też zapewniać inne formy wsparcia np. mentoring. 3. Należy jasno zapisać, ze obowiązek monitorowania trwałości dotowanych PS leży po stronie OWES		Ad 1) Istnieje ryzyko, że obecny system wspierania szerokiego grona osób zagrożonych wykluczeniem społecznymym poprzez dofinansowanie tworzenia miejsc pracy w PS z przyczyn formalnych ograniczy się do wsparcia finansowego dla osób posiadających status os. bezrobotnych (zdefiniowanych w ust.) Ad 2) Optymalny system (przy założeniu, że wsparciem finansowym mają się zajmować PUP) powinien wyraźnie określić linię demarkacyjną między obowiązkami OWES i PUP. Wydaje się zasadne by OWES były odpowiedzialne za wszystkie etapy i formy wsparcia grupy inicjatywnej, łącznie z opracowaniem biznesplanu i przygotowaniem zawodowym założycieli, a następnie, kierował „gotową" grupę do PUP oraz był odpowiedzialny za żyrowanie dotacji – efekt zwiększający poziom odpowiedzialności OWES za inkubowany podmiot. PUP wypłaca dotację i wsparcie pomostowe, a następnie OWES zapewnie pozostałe formy wsparcia, jak również prowadzi monitoring prowadzonej działalności gospodarczej PS (wg. dotychczasowych	szczegółowych. Takie ujęcie pozwala na zastosowanie propozycji zawartej w uwadze.

					doświadczeń monitorowania działalności dofinansowanych spółdzielni socjalnych). Ad 3) Monitoring musi być prowadzony przez OWES z jeszcze jednego powodu - realizacja wsparcia dotacyjnego wyłącznie przez PUP może spowodować, ze monitoring wydatkowanych środków koncentrował się będzie na jednostkowych dotacjach a nie na funkcjonowaniu całego PS. Problem może być szczególnie widoczny w przypadku, gdy PS tworzyć będą osoby zameldowane w różnych powiatach (a zatem widniejące zarejestrowane w różnych UP).	
209		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet III** */System Wsparcia Ekonomii Społecznej /* **Działanie III. 3.** *Usługi wsparcia ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych*	Bezzasadne wydaje się tworzenie trzeciego typu OWES - pełniącego rolę usług wsparcia istniejących PS, w którym akredytacji podlegać będzie m.in. stałość kadry. Takie rozwiązanie znacznie podniesie koszty świadczenia tego typu usług oraz obniży skuteczność i trafność wsparcia dla PS – nie sposób wyobrazić sobie posiadanie takiej kadry, która zarówno w zakresie prawa podatkowego, jak i np. franszyzy społecznej (i tysiąca innych specjalistycznych zagadnień) będzie zatrudniona/zakontraktowana w podmiocie. Ten typ usługi powinien być kontraktowany na otwartym rynku (poprzez system voucherów). Również wymogi wpisane dla podmiotu pełniącego rolę usług wsparcia istniejących PS (5 lat doświadczenia w prowadzeniu dz. Gosp.) są bezzasadne (to, że podmiot ma zarejestrowaną dz. Gosp. nie oznacza, ze	64	Uzasadnieniem jest: a) Bardzo różnorodny zakres wymaganego, specjalistycznego wsparcia przez PS, którego nie sposób zapewnić posiadając określoną liczebnie kadrę b) Niewielki poziom zapotrzebowania PS na specjalistyczne usługi c) b. wysoki koszt finansowy tego typu infrastruktury w sytuacji gdy taniej i skuteczniej można realizować usługi kontraktując je w firmach konsultingowych	**Uwaga uwzględniona częściowo.** Zapisy złagodzono. Trzeci typ usługowy jest niezbędny, także z punktu widzenia diagnozy mówiącej o najsłabszych kompetencjach PS w obszarze spraw biznesowych.

			ma kadrę i doświadczenie we wspieraniu PS)			
210		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet IV** *Włączenie ekonomii społecznej do głównego nurtu polityk publicznych na poziomie krajowym i regionalnym* **Działanie IV.2.** *Koordynacja polityki ekonomii społecznej na poziomie regionalnym.*	W punkcie 2 lit. A) brak doprecyzowania w zakresie jakich działań ma przebiegać cyt. „zachęcanie samorządów powiatowych i gminnych)	69		**Uwaga nieuwzględniona**.
211		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet IV** *Włączenie ekonomii społecznej do głównego nurtu polityk publicznych na poziomie krajowym i regionalnym* **Działanie IV.4.** *Monitoring ekonomii społecznej*	W punkcie 2 , lit b i punkcie 3 lit. c mowa o realizacji badań nt. sektora ES. Lepszym rozwiązaniem jest uspójnienie na poziomie regionów zakresu danych zbieranych przez województwa w zakresie dwu kluczowych aspektów: a) Kondycji PES (podstawowe wskaźniki dot. działalności ekonomicznej i społecznej PES, zasobów ludzkich i współpracy z otoczeniem oraz barier powstawania i funkcjonowania) b) Zakresu współpracy jst z PES	71	Należy pamiętać, że poszczególne województwa już wprowadziły (np. Małopolska, Wielkopolska) lub przygotowują się do wdrażania regionalnych systemów monitorowania kondycji PES oraz zakresu współpracy jst z PES. Stąd należy uważać by badania nie dublowały się z poziomu regionalnego i krajowego.	**Uwaga częściowo uwzględniona.** KPRES określa minimalny zakres danych do monitorowania na poziomie kraju i regionów. Każdy region może dowolnie zakres ten zmienić. Podobnie w zakresie badań dodatkowych każdy region ma dowolność w zakresie ich prowadzenia. Na poziomie centralnym zakładamy funkcjonowanie repozytorium gdzie

						regiony będą mogły sięgać po metodologię prowadzenia badań.
212	**WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY W KRAKOWIE**	**Rozdział I** *Stan Rozwoju Ekonomii Społecznej* *wnioski z diagnozy*	Program przytacza zbyt wiele danych statystycznych, które pozbawione właściwego komentarza nie stanowią diagnozy a jedynie tło do rozważań.	22 36	Program w tej formie przypomina trochę raport z dotychczasowych działań, wnioski nie są odkrywcze a jedynie systematyzujące wyłonione potrzeby.	**Uwaga częściowo uwzględniona.** Zmodyfikowano część diagnostyczną.
213		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej*	Program skupia się na funkcjonowaniu podmiotów ES a w mniejszym stopniu na ograniczeniu zjawiska wykluczenia społecznego i bezrobocia.	46-76	Podczas czytania zatraca się idea dokonania zmian systemowych, nacisk położony jest głównie na funkcjonowanie podmiotów ES.	**Uwaga nieuwzględniona.** Efekt ograniczenia zjawiska wykluczenia społecznego i bezrobocia zostanie osiągnięty poprzez wspieranie sektora ekonomii społecznej, w szczególności podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych.
214		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet III** */System Wsparcia Ekonomii Społecznej /* **Działanie III. 3.** *Usługi wsparcia ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych*	Zbyt mało powiązań z instytucjami rynku pracy (głównie WUP i PUP).	63	W kontekście współpracy z instytucjami rynku pracy należy szczegółowo opisać ich role w procesie aktywizacji społeczno-zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym – sądzę, iż uczestnikami programu są w dużej mierze klienci PUP.	**Uwaga nieuwzględniona.** Rola instytucji pomocy i integracji społecznej oraz rynku pracy została określona w opisie Priorytetu III i IV oraz w rozdziałach poświęconym systemowi realizacji oraz monitorowania realizacji programu.
215		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego*	Mały nacisk na rozwiązania innowacyjne, zwłaszcza w obszarze finansowania	46-76	To, co jest zawarte w programie to są stałe elementy wsparcia,	**Uwaga nieuwzględniona.**

		Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej	podmiotów ES.		stosowane dotychczas, dość dobrze rozpropagowane „poza programem" – brakuje rozwiązań zaprojektowanych dla dalszej perspektywy czasowej.	Instrumenty innowacyjne pojawiają się m. in. w ramach Priorytetu III. Ponadto program przewiduje wypracowanie innowacji – których kształt i formuła będzie znana dopiero na etapie ich wypracowywania.
216	**REGIONALNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W BIAŁYMSTOKU**	**Rozdział II** *Cele Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej*	Dodać: Wprowadzenie zmian….. do ustawy o pomocy społecznej , ustawy wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	Str 42 (i dalej zgodnie tematycznie)	Przygotowywane założenia ustawy o pomocy społecznej wprowadzają nowe działy ośrodków, przewidują również zlecanie usług środowiskowych, socjalnych, aktywizację społeczną realizowaną przez ośrodki (pytanie czy część zadań wynikających z wniosków diagnostycznych na stronie 36 nie może być realizowana właśnie lokalnie przez ośrodki po wprowadzeniu zmian ustawowych?) Zadania przewidziane w działaniu I.4 pkt 3c dotyczy bowiem zadań z ustawy wspierania rodziny. Należy zweryfikować ustawę pod tym kątem, np. placówkę wsparcia dziennego może prowadzić jedynie ngo, a nie spółdzielnia socjalna. Weryfikacja jakie podmioty dopuszcza teraz ustawa o pomoc społecznej na podstawie art. 190	**Uwaga uwzględniona częściowo.** Plany dotyczące zmian ustawowych opisano m. in. w Działaniu II.1 oraz II.2

217		**Rozdział II** *Cele Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej*	Zmiana zapisu: jest Odsetek budżetu jst przekazanych podmiotom ES Powinno być? Odsetek budżetu jst przekazanych na zlecanie zadań podmiotom ES	Str 44		**Uwaga uwzględniona.**
218		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej*	Działanie I.1 Wspieranie partycypacyjnych modeli badania potrzeb społecznych ??? i planowania lokalnego. Zmiana zapisu I.1 1)c Wprowadzenie realizacji strategii poprzez trzyletnie programy polityki społecznej, obejmujące…… Wśród działań proponuje się zapis: 1e) Przygotowanie i wdrożenie szkoleń, doradztwa dla jst i zespołów partycypacji gminnych/powiatowych w zakresie modeli badań społecznych oraz opracowywania strategii i programów.	Str 47	Wśród działań w tym punkcie nie ma żadnego dot badań. Trudno oczekiwać, że jst samodzielnie się nauczy modeli oczekiwanych przez KRRES. Na pewno należy je wesprzeć lokalnie- to znaczy w terenie !	**Uwaga częściowo uwzględniona.** O wsparciu dla regionów mowa w Priorytecie IV.
219			Działanie I.2 punkt 2) wspieranie rozwoju instytucjonalnego i wsparcia rozwoju nowopostajacych (dodać- lokalnych) organizacji obywatelskich ……	Str 49	Proponujemy, by był to zasięg/działanie lokalne, w terenie, na wsiach i w sołectwach, a nie wszystkich nowych (wniosek diagnostyczny ze strony 36) Ktoś kto się aktywizuje i działa na rzecz własnej społeczności. Można się zastanowić nad wpisaniem gdzieś do działań rozpoznania i wsparcia lokalnych grup nieformalnych (KGW, inne koła)	**Uwaga uwzględniona częściowo.**
220			Działanie I. 3 punkt 4b) ….. Uzgodnienie przybierałoby postać (jest: lokalnego projektu rozwojowego….)	Str 51	Ujednolicenie zapisów – program/projekt. Jeśli oczekujemy, ze będą to	**Uwaga uwzględniona.**

			proponujemy: programu trzyletniego celowego (zgodnie z zapisem w I.1 1c)		trzyletnie programy realizujące strategię, to niech tak będzie we wszystkich zapisach. Wówczas model pracy jest ten sam.	
221			Działanie I.4 4a)	Str 53	Brak propozycji przejściowej – a teraz mogą być finansowane usługi KIS/CIS bez akredytacji ??? Niejasny zapis dotyczący finansowania KIS/CIS	**Uwaga nieuwzględniona.** uwaga częściowo niezrozumiała. w okresie przejściowym obowiązuje obecny stan prawny.
222			Działanie III.3 z przedstawionej diagnozy KPRES wynika, iż w województwie podlaskim będą funkcjonowały 2 OWES-y	str. 63	Z doświadczeń obecnego okresu programowania oraz funkcjonowania subregionów w województwie podlaskim (tj. białostocki, łomżyński i suwalski) istnieje potrzeba utworzenia i funkcjonowania 3 Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej na obszarze woj. podlaskiego.	**Uwaga nieuwzględniona.** Z KPRES nie wynika taki fakt. MPiPS – ani KPRES – nie ingeruje w sposób dystrybucji i wysokość alokacji środków na finansowanie OWES na poziomie regionu.
223			Działanie III.4 8d) Wykorzystanie LGD oraz LGR oraz operatorów CLLD, a także ZIT (proponujemy dodanie: i innych instytucji) jako……	Str 66	Ograniczenia tylko wymienionych instytucji wprowadzają niejasność wyboru. Mogą to być jedynie przykłady, a nie katalog zamknięty.	**Uwaga uwzględniona częściowo.** jest to katalog najbardziej pożądanych instytucji – nie zamknięty.
224			Działanie Iv. 2 pkt 2f Przygotowane dotychczas przez ROPS…. będą przekształcone do końca I kwartału 2014 (proponujemy do końca II kwartału 2014)	Str 70	Przyjecie KPRES, dopiero potem zmiany, przekształcenie, wypracowanie partycypacyjne i konsultacje społeczne programu wojewódzkiego – realny termin to II kwartał 2014	**Uwaga uwzględniona.**

225		**Rozdział IV** *Monitorowanie realizacji Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej*	W skład raportu wchodzić będzie : …. - dane na temat stanu realizacji regionalnych planów na rzecz ES (proponujemy zapis: w odniesieniu do regionalnych harmonogramów)	Str 80	Region może monitorować jedynie te elementy, które założy sobie jako priorytetowe na rok działalności (a nie wszystkie zapisane w planie na rzecz ES).	**Uwaga nieuwzględniona.** Raport o stanie ES powinien nie tylko uwzględniać to co jest realizowane w ramach planu czy też finansowane w ramach funduszy strukturalnych; on ma monitorować całość rozwoju ekonomii społecznej na poziomie regionu.
226		**Spis Treści**	ujednolicić spis treści z nazwami rozdziałów i podrozdziałów i nr stron	str 2		**Uwaga uwzględniona.**
227	**REGIONALNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W KIELCACH**	**Działanie III.3** *Usługi ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych*	W opinii środowiska działającego w obszarze ekonomii społecznej w województwie świętokrzyskim planowany poziom alokacji środków w tym działaniu należy zwiększyć do 14 mln. zł przy założeniu funkcjonowania przynajmniej dwóch OWES mających zasięg subregionalny (kielecki, sandomiersko – jędrzejowski). Punktem odniesienia dla propozycji zwiększenia poziomu alokacji środków są założenia obejmujące 7 mln zł i funkcjonowanie jednego ośrodka wsparcia ekonomii społecznej w regionie jakie zostały przedstawione w dniu 23 lipca 2013r. w Warszawie podczas spotkania warsztatowego dot. prowadzenia polityki rozwoju ekonomii społecznej na poziomie krajowym i regionalnym.		Potrzeba funkcjonowania w województwie świętokrzyskim co najmniej dwóch akredytowanych ośrodków wsparcia ekonomii społecznej została zdiagnozowana podczas spotkania z przedstawicielami sektora ekonomii społecznej woj. Świętokrzyskiego. Uwzględnienie tych uwag jest niezbędnym i koniecznym warunkiem do prawidłowego rozwoju obszaru ekonomii społecznej w województwie świętokrzyskim.	**Uwaga nieuwzględniona.** Informacje przedstawione podczas spotkania w dniu 23 lipca 2013 r. bazowały na danych zaczerpniętych z instytucji samorządu wojewódzkiego. MPiPS – ani KPRES – nie ingeruje w sposób dystrybucji i wysokość alokacji środków na finansowanie OWES na poziomie regionu.
228	**MAZOWIECKIE BIURO PLANOWANIA ROZWOJU REGIONALNEGO**	**„c)wprowadzenie w przepisach ustaw samorządowych instytucji kontraktu**	Warto byłoby doprecyzować na czym pomoc samorządu wojewódzkiego miałaby polegać i w jaki sposób będzie przebiegać. Ponadto konieczne jest wyjaśnienie pojęcia „lokalna superwizja", która została tu	Str. 51		**Uwaga nieuwzględniona.** Byłoby to zbyt daleko idące szczegółowe określanie kwestii,

	W WARSZAWIE	**lokalnego zawieranego przez samorząd wojewódzki z samorządami gminnymi i powiatowymi w którym (…):** **-samorząd województwa pomaga samorządowi lokalnemu tworzyć „plan w działaniu" w tym wspólne rekomendacje w ramach corocznej oceny zasobów pomocy społecznej, jako krótkoterminowy plan zmiany społecznej, połączony z działaniami w sferze rozwoju usług społecznych użyteczności publicznej, wspiera uzgodione działania, obejmuje samorząd lokalny superwizją i dokonuje oceny wykonania"**	powiązana z oceną wykonania.			których dopracowanie odbędzie się z udziałem samorządów, przy pozostawieniu im odpowiedniej elastyczności.

229		**„stworzenie, realizacjia i monitoring we współpracy z kluczowymi interesariuszami regionalnych programów ekonomii społecznej, będących programami wojewódzkimi na lata 2014-2020, określającymi działania regionalnych władz publicznych”**	Dokument przewiduje utworzenie wojewódzkich programów rozwoju ekonomii społecznej na lata 2014-2020, określających działania regionalnych władz publicznych. Biorąc pod uwagę brak regulacji prawnych w tym zakresie, jak również aktualną datę (październik 2013) przygotowanie programów w tak krótkim czasie jest mało prawdopodobne.			**Uwaga uwzględniona częściowo.** Istnieją już wieloletnie plany rozwoju ekonomii społecznej, chodzi jedynie o ich doprecyzowanie.
230	**PRACODAWACY RZECZPOSPOLITEJ POLSKIEJ**	**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej/* **Priorytet I** *Ekonomia społeczna na społecznie odpowiedzialnym terytorium/* **Działanie I.2.** *Wspieranie lokalnej samoorganizacji i aktywności obywatelskiej* **punkt 1. e)**	Brak informacji w jaki sposób ułatwiony i przyspieszony zostanie proces rejestracji w KRS	Str 49	Warto uzupełnić o informację np. czy przedsiębiorstwa społeczne będą musiały posiadać siedzibę, jak np. obecnie tak jest w przypadku stowarzyszeń. Mając na uwadze, że program sięga perspektywą do roku 2020, należy rozważyć możliwość funkcjonowania „wirtualnych” przedsiębiorstw społecznych, prowadzących działalność głównie przez internet, a także uwzględnić e-rejestrację. W całym dokumencie brakuje odniesień do działalność internetowej, e-wolontariatu, itp.	**Uwaga uwzględniona częściowo.** Kwestie te reguluje ustawa o przedsiębiorstwie społecznym.
231		**Rozdział III. Działanie I.4. punkt 3.c)**	Możliwość zakładania żłobków i punktów przedszkolnych – na jakich zasadach będą funkcjonować?	Str. 52	Ważne jest, czy konieczne w przypadku przedsiębiorstw społecznych będzie spełnienie rygorystycznych wymogów np.	**Uwaga uwzględniona częściowo.** Zawsze będzie to

					sanitarnych, tak jak ma to miejsce obecnie? Jeśli nie, zasady powinny zmienić się dla wszystkich NGO.	zgodne z obowiązującymi przepisami
232		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii / Społecznej* **Priorytet II** *Działania regulacyjne w zakresie ekonomii społecznej.* **Działanie II.1** *Określenie otoczenia prawnego ekonomii społecznej* **punkt 1. a.**	Niezrozumiałe sformułowanie grupy docelowej, którą zatrudniać będą przedsiębiorstwa społeczne.	Str. 55	Nie jest sprecyzowane, czy mają zatrudniane mogą być osoby niepełnosprawne i/lub bezrobotne (łącznie czy rozłącznie)	**Uwaga uwzględniona częściowo.** Z zapisów wynika, że mogą być zatrudniani łącznie.
233		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii / Społecznej* **Priorytet II** *Działania regulacyjne w zakresie ekonomii społecznej.* **Działanie II.1** *Określenie otoczenia prawnego ekonomii społecznej* **punkt 1. c.**	Nie jest jasne, czy zwolnione z opłat PFRON i Funduszy Pracy będą tylko przedsiębiorstwa społeczne korzystające z usług innych przeds. społ., czy wszystkie podmioty, czyli biznes i inne ngo?	Str. 56	Użyte pojęcie podmioty jest w tutaj bardzo ogólne, a drugiej strony całość informacji w ramach tej części dotyczy możliwości przedsiębiorstwa społecznego. Proponujemy, aby tego typu zachęty dotyczyły także biznesu tradycyjnego, co pomoże zrealizować założenia współpracy przeds. społ. z biznesem.	**Uwaga uwzględniona częściowo.** KPRES odnosi się do kwestii regulujących funkcjonowanie podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych.
234		**Rozdział III, Priorytet II, Działanie II.2 a, b i 3 całość**	Co do pkt 2a – tego typu regulacje nie są dobrym rozwiązaniem dla biznesu. Co do pkt 2b – z takim zapisem nie możemy się zgodzić. Co do pkt 3 – za wcześnie jest wypowiadać się na temat ustawy, gdy nie jest gotowa podstawa prawna działania	Str. 58	Każda tego typu regulacja nie zachęca do współpracy i zlecania podwykonawstwa określonym podmiotom. Chęć nadmiernego uregulowania zamówień publicznych w kontekście jakościowym, nie	**Uwaga nieuwzględniona.** Zapisy są zgodne z najnowszymi dyrektywami PE i RUE

			przedsiębiorstwa społecznego.		doprowadzi do efektów, które również pracodawcy chcą osiągnąć – aby głównym kryterium wyboru wykonawcy była cena. Natomiast kwestię wynagrodzeń należy pozostawić w gestii ustaleń pomiędzy pracownikiem a pracodawcą, bez odgórnego narzucania konkretnej kwoty minimalnej	w tym obszarze.
235		**Rozdział VI** *Plan Finansowy*	Fundusz Pracy – potrzeba jest pełnego wykorzystania środków z tego źródła na przeciwdziałanie bezrobociu, ale z przeznaczaniem na cele, do których Fundusz został powołany.		Fundusz Pracy tworzony jest ze środków pochodzących ze składek pracodawców. Mimo, że przedsiębiorstwa społeczne mają przyczynić się do powstania kilkudziesięciu miejsc pracy, to jednak dobrze byłoby podchodzić do wydatkowania tych środków z rozwagą. Są obecnie ogromne trudności z „odmrożeniem" kwot już zgromadzonych, a więc w pierwszej kolejności powinny one być przeznaczane na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu – typu telepraca, szkolenia i staże dla osób młodych.	**Uwaga uwzględniona częściowa.** Zmiana struktury wydatkowo Funduszu Pracy należy do kompetencji decydentów politycznych i zostanie podjęta z uwzględnieniem najkorzystniejszych rozwiązań dla rynku pracy.
236	**NSZZ „SOLIDARNOŚĆ"**	**Uwaga ogólna**	Należy uzupełnić opis wsparcia finansowego dla ekonomii społecznej o działania po 2020 roku.		W roku 2020 kończy się dofinansowanie z EFS, co stanowi znaczną część wsparcia dla ekonomii społecznej.	**Uwaga nieuwzględniona.** Program nie sięga poza 2020.
237	**KRAJOWA RADA SPÓŁDZIELCZA**	**Rozdział I** *Diagnoza Ekonomii społecznej*	Niespójność definicji przedsiębiorstwa społecznego w rozdziale I z definicją w rozdziale III.	13 i 39	Zauważalna jest niespójność między definicją przedsiębiorstwa społecznego zamieszczoną na str. 13, a określeniem warunków jakie będą musiały spełniać podmioty ubiegające się o status przedsiębiorstwa społecznego	**Uwaga uwzględniona.**

					(str. 39). Niespójność polega na tym, że w definicji przedsiębiorstwa społecznego zawartej na na str. 13 określono, iż podmiot taki powinien zatrudniać „ ... co najmniej 50 % osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub 30 % niepełnosprawnych, ...”, natomiast na str. 39 odnośny zapis brzmi : „ zatrudniają co najmniej 50 % osób bezrobotnych, niepełnosprawnych czy też należących do innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, ... ”. <u>Z porównania tych zapisów wynika, iż określony na str. 39 wymóg zatrudnienia 50% osób zagrożonych wykluczeniem odnosi się do wszystkich grup, w tym także do osób niepełnosprawnych.</u> Z brzmienia zapisu na str. 13 należy wnioskować, iż intencją autorów Programu było zróżnicowanie kryteriów zaliczenia do przedsiębiorstw społecznych podmiotów zatrudniających osoby zagrożone wykluczeniem społecznym poprzez obniżenie progu dla tych z nich, które będą zatrudniać osoby niepełnosprawne. Od ogólnej zasady, iż powinno być to co najmniej 50 % zatrudnionych zaproponowano wyjątek dla zatrudniających osoby niepełnosprawne obniżając dla	

					nich ten próg do 30 % zatrudnionych. Dla zachowania spójności wewnętrznej programu stosowny zapis w pkt. 1 na str. 39 powinien otrzymać brzmienie : „ zatrudniają co najmniej 30 % osób niepełnosprawnych lub 50 % bezrobotnych czy też należących do innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, albo realizują usługi socjalne, usługi na rzecz osób niepełnosprawnych, usługi budownictwa społecznego, edukacji lub kultury, rozwoju społeczności lokalnych i regionalnych;" Niespójność występuje także przy określeniu zakresu usług świadczonych przez przedsiębiorstwa społeczne. Na str. 13 ich zakres jest określony w sposób następujący „ ….. usługi społeczne użyteczności publicznej przez co należy rozumieć usługi o charakterze socjalnym, edukacyjnym, kulturalnym, rozwoju lokalnego." Natomiast na str. 39 „ ..realizują usługi socjalne, usługi na rzecz niepełnosprawnych, usługi budownictwa społecznego, edukacji lub kultury, rozwoju społeczności lokalnych i regionalnych." Należy także zdecydować, czy usługi mają dotyczyć rozwoju lokalnego (str. 13) czy lokalnego i regionalnego (str. 39)	

238		**Rozdział I** *Diagnoza Ekonomii społecznej*	Rozszerzenie możliwości nadania statutu przedsiębiorstwa społecznego spółdzielniom.	13	Wydaje się niezasadnym wyłączenie z możliwości uzyskania statutu przedsiębiorstwa społecznego przez spółdzielnie o charakterze konsumenckim i wzajemnościowym, o ile będą spełniać określone kryteria. Proponujemy z ostatniego zdania na str. 13 wykreślić wyrazy „.. *należące do dwóch pierwszych spośród wymienionych podgrup*.. „.	**Uwaga uwzględniona częściowo.** status przedsiębiorstwa społecznego będzie przysługiwać nie ze względu na typ podmiotowości prawnej, lecz po spełnieniu kryteriów – projekt ustawy o przedsiębiorstwie społecznym i wspieraniu ekonomii społecznej.
239		**Rozdział I** *Diagnoza Ekonomii społecznej*	Uwaga redakcyjna	17	W akapicie trzecim, opisującym sytuację w rynkowej części polskiej spółdzielczości, użyto określenia „ ... *pierwsza grupa spółdzielni, których celem jest zatrudnienie ....*". Można wnioskować zatem, że istnieje jeszcze co najmniej jedna grupa spółdzielni, bądź większa ich liczba, ale w tekście nie są one wskazane wprost. Drugą grupą spółdzielni są niewątpliwie te, których głównym celem jest realizacja innych niż zatrudnienie potrzeb społecznych. Są to spółdzielnie funkcjonujące w otoczeniu rolnictwa, spółdzielnie handlowe, spółdzielnie sektora finansowego i spółdzielczość mieszkaniowa. Proponujemy przed zdaniem zaczynającym się od „ *W rolnictwie i jego otoczeniu* …" dodać zdanie *: „ Drugą grupę*	**uwaga uwzględniona.** Chodziło o sformułowanie na str. 25.

					spółdzielni stanowią te, których głównym celem jest realizacja innych poza zatrudnieniem potrzeb społecznych."	
240		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii / Społecznej* **Priorytet II** *Działania regulacyjne w zakresie ekonomii społecznej.* **Działanie II.1** *Określenie otoczenia prawnego ekonomii społecznej* **pkt. 1**	Nieprecyzyjne określenie wysokości wynagrodzenia dla członków zarządu i pracowników przedsiębiorstwa społecznego.	39	Przy określeniu maksymalnych wynagrodzeń członków zarządu (a nie zarządu jak to określono w projekcie) i pracowników przedsiębiorstwa społecznego należy doprecyzować, jakiego okresu dotyczy przeciętne wynagrodzenie, o którym mowa w tym zapisie. Już na obecnym etapie prac należy pamiętać, iż w niektórych przedsiębiorstwach „starej" ekonomii społecznej mogą zdarzyć się przypadki, iż wynagrodzenia będą wyższe niż maksymalnie możliwe w przedsiębiorstwach ekonomii społecznej. Sytuację taką należy uwzględnić przy konstruowaniu prawnych mechanizmów umożliwiających proces transformacji „starych" przedsiębiorstw w „nowe".	**Uwaga uwzględniona częściowo.** Szczegółowe regulacje określi ustawa o przedsiębiorstwie społecznym i wspieraniu ekonomii społecznej.
241		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii / Społecznej* **Priorytet II** *Działania regulacyjne w zakresie ekonomii społecznej.* **Działanie II.2.** *Określenie zasad zamówień publicznych i pomocy publicznej wspierających rozwój*	Obniżenie z 50 % do 30 % odsetka osób niepełnosprawnych w przypadku „zamówień zastrzeżonych"	40	W drugim akapicie należy przed liczbą 30 % wpisać wyraz „*ponad*" . W obecnym stanie prawnym art. 22 ust. 2 ustawy Prawo zamówień publicznych ma brzmienie : „ *Zamawiający może zastrzec w ogłoszeniu o zamówieniu, że o udzielenie zamówienia mogą ubiegać się wyłącznie wykonawcy, u których ponad 50% zatrudnionych pracowników stanowią osoby niepełnosprawne w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i*	**Uwaga uwzględniona.** Obecne zapisy uzgodniono z UZP.

		ekonomii społecznej **pkt. 1**			*społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych lub właściwych przepisów państw członkowskich Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego."* Jeżeli zmiana tego przepisu ma nastąpić poprzez zastąpienie liczby 50 liczbą 30, wówczas w Programie należy dokonać stosownej poprawki w sposób zaproponowany wyżej.	
242		**Rozdział III – priorytety krajowego programu rozwoju ekonomii społecznej. Działanie 5.4**	Objęcie edukacją w zakresie sektora ekonomii społecznej studentów szkół wyższych.	52	Nie można edukacji w zakresie ekonomii społecznej ograniczyć wyłącznie do szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, wyłączając z tego procesu słuchaczy szkół wyższych, a zwłaszcza przyszłych nauczycieli. Proponujemy działanie 5.4 nazwać : *„Edukacja na poziomie szkolnym i akademickim."* Konsekwencją będzie wśród źródeł finansowania wskazanie budżetu ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego.	**Uwaga nieuwzględniona.** Edukacji na poziomie akademickim poświęcono Działanie V.3
243	**ZWIĄZEK LUSTRACYJNY SPÓŁDZIELNI PRACY**	**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii / Społecznej* **Priorytet II** *Działania regulacyjne w zakresie ekonomii społecznej.* **Działanie II.1** *Określenie otoczenia prawnego ekonomii społecznej*	Propozycja przeredagowania podpunktu w następujący sposób: uszczegółowienia i zreformowania pojęć i zakresu wydatków przeznaczonych na reintegrację zawodową i społeczną **oraz sposobu zwolnienia z podatku dochodowego przychodów przeznaczonych na te wydatki**	Str 57	To tez wynikało z monitoringu ustawy , że sposób zwolnienia z podatku tych przychodów nie jest do końca jasny.	**Uwaga uwzględniona.**

		pkt 2d				
244		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii / Społecznej* **Priorytet II** *Działania regulacyjne w zakresie ekonomii społecznej.* **Działanie II.1** *Określenie otoczenia prawnego ekonomii społecznej* **pkt 4**	Propozycja przeredagowania punktu w następujący sposób: nastąpi opracowanie i wdrożenie w życie zmian prawnych odnoszących się do **działania przedsiębiorstw spółdzielczych, w szczególności** spółdzielni pracy oraz spółdzielni inwalidów i niewidomych: a) obniżenie minimalnej obowiązkowej …. (tak jak było) b) umożliwienie prowadzenia działalności pożytku publicznego przez spółdzielnie. c) umożliwienie prowadzenia uproszczonej księgowości przez małe spółdzielnie. d) wprowadzenie rozwiązań usprawniających działanie spółdzielni i dostosowanie ich do rzeczywistości gospodarczej (m.in. obowiązkowe szkolenia członków Rad Nadzorczych, konieczność uzasadnienia odwołania członka Zarządu, możliwość dziedziczenia udziałów w spółdzielni, możliwość uzupełniania porządku obrad WZ, gdy obecni są wszyscy członkowie spółdzielni – analogicznie do KSH, etc.) e) możliwości przekształcania spółek w spółdzielni (n.p. w formie wykupu pracowniczego). f) problematyki preferowania akumulacji kapitału w spółdzielniach oraz rozliczeń, szczególnie w zakresie podatków, obrotów pomiędzy członkiem a spółdzielnią, jak również usług realizowanych przez spółdzielnię na rzecz jej członków.	Str 58		**Uwaga uwzględniona.**

245	**POLSKI ZWIĄZEK NIEWIDOMYCH**	**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii / Społecznej* **Priorytet II** *Działania regulacyjne w zakresie ekonomii społecznej.* **Działanie II.1** *Określenie otoczenia prawnego ekonomii społecznej*	Naszym zdaniem obowiązek posiadania organu konsultacyjno-doradczego, w skład, którego weszliby przedstawiciele pracowników, innych zatrudnionych osób i wolontariuszy udzielających świadczeń przedsiębiorstwu, jak również przedstawiciele stałych odbiorców towarów lub usług przedsiębiorstwa. powinien zostać wykreślony z warunków, które muszą spełnić podmioty, które będą chciały uzyskać status przedsiębiorcy społecznego.	Strona 55	Proponowana w niniejszym programie ilość warunków niezbędnych do uzyskania statusu przedsiębiorstwa społecznego jest zbyt duża. Obowiązek wskazany powyżej wydaje się być najbardziej zbędny i trudny do spełnienia.	**Uwaga nieuwzględniona.** posiadanie ww. organu jest jednym z najistotniejszych czynników konstytuujących przedsiębiorstwo społeczne.
246		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii / Społecznej* **Priorytet II** *Działania regulacyjne w zakresie ekonomii społecznej.* **Działanie II.1** *Określenie otoczenia prawnego ekonomii społecznej*	Naszym zdaniem należy opracować mechanizmy, które przedsiębiorstwom społecznym zapewnią wsparcie merytoryczne (np. w sprawach prawnych czy finansowych), w pierwszych latach ich funkcjonowania.	Strona 57	Niewielka ilość podmiotów ekonomii społecznej wynika również z tego, iż osoby, które je zakładają nie mają wystarczającej wiedzy lub środków finansowych na zapewnienie ich przedsięwzięciu fachowego wsparcia. Dotyczy to na przykład prowadzenia spraw rachunkowych w spółdzielni socjalnej.	**Uwaga częściowo uwzględniona.** O usługach wsparcia mowa w Priorytecie III.
247		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii / Społecznej* **Priorytet III** *System wsparcia ekonomii społecznej*	Zbyt duży nacisk położono na grantowy charakter finansowania działań podmiotów ze sfery ekonomii społecznej.	Strona 60	Taka sytuacja rodzi pewne zagrożenia, gdyż nie daje podmiotom tym pewności działania i istnienia przez dłuższy czas. Nie będzie możliwości specjalizacji działalności oraz wzmacniania potencjału osób pracujących lub współpracujących. Wszelkie działania finansowane konkursami grantowymi mają to do siebie, że nie gwarantują funkcjonowania po zakończeniu okresu finansowania. Nawet	**Uwaga nieuwzględniona.** Zgodnie z programem, dotacyjne instrumenty wsparcia Ida w parze z instrumentami zwrotnymi, przy zachowaniu dążenia do równowagi stosowanych form.

					podmiot z dużym doświadczeniem, wykwalifikowaną kadrą i dobrymi efektami działań nie ma pewności, czy będzie mógł kontynuować działalność, co może uderzać w osoby zaangażowane w tę działalność. Należy rozważyć, na jaki okres mają być ogłaszane konkursy, może rozważyć należy premiowanie podmiotów, które wykazują się bardzo dobrymi rezultatami swoich działań.	
248		**Rozdział V.** *Podstawowe założenia systemu realizacji*	W programie nie przedstawiono skutków zaproponowanych zmian, ich wpływu na poziom zatrudnienia osób niepełnosprawnych, wpływu na funkcjonowanie warsztatów aktywności zawodowej czy zakładów aktywności zawodowej.	Strona 83	Trzeba mieć przede wszystkim na względzie, że zmiany w tej materii nie mogą wynikać jedynie z potrzeb polityki ze sfery ekonomii społecznej, ale muszą brać pod uwagę całokształt regulacji i uwarunkowań odnoszących się do osób niepełnosprawnych.	**Uwaga częściowo uwzględniona.** Program określa zestaw rezultatów do osiągnięcia oraz oczekiwany poziom wskaźników.
249		**Rozdział V.** *Podstawowe założenia systemu realizacji*	Zaniepokojenie budzi założenie, iż już w 2014 r. mają powstać podmioty odpowiedzialne za realizację polityki w zakresie ekonomii społecznej.	Strona 85	Mało prawdopodobne wydaje się, że do tego czasu zostaną wdrożone i wprowadzone wszystkie konieczne zmiany prawne mające ułatwić funkcjonowanie podmiotów ze sfery ekonomii społecznej.	**Uwaga nieuwzględniona.** Instytucje powinny funkcjonować od początku realizacji KPRES, podjęto działania zmierzające do osiągnięcia zakładanych celów.
250	**CISTOR STOWARZYSZENIE PARTNERSTWO**	**Załącznik nr 2, punkt V**	Uważamy, że Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej powinien brać pod uwagę również doświadczenia projektu "PI: Fundusz Pożyczkowy ES" –	112	Projekt „PI: Fundusz Pożyczkowy ES" przetestował pożyczki dla podmiotów ekonomii społecznej w	**Uwaga uwzględniona częściowo.**

	SPOŁECZNE		proponujemy dodanie zapisu na stronie 112 - załącznik 2, punkt V: "Wdrożenie instrumentów finansowania zwrotnego dla przedsiębiorstw społecznych powinno uwzględniać dotychczasowe doświadczenia funduszy pożyczkowych i poręczeniowych, realizacje pilotażowych programów pożyczkowych i poręczeniowych dedykowanych organizacjom pozarządowym oraz spółdzielniom socjalnym (poręczenia DAR.S.A w Działdowie, pożyczki Fundacji NIDA dla organizacji pozarządowych uczestniczących w programie PRW LEADER „małe projekty", projekt "PI: Fundusz Pożyczkowy ES") oraz wyniki pilotażu programu pożyczkowego realizowanego przez TISE."		województwie kujawsko-pomorskim. Pożyczki skierowane były do podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, statutową odpłatną i nieodpłatną, ponadto przetestowano rozwiązanie pożyczki z obligatoryjnym poręczeniem do 50% dla organizacji prowadzących działalność gospodarczą. W ramach projektu stworzono procedury oraz dokumenty potrzebne do udzielania pożyczek oraz dokumenty i procedurę innowacyjnego rozwiązania współpracy funduszu pożyczkowego i poręczeniowego w ramach udzielania pożyczki z obligatoryjnym poręczeniem. Procedury te są gotowe do zastosowania przez instytucje finansujące. Stworzono także instrukcję stosowania produktu zarówno dla PES jak i instytucji finansujących. Wszystkie te dokumenty są obecnie upowszechniane i włączane do głównego nurtu polityki.	Załącznik nr 2 został wykreślony.
251	**STOWARZYSZENIE CENTRUM WOLONTARIATU**	**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii / Społecznej* **Priorytet I.** *Ekonomia społeczna na społecznie odpowiedzialnym terytorium./*	Działanie zakłada „promowanie i wspieranie wolontariatu w ramach staży dla młodych bezrobotnych w organizacjach obywatelskich jako formuły zdobywania kompetencji obywatelskich, społecznych i zawodowych w postaci wolontariatu długoterminowego".	Str. 49.	Jako operator pilotażowego wdrożenia wolontariatu długoterminowego (Operator wyłoniony w konkursie PO FIO 2012) i ewaluacji projektów wolontariuszy przeprowadzonej już po ogłoszeniu niniejszych konsultacji (wrzesień 2013) potwierdzamy, że wolontariat długoterminowy w znacznym stopniu rozwinął kompetencje	**Uwaga uwzględniona.**

		Działanie I.2. *Wspieranie lokalnej samoorganizacji i aktywności obywatelskiej.* **pkt. 8**			wolontariuszy, oraz wpłynął na ich rozwój zawodowy. Ok 30% z oddelegowanych przez nas wolontariuszy nadal współpracuje z organizacjami poprzez zatrudnienie na podstawie umów cywilno – prawnych. Dodatkowo realizacja wolontariatu długoterminowego pokazała wolontariuszom, że istnieje możliwość rozwoju zawodowego i planowania kariery nie tylko w zakresie biznesu lub administracji publicznej, ale także w zakresie działań w trzecim sektorze.	
252		**Tabela: Oczekiwane efekty Priorytetu 1** **Działania I.3.**	Punkt „objęcie wolontariatem długoterminowym w organizacjach obywatelskich 5 tys. osób młodych, do 2020 roku;" uważamy za zbyt optymistyczny. Zakładana liczba osób objętych wolontariatem długoterminowym jest zbyt optymistyczna. Wolontariat skupia się na „osobach młodych" nie definiując ich wieku. W polskim prawie nie ma przejrzystej definicji wieku „młodzieży", a dotychczas realizowane projekty pilotażowe wolontariatu długoterminowego nie miały górnej granicy wieku wolontariuszy.	Str. 55.	W ramach naszej dotychczasowej realizacji działań wolontariatu długoterminowego udało nam się wesprzeć 23 projekty goszczące wolontariuszy w ciągu 2 lat. Chęć wyjazdu na taki wolontariat zgłosiło nam ok 50 wolontariuszy. Uważamy, że zbudowanie rezultatu na wysokim poziomie wymaga bardzo szerokiej promocji wolontariatu długoterminowego jako alternatywy dla staży, oraz odpowiedniego przygotowania systemu rekrutacji wolontariuszy i kontroli realizowanych projektów. Wymaga także stabilnych i wieloletnich działań budujących zaufanie zarówno organizacji goszczących wolontariuszy jak i osób	**Uwaga nieuwzględniona.** Prognozowany rezultat został poparty wcześniejszą analizą.

					planujących skorzystanie z tego typu wolontariatu. Proponowany rezultat zakłada, że średnio rocznie będzie realizowanych ponad 700 projektów, co jest dziesięciokrotnością dotychczas zrealizowanych projektów pilotażowych. Licząc na to, że pierwsze lata realizacji Programu skupią się na budowie i promocji wolontariatu długoterminowego poprzez realizację go na coraz większą skalę, ostatnie lata wymagały by realizowania ponad tysiąca projektów. Uważamy, że realna jest liczba ok. 2000 projektów goszczących zrealizowanych do 2020 roku. Dodatkowo niejasny jest wiek wolontariuszy. Opis Oczekiwań wskazuje na „osoby młode" nie definiując ich wieku. W dotychczasowych pilotażowych projektach wolontariatu długoterminowego nie istniała górna granica wieku wolontariusza. Należy także zaznaczyć, że ideą wolontariatu długoterminowego było wzmocnienie umiejętności pozwalających odnaleźć się wolontariusza na rynku pracy – a w przypadku trzeciego sektora i ekonomii społecznej wiek osoby wnoszącej do organizacji nowe umiejętności, możliwości i świeże spojrzenie nie jest istotny.	

					Dodatkowo ograniczenie wieku osób korzystających z wolontariatu długoterminowego do „osób młodych" ograniczy możliwości wykorzystania go do stworzenia „modelu odwróconego" – w którym to doświadczona osoba, lub ekspert, angażując się w wolontariat wspiera swoimi kompetencjami goszczącą go organizację. Brak górnej granicy wieku umożliwi wykorzystanie potencjału wolontariatu kompetencyjnego, oraz stworzy punkt zazębienia wolontariatu długoterminowego z wolontariatem pracowniczym - umożliwiając uczestniczenie w tym systemie osób korzystających z wolontariatu długoterminowego jako narzędzia przeciwdziałającego wypaleniu zawodowemu.	
253		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii / Społecznej* **Priorytet II** *Działania regulacyjne w zakresie ekonomii społecznej.* **Działanie II.1.** *Określenie otoczenia prawnego ekonomii społecznej*	Dodatkowej zmiany w otoczeniu prawnym wymaga definicja „wolontariatu długoterminowego" oraz narzędzi, z których on korzysta. Postulujemy wpisanie tej formy wolontariatu wraz z jego definicją do Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Ponadto postulujemy usankcjonowanie prawne „kieszonkowego", które dotychczas było wypłacane wolontariuszom i tworzyło problemy w interpretacji prawa podatkowego. Dodatkowo postulujemy rozwiązanie problemów prawnych wiążących się ze statusem wolontariusza	Str. 56.	Problemy z ułożeniem wolontariatu długoterminowego w polskim prawie zostały przez nas zdiagnozowane w ramach realizacji pilotażowych projektów w latach 2012 – 2013. 1. Dotychczasowa definicja „wolontariatu długoterminowego" jest terminem, który występuje w Długofalowej Polityce Rozwoju Wolontariatu, która NIE jest zatwierdzonym dokumentem, ani obowiązującą strategią. Dodatkowo opis wolontariatu długoterminowego znalazł się w „Zasadach przyznawania i	**Uwaga uwzględniona częściowo.** Propozycje rozwiązań szczegółowych będą opracowywane po wejściu w życie programu.

			długoterminowego, który jest osobą bezrobotną zarejestrowaną. Wolontariusz długoterminowy w naszym przekonaniu powinien tracić status osoby bezrobotnej z chwila podjęcia wolontariatu.		rozliczania dotacji w ramach Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich" w roku 2012, ale nie jest to dokument stanowiący akt prawny i wiąże jedynie podmioty, którym została udzielona dotacja w ramach ww. Funduszu. Ponadto dotychczas „wolontariat długoterminowy" był definiowany przez Centra Wolontariatu jako „wolontariat na rzecz podmiotu realizowany stabilnie przez dłuższy okres czasu". Wsparcie oferowane organizacjom przyjmującym wolontariuszy oraz samym wolontariuszom w ramach realizacji wolontariatu opisywanego w niniejszym Programie, może powodować niezrozumienie lub wręcz wprowadzić w błąd potencjalnych wolontariuszy i organizacje. Wpisanie zasad wolontariatu długoterminowego do Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie spowodowała by prawne usankcjonowanie tego terminu. 2. Jednym z kluczowych narzędzi wspierających wolontariuszy długoterminowych było „kieszonkowe", które także nie jest zdefiniowane prawnie. Problemy interpretacyjne wypływają nieścisłości i braku interpretacji tego terminu z	

					punktu widzenia prawa podatkowego. Wnosimy o wpisanie kieszonkowego jako szczególnego rodzaju świadczenia dla wolontariuszy długoterminowych bezpośrednio do Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – co automatycznie zgodnie z litera Ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych zwolni je od podatku dochodowego – którym obecnie jest obciążone. 3. Problemem, który napotkaliśmy w trakcie realizacji projektów wolontariatu długoterminowego jest status bezrobotnego, który zostaje wolontariuszem długoterminowym. Wolontariat długoterminowy odbywa się poza miejscem zamieszkania wolontariusza, co w przypadku osób bezrobotnych zarejestrowanych w Urzędach Pracy wiąże się z dojazdami do swojego Urzędu do rejestracji lub na wezwanie, lub obawa przed skierowaniem do prac interwencyjnych lub na szkolenia. Głównym problemem powodującym taki stan rzeczy jest chęć utrzymania przez wolontariuszy ubezpieczenia zdrowotnego, którego nie mogą zapewnić organizacje goszczące, ze względu na niskie wsparcie	

					finansowe w dotychczasowych projektach. Problem rozwiąże jednoznaczne określenie, że osoba angażująca się w wolontariat długoterminowy traci status osoby bezrobotnej, a wsparcie oraz zasady oferowane w ramach wolontariatu zapewnią, lub wymuszą zapewnienie ubezpieczenia zdrowotnego.	
254		**Priorytet V** *Edukacja dla ekonomii społecznej* **Działanie V.4** *Model edukacji pozaformalnej dzieci i młodzieży* **Punkt 2**	Działanie powinno wymuszać wsparcie w ramach grantów wieloletnich, oraz wsparcie działań organizowanych przez partnerstwa.	Str. 77.	Prowadzenie Centrów Młodzieżowych powinno być działaniem wieloletnim, dofinansowanym w ramach kilkuletniego grantu. Zasada ta powinna być wymuszona na każdym szczeblu administracji publicznej. W przeciwnym wypadku dojdzie do corocznych zmian organizacji prowadzących Centra, oraz do konkurencji podmiotów, które na tym polu powinny ze sobą współpracować. Tak częste zmiany prowadzących uniemożliwią jakiekolwiek długofalowe planowanie i wychodzenie naprzeciw oczekiwaniom młodzieży. Zwracamy także uwagę, że w części miast istnieją wyspecjalizowane organizacje, które swoimi działaniami obejmują tyko część działań skierowanych do młodzieży. W przypadku dofinansowania tego typu działań łatwo sobie wyobrazić sytuację, że dofinansowanie w trybie	**Uwaga uwzględniona.**

					powierzenia wykonania zadania publicznego otrzymuje tylko jedna organizacja, a kilka innych, pomimo tego, ze działają na rzecz młodzieży, zostaje odcięta od finansów. Model powinien promować partnerstwa różnych organizacji, co powinno skutkować działaniami łączącymi oferty różnych podmiotów pod jednym szyldem. Przykładem zbliżonych działań jest projekt Stołeczne Centrum Współpracy Obywatelskiej, który realizują w partnerstwie silne organizacje skupiające się na różnych aspektach wspierania społeczności. Próba realizacji tak szerokich działań samodzielnie przez każdą organizacje skutkowała by znaczącym obniżeniem jakości wsparcia oferowanego grupie docelowej.	
255	**GLIWICKIE CENTRUM ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH**	**Rozdział II** *Cele KPRES*	Rozwój w ujęciu ilościowym dotyczy: 1) ilości osób zaangażowanych w ES; 2) liczby działających PES; 3) liczby działających przedsiębiorstw społecznych. Należy wskazać: 1) liczbę beneficjentów tj. osób zatrudnionych w PES (nie mylić z otoczeniem, systemem wsparcia) 2) liczbę nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym 3) liczbę chronionych miejsc pracy	38	Zaangażowanie w ES obecnie rozwija się w systemie wsparcia (środki idą na OWESy itp. twory) nie zwiększa się skala faktycznej pomocy dla beneficjenta ostatecznego dlatego uwagę należy skupić na osobach potrzebujących wsparcia z ograniczeniem finansowania „otoczki”. To czego oczekujemy od ES to miejsca pracy dla osób z ograniczonymi możliwościami i tych miejsc powinno w trwały sposób przybywać dlatego też ten parametr należy	**Uwaga uwzględniona częściowo.** Istnieją ograniczenia natury organizacyjnej i instytucjonalnej, nie pozwalające na zbyt dalece posuniętą szczegółowość zbieranych danych. Wiele zadań będzie realizowanych w ramach EFS – gdzie obowiązuje odrębny

					eksponować. Zatrudnienie osób niepełnosprawnych, wykluczonych itp. może być realizowane na różne sposoby, nie tylko w ramach przedsiębiorstw społecznych. Są również prostsze formy działalności gospodarczej jak zatrudnienie na umowę o pracę, jednoosobowa działalność gospodarcza, firmy na „książce przychodów", ryczałtowcy itd. nie należy ograniczać wyboru tych form. Istotne jest by było trwałe miejsce pracy choć w jakiś sposób wspierane czy chronione.	system pomiaru efektów i wskaźników.
256		**Rozdział II** *Cele KPRES* **Cel operacyjny/rezultat nadrzędny 2** *Otoczenie. Powstanie i utrzymanie 35 tysięcy miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych*	Słowa "w przedsiębiorstwach społecznych" zastąpić słowem „chronionych"	41	Nowe miejsca pracy mogą powstawać w różnego typu formach i strukturach, również tych aktualnie działających, nie należy ograniczać się do przedsiębiorstwa społecznego. Zmiany prawodawstwa powinny otwierać osobom potrzebującym możliwości wchodzenia na „normalny" rynek pracy. Ograniczenie rozwoju zatrudnienia do nowej formy jaką jest przedsiębiorstwo społeczne stanowi niepotrzebny hamulec.	**Uwaga nieuwzględniona.** Skreślenie naruszyłoby konstrukcję programu.
257		**Rozdział II** *Cele KPRES* **Cel operacyjny/rezultat nadrzędny 4.** *Kompetencje.*	Skreślić	43	Niepotrzebne a co najmniej mocno przedwczesne. Nie mamy czego uczyć, ekonomia społeczna jest b. słabo zdefiniowana, spółdzielnie socjalne są nieskuteczną formą działalności gospodarczej.	**Uwaga nieuwzględniona.** Skreślenie naruszyłoby konstrukcję programu.

					Przedsiębiorstwa społecznego brak.	
258		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii / Społecznej* **Priorytet II** *Działania regulacyjne w zakresie ekonomii społecznej.* **Działanie II.1. PKT 1) LIT B)**	Skreślić	56	Nowy twór będzie miał i tak trudności z wejściem na rynek, ograniczenie mu pola działalności jest niepotrzebne, o ile nie zasadniczo szkodliwe.	**Uwaga nieuwzględniona.** Skreślenie naruszyłoby konstrukcję programu.
259		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii / Społecznej* **Priorytet V** *edukacja dla es.* **oczekiwane efekty priorytetu v**	Dla Działania V.2. Skreślić	78	Kadencja rady pożytku trwa 2 lata, szkolenie może zatem trwać wiecznie by i tak nie osiągnąć założonego efektu	**Uwaga nieuwzględniona.** Zadanie koresponduje z koncepcjami m. in. LLL.
260	**POMORSKIE FORUM WYCHODZENIA Z BEZDOMNOŚCI**	**Rozdział I** *diagnoza ekonomii społecznej / korzyści z ekonomii społecznej,* **pkt 2**	Mowa o tym, że ES może być narzędziem aktywizacji i wsparcia dla osób-beneficjentów pomocy społecznej-systemu mało wydolnego i świadczącego pomoc pasywną. Warto tutaj wyraźnie zaakcentować, że mechanizmy ES stwarzają faktyczne możliwości odwrócenia sytuacji uzależnienia i bierności.	Str 10	Pozostaje pytanie , na ile strona rządowa gotowa jest odejść od polityki świadczenia pomocy finansowej na rzecz aktywnych form wsparcia , którym przyświeca zasada: pracujesz-otrzymujesz wynagrodzenie. Dotychczas, jedynym tego typu eksperymentem są Prace Społecznie Użyteczne stosowane w ramach aktywizacji zawodowej. Widać jednak efekty i zmianę postawy beneficjentów oraz pozytywne oddziaływanie na lokalną społeczność.	**Uwaga uwzględniona częściowo.** Zapisy programu odnoszą się do poruszonych kwestii w sposób bezpośredni oraz pośredni.

261		**Rozdział I** *diagnoza ekonomii społecznej / korzyści z ekonomii społecznej,* **pkt 5**	Mowa o tym, że podmioty ES są instrumentem rozwoju społeczności lokalnej. Warto tutaj podkreślić, że z uwagi na misję ES, jej podmioty stając przy drobnej lokalnej przedsiębiorczości stanowią przeciwwagę dla degradacyjnej działalności coraz bardziej ekspansywnych systemów korporacyjnych, w szczególności tych , których produkty i usługi skierowane są do każdego uczestnika lokalnej przestrzeni publicznej.	Str 11	Należy się zastanowić, czy dobro niesione przez wolny rynek jest faktycznie dobrem absolutnym. Czy działalność koncernów istotnie nie wyjaławia lokalnej przestrzeni społeczno-gospodarczej, w gruncie rzeczy nie oferując nic w zamian. ES, kierująca się ideałami, w których między innymi jest mowa o nadrzędności świadczeni usług dla określonej wspólnoty jest ważniejsza niż osiąganie zysków finansowych. Być może czas tutaj na refleksję nad granicami praktyk tak zwanego „wolnego rynku”.	**Uwaga uwzględniona częściowo.** Zapisy programu odnoszą się do poruszonych kwestii w sposób bezpośredni oraz pośredni.
262		**Rozdział III** *priorytety krajowego programu rozwoju es.* **Priorytet I** *ekonomia społeczna na społecznie odpowiedzialnym terytorium* **DZIAŁANIE I.1** *wspieranie partycypacyjnych modeli badania potrzeb społecznych…* **1 B**	Mowa o zamianie dotychczasowej strategii rozwiązywanie problemów społecznych na poziomie gminy na jak rozumiem szeroką strategię problemów społecznych obejmującą województwo	Str 47	Piękna idea, niestety nie uwzględnia różnorodności nasilenia problemów społecznych w określonych skupiskach społecznych (gminach?). Zbyt duży poziom uogólnienia problemów. Małe szanse sporządzenia rzetelnej analizy SWAT. Ostatecznie też uzyskanie efektu oderwania od rzeczywistości w planowaniu celów i realizacji zadań skupionych bądź , co bądź na poprawie życia mieszkańców określonej przestrzeni (gminy?). Ponadto w odniesieniu do idei oddolności inicjatyw, przywodzi na myśl działanie odwrotnie proporcjonalne.	**Uwaga nieuwzględniona.** typologię, strukturę i hierarchię dokumentów strategicznych i programowych określa m. in. ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.
263		**Rozdział III** *priorytety krajowego programu rozwoju es/*	Mowa o nadaniu stowarzyszeniem zwykłym praw do ubiegania się o realizację zadań publicznych.	Str 49	Zarówno w środowisku NGO jak i na płaszczyźnie administracji samorządowej trwa	**Uwaga nieuwzględniona.**

		Priorytet I *ekonomia społeczna na społecznie odpowiedzialnym terytorium/* **Działanie I.1** *wspieranie partycypacyjnych modeli badania potrzeb społecznych…* **1.2 B**			dyskusja o jakości zlecanych przez tych drugich zadań publicznych. Wydaje się , że do roli realizatora tego typu zadań trzeba organizacyjnie dojrzeć. Praktyka pokazuje, że stowarzyszenia zwykłe (rejestrowane w SP) zwykle charakteryzują się dość luźną, żeby nie powiedzieć koleżeńską formą funkcjonowania. Najczęściej ich celem jest realizacja bardzo miękko określonych celów. Zazwyczaj też stopień zaangażowania w działania, kapitał ludzki oraz profesjonalne podejście wydaje się być niedostateczny. Stąd też, moim zdaniem partnerem w realizacji zadań powinna być organizacja pozarządowa zdeterminowana do działania i formalnie umocowana (wpis KRS).	Trwają prace nad nowelizacją przepisów w ww. zakresie – kierunkowo zgodne z zapisami programu. W pracach uczestniczy szerokie grono przedstawicieli sektora pozarządowego.
264		**Rozdział III** *Priorytety Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii / Społecznej* **Priorytet II** *Działania regulacyjne w zakresie ekonomii społecznej.* **Działanie II.2.** *Określenie zasad zamówień publicznych i pomocy publicznej wspierających rozwój ekonomii społecznej*	Generalnie, cała ta część dotyczy różnego rodzaju „udogodnień" w ramach postępowania PZp.	Str 58	Wydaje się jednak, że „nie tędy droga". Co prawda wskazane propozycje „zmiękczenia" przepisów PZp powodują wrażenie, że podmiotom ES łatwiej będzie konkurować z biznesem- dotychczasowym biorcą zamówień publicznych. Tyle tylko, że po pierwsze aktualnie samorządy praktycznie unikają na przykład klauzul społecznych, uzasadniając to brakiem dobrych praktyk w tym zakresie oraz faktem , że organy nadzoru i kontroli najczęściej wykazują również brak wiedzy w tym zakresie, kwalifikując takie	**Uwaga nieuwzględniona.** Obecne zapisy zostały uzgodnione z UZP; są zgodne z najnowszymi dyrektywami PE i RUE.

					praktyki do kategorii błędu, czy działań niedozwolonych. Wydaje się , że jeżeli państwo naprawdę chce promować podmioty ES być może najlepszym działaniem byłoby zwolnienie tego typu podmiotów wygóle z postępowania PZp. To najprawdopodobniej spowodowałoby nakręcenie koniunktury dla podmiotów ES, ale również podniosłoby jakość tych przedsiębiorstw- z uwagi na jasno sprecyzowane oczekiwania JST. Należy przy tym pamiętać , że to właśnie JST jest (będzie) głównym generatorem zadań (usług) zlecanych sferze ES.	
265	**AGENCJA ROZOWJU REGIONALNEGO S.A. W ZIELONEJ GÓRZE**	**Załącznik 2** *Szczegółowe warunki udzielania pożyczek i poręczeń w ramach krajowego programu rozwoju ekonomii społecznej po 2014 r.*	Czy nie zachodzi podwójne finansowanie?	Str 110	w RPO nie dopuszcza się pożyczek pomostowych uznając, że koszty kwalifikowane w projektach mogą być tylko raz finansowane a pożyczka sprawia, że są finansowane 2 razy.	**Załącznik nr 2 został wykreślony.**
266		**Załącznik 2** *Szczegółowe warunki udzielania pożyczek i poręczeń w ramach krajowego programu rozwoju ekonomii społecznej po 2014 r.*	Z czego wynika że mogą być finansowane Czarek pożyczki obrotowe (zachowanie płynności finansowej), możliwość finansowania środków obrotowych ale także bieżących zobowiązań, płac , podatków, i innych opłat:	Str 109	W RPO nie dopuszcza się takiego finansowania	**Załącznik nr 2 został wykreślony.**
267		**Załącznik 2** *Szczegółowe warunki udzielania pożyczek i poręczeń w ramach krajowego programu rozwoju ekonomii społecznej po 2014 r.*	Nie uwzględniono testowania produktu przez Kujawsko Pomorski Fundusz Pożyczkowy	Str 112,113	W testowanym projekcie utworzono instrument pożyczkowo-poręczeniowy, który doskonale przystaje do ryzykownych pożyczek dla PES, które nie będą miały prawdopodnie zabezpieczenia.	**Załącznik nr 2 został wykreślony.**

268		**Załącznik 2** *Szczegółowe warunki udzielania pożyczek i poręczeń w ramach krajowego programu rozwoju ekonomii społecznej po 2014 r.*	Nie wprowadono dla funduszy pożyczkowych partnera do poręczń pożyczek.	Str 110	Funusze poręczeń kredytowych nie powinny korzystać z tych samych środków na poręczenia co fundusze pożyczkowe (podwójne finansowanie w RPO)	**Załącznik nr 2 został wykreślony.**
269		**Załącznik 2** *Szczegółowe warunki udzielania pożyczek i poręczeń w ramach krajowego programu rozwoju ekonomii społecznej po 2014 r.*	Czy nie zachodzi podwójne finansowanie?	Str 110	w RPO nie dopuszcza się pożyczek pomostowych uznając, że koszty kwalifikowane w projektach mogą być tylko raz finansowane a pożyczka sprawia, że są finansowane 2 razy.	**Załącznik nr 2 został wykreślony.**
270		**Załącznik 2** *Szczegółowe warunki udzielania pożyczek i poręczeń w ramach krajowego programu rozwoju ekonomii społecznej po 2014 r.*	Z czego wynika że mogą być finansowane Czarek pożyczki obrotowe (zachowanie płynności finansowej), możliwość finansowania środków obrotowych ale także bieżących zobowiązań, płac , podatków, i innych opłat:	Str 109	W RPO nie dopuszcza się takiego finansowania	**Załącznik nr 2 został wykreślony.**
271		**Załącznik 2** *Szczegółowe warunki udzielania pożyczek i poręczeń w ramach krajowego programu rozwoju ekonomii społecznej po 2014 r.*	Nie uwzględniono testowania produktu przez Kujawsko Pomorski Fundusz Pożyczkowy	Str 112,113	W testowanym projekcie utworzono instrument pożyczkowo-poręczeniowy, który doskonale przystaje do ryzykownych pożyczek dla PES, które nie będą miały prawdopodnie zabezpieczenia.	**Załącznik nr 2 został wykreślony.**
272		**Załącznik 2** *Szczegółowe warunki udzielania pożyczek i poręczeń w ramach krajowego programu rozwoju ekonomii społecznej po 2014 r.*	Nie wprowadono dla funduszy pożyczkowych partnera do poręczń pożyczek.	Str 110	Funusze poręczeń kredytowych nie powinny korzystać z tych samych środków na poręczenia co fundusze pożyczkowe (podwójne finansowanie w RPO)	**Załącznik nr 2 został wykreślony.**
273		**Załącznik 2** *Szczegółowe warunki udzielania pożyczek i*	Czy dokument był konsultowny z Polskim Związkiem Funduszy Pożyczkowych?	str 108-113	Związek ma wypracowane stanowiska i bogate doświadczenie	**Załącznik nr 2 został wykreślony.**

		poręczeń w ramach krajowego programu rozwoju ekonomii społecznej po 2014 r.			Piotr Rogowiecki Dyrektor Biura Polskiego Związku Funduszy Pożyczkowych T (+48 22) 521 06 71 begin_of_the_skype_highlighting BEZPŁATNIE (+48 22) 521 06 71 end_of_the_skype_highlighting M (+48) 0 602 413 685 begin_of_the_skype_highlighting BEZPŁATNIE (+48) 0 602 413 685 end_of_the_skype_highlighting E piotr.rogowiecki@pzfp.pl Polski Związek Funduszy Pożyczkowych Al. IX Wieków Kielc 6/24 -25, 25-516 Kielce Biuro w Warszawie: ul. Żurawia 32/34, lok. 53, kod pocztowy: 00-515	
274	**CONCORDA SP. Z O.O. NON PROFIT**	**Zakres przedmiotowy**	– W obecnej wersji KPRES [z dnia 17 września 2013 r.] brak jest odniesienia do strategii i polityk publicznych prowadzonych oraz planowanych przez poszczególne ministerstwa w powyższym zakresie. Nie wszystkie zadania KPRES będą realizowane / nadzorowane przez Min. Pracy i Polityki Społecznej.		– KPRES definiuje dla siebie bardzo szerokie cele, a rozwój przedsiębiorczości społecznej wymaga współdziałania ponadsektorowych programów (i) zintegrowanego podejścia terytorialnego i regionalnych programów operacyjnych [Min. Infrastruktury i Rozwoju]	**Uwaga uwzględniona częściowo.** W KPRES zobrazowano kontekst pozostałych dokumentów strategicznych i programowych. KPRES jest także na

					(ii) dotyczących instrumentów finansowych wspieranych ze środków publicznych [Min. Gospodarki] (iii) pobudzających i wspierających przedsiębiorcze postawy obywateli, w tym edukacji [Min. Edukacji] (iv) upraszczających prowadzenie działalności gospodarczej [Min. Sprawiedliwości] (v) zachęt podatkowych, aby osoby fizyczne i prawne chciały dofinansować PES [podmioty ekonomii społecznej] [Min. Finansów] (vi) ochrony grup społecznych najbardziej zagrożonych wykluczeniem, w tym mieszkańców terenów wiejskich [Min. Rolnictwa i Rozwoju Wsi]	bieżąco konsultowany z innymi resortami i instytucjami zaangażowanymi w działalność korespondującą z sektorem ekonomii społecznej.
275		**Zakres podmiotowy**	– KPRES przytacza definicję przedsiębiorstwa społecznego i przedsiębiorczości społecznej w UE [str. 18-19] , jednak później w żaden sposób nie odnosi się do istniejącej w Polsce infrastruktury spółdzielczej – np. banków spółdzielczych czy spółdzielczych kas oszczędnościowo- kredytowych. To prowadzi do zawężenia możliwych sposobów działania do sfery „socjalnej" i oddala od rozwoju przedsiębiorczości. – Ważna jest terminologia. KPRES odwołuje się do „ekonomii społecznej" i „przedsiębiorczości społecznej", „przedsiębiorstw społecznych" i „podmiotów ekonomii społecznej".		– Takie podejście może też prowadzić do większych kosztów – skoro np. proponowane jest powołanie nowej sieci funduszy pożyczkowych dedykowanych PES [podmiotom ekonomii społecznej], niezależnie od istniejącej sieci licencjonowanych instytucji finansowych [pod nadzorem Komisji Nadzoru Finansowego] oraz sieci funduszy pożyczkowych i poręczeniowych.	**Uwaga uwzględniona częściowo.** Kwestie definicyjne zostały zawarte w treści dokumentu. Definicje funkcjonujące na poziomie europejskim sa ogólne i kierunkowe – KE rekomenduje precyzowanie kryteriów na poziomie krajowym, zgodnie ze

			Sugerowałabym uproszczenie i jednoznaczne zdefiniowanie używanych terminów, zgodnie z nomenklaturą UE.			specyfiką każdego z Państw.
276		**zasada proporcjonalności** **europejski kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa**	– KPRES koncentruje się na polityce Państwa oraz politykach regionalnych / wojewódzkich. Nasuwa się obawa, czy zakres centralizacji nie jest w tym przypadku zbyt duży, oraz czy mające najtrudniejszą sytuację finansową JST [jednostki samorządu terytorialnego] - tj. gminy i powiaty - będą miały realny wpływ na budowanie programów dostosowanych do ich lokalnych potrzeb i możliwości. Centralne planowanie oznacza też realne ryzyko, że środki wsparcia nie trafią do najbardziej potrzebujących JST. Sugeruję wskazanie zakresu / obszarów, w których JST niższego szczebla niż region / województwo będą miały uprawnienia decyzyjne. – Warto także zwrócić uwagę na zaprojektowany w 2012 roku Europejski kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa – gdzie uznano, że udział władz i podmiotów regionalnych i lokalnych w formułowaniu i wdrażaniu polityk jest ważnym czynnikiem zwiększenia efektywności polityki spójności.			**Uwaga uwzględniona częściowo.** KPRES nie ogranicza samodzielności jst, wskazując najbardziej pożądane kierunki działań. Formuło przygotowania KPRES przewidywała niezwykle szeroki udział partnerów zewnętrznych, w tym jest i ngo.
277		**CELE KPRES**	– Aby szeroko rozumiana „ekonomia społeczna" została upowszechniona, musi prowadzić do trwałego wzrostu dobrobytu / dobrostanu ludności. Ergo musi wnosić nową wartość dodaną do jakości życia grup społecznych uznanych za wykluczone lub zagrożone wykluczeniem. Nie znajduję w KPRES takich celów strategicznych ani – w konsekwencji – kryteriów oceny czy	(str. 38 – 45)	– Cele takie można określić długoterminowo, porównując wskaźniki dla Polski ze wskaźnikami Unii Europejskiej, np. wzrost odsetka i liczby zatrudnionych osób niepełnosprawnych, zmniejszenie odsetka i liczby tzw. pracujących ubogich, liczba stworzonych miejsc	**Uwaga uwzględniona częściowo.** KPRES jako rządowy program rozwoju musi przyjąć określona konwencję formalną. Cele KPRES oraz

			sposobów pomiaru tak zdefiniowanych celów. – Przy całym szacunku dla autorów KPRES – wskaźnik taki jak „liczba osób zaangażowanych w ekonomię społeczną" nie doprowadzi do poprawy jakości życia grup społecznych zagrożonych wykluczeniem, bowiem nie przekłada się na wartość dodaną, stanowi jedynie koszt. – KPRES w bardzo niewielkim stopniu odnosi się do działań zapobiegawczych. Są one wskazane w programach edukacyjnych, powinno im się jednak nadać dużo większe znaczenie. – Brak określenia, kto odpowiada / powinien odpowiadać za realizację wyznaczonych celów i wdrożenie planów.		pracy dla osób dotychczas nieaktywnych zawodowo lub bezrobotnych [oraz utrzymanych w okresie wykraczającym poza dotacje], wzrost odsetka i liczby absolwentów, którzy odprowadzają składkę na fundusz emerytalny. <u>Przykład</u>: zgodnie z założeniami strategii „Europa 2020" europejska strategia wspiera środki służące osiągnięciu do 2020 r. m. in celów, aby: (i) 75 % osób w wieku od 20 do 64 lat miało pracę; (ii) o co najmniej 20 mln zmniejszyła się liczba osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.	sposób monitorowania ich realizacji zostały określone zgodnie z zasadami tworzenia dokumentów strategicznych i programowych. Każde z działań posiada przypisanego koordynatora.
278		**Cel Operacyjny 1:** *wzmocnienie roli PES we wspólnotach samorządowych*	– Dla realizacji tego celu, ważne jest tworzenie partnerstw lokalnych. Od instytucji wspierających powstawanie PES można i trzeba wymagać, by nawiązywały takie partnerstwa – inaczej stworzenie nowych PES oraz nowych miejsc pracy w ramach PES nie przyniesie pożądanych trwałych efektów, o ile nie znajdą one nabywców swoich towarów i usług, a najczęściej ich działania są ograniczone do najbliższej okolicy. Partnerstw lokalnych nie uda się stworzyć centralnie – ważne i potrzebne jest jednak motywowanie przez MPiPS podległych jednostek. – Cel operacyjny 30% JST stosujących w 2020 roku klauzule społeczne (str. 41) wydaje się mało realny, zważywszy na prawie zerowe ich stosowanie obecnie, w			**Uwagi uwzględnione częściowo.**

			roku 2013. Dla osiągnięcia tego celu bardzo ważne jest (i) edukowanie JST oraz kontrolujących je Regionalnych Izb Obrachunkowych, aby była większa otwartość dla stosowania w przetargach innych kryteriów niż najniższa cena (ii) stworzenie wśród JST mody na stosowanie klauzul społecznych – jest to możliwe już teraz, dla zamówień poniżej 14 tysięcy euro, jednak przepisy te są w praktyce martwe. Zmiany planowane w dyrektywie UE znacznie podwyższą ten próg [do kwoty 130 tysięcy euro dla zwykłych przetargów oraz do kwoty 500 tysięcy euro dla tzw. usług społecznych] (iii) promowanie i nagradzanie tych JST (oraz ich liderów i dobrze funkcjonujących partnerstw lokalnych), które na swoim terenie stosują w praktyce zasady ekonomii solidarnej (iv) dawanie dobrego przykładu przez MPiPS oraz podmioty zależne – Uwaga: usługi społeczne użyteczności publicznej (usługi społeczne interesu ogólnego) zdefiniowane w KPRES na str. 51-52 mają zawężony zakres w stosunku do definicji „usług społecznych" w projekcie Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zamówień publicznych [KOM(2011) 896]. Ma to duże znaczenie dla zakresu postulowanych rozwiązań prawnych (str. 58-60) – Bardziej niż zmiany prawne, potrzebne są działania edukacyjne i PR /promujące przedsiębiorczość społeczną i ułatwiające zrozumienie jej roli w JST i wśród opinii publicznej (str. 47). Większość			

			przedsiębiorstw społecznych działa lokalnie – i bardzo istotne, wręcz kluczowe dla ich przetrwania i rozwoju – jest znalezienie kontrahentów, którzy będą kupować oferowane produkty i usługi. Można zapewnić im takie wsparcie, często nie wymagające dużych nakładów, poprzez partnerstwa lokalne, w ramach których JST będą promować powstałe na ich terenie przedsiębiorstwa społeczne oraz zachęcać lokalny biznes i konsumentów do współpracy z nimi (koncepcja tzw. hybrydowego łańcucha wartości czyli włączania grup słabszych społecznie do procesu produkcji i sprzedaży).			
279		**Cel Operacyjny 2:** *stworzenie i utrzymane 35 tysięcy nowych miejsc pracy w PES*	– Pośród celów operacyjnych kilkakrotnie wymieniony jest cel „stworzenie i utrzymanie 35 tysięcy miejsc pracy". Czy została policzona liczba miejsc pracy stworzonych dotychczas w PES? Czy jest ona monitorowana – ile stanowisk pracy utrzymuje się w roku +1? +2? +3 po zakończeniu dotacji? A ile miejsc pracy jest planowanych w podmiotach wspierających PES? Czy autorzy tych szacunków biorą pod uwagę rotację personelu? Likwidację miejsc pracy z powodów organizacyjnych? Miejsc pracy trzeba utworzyć znacznie więcej żeby jako trwały efekt pozostało 35 tysięcy. – Wpisanie celu 20 tysięcy miejsc pracy związanych ze świadczeniem usług polityki prorodzinnej i opiekuńczych w ramach celu 35 tysięcy nowych miejsc pracy wyraźnie definiuje priorytety władz publicznych co do planowanego socjalnego charakteru działalności PES (57%). To duże zawężenie znaczenia całego sektora ekonomii społecznej i			**Uwagi uwzględnione częściowo.** Zasady monitorowania realizacji określone zostały w treści dokumentu.

			może doprowadzić do umniejszania jego roli w gospodarce narodowej. Statystyki Unii Europejskiej określają skalę działania ekonomii społecznej na 6% miejsc pracy i udział w wytwarzaniu 10% PKB Unii. A w Polsce?			
280		**Cel Operacyjny 3:** *poprawienie mechanizmów zarządzania i koordynacji w obszarze polityki wspierania ekonomii społecznej*	– Aby projektowany na szczeblu rządowym ośrodek koordynacji działań w zakresie rozwoju ekonomii społecznej przyniósł efekty, ważne jest skupienie w nim przedstawicieli ministerstw, którzy łącznie odpowiadają za politykę spójności i wspierania przedsiębiorczości. Są to m.in. ministerstwa wymienione w punkcie 1 ZAKRES PRZEDMIOTOWY: Min. Infrastruktury i Rozwoju, Min. Gospodarki, Min. Edukacji, Min. Sprawiedliwości, Min. Finansów, Min. Rolnictwa i Rozwoju Wsi. – Aby KPRES wniósł realną wartość dodaną, ważne jest określenie dokonywanie regularnej oceny realizowanych polityk i programów z perspektywy ich wpływu na dobrostan społeczeństwa --> patrz: MONITORING KPRES			**Uwaga uwzględniona.**
281		**Cel Operacyjny 4:** *wzrost kompetencji w obszarze ekonomii społecznej w społeczeństwie*	– Działania edukacyjne wskazane w tej części KPRES to działania, które mogą zapobiegać niekorzystnym zjawiskom społecznym w przyszłości. Uważam, że powinno im się jednak nadać dużo większe znaczenie – jako ważny element zmiany programów nauczania przedsiębiorczości w Polsce i kształtowania przedsiębiorczych postaw wśród młodych ludzi. to bardzo ważne, by dzieciom obecnych beneficjentów ośrodków opieki społecznej dać nową szansę.			**Uwaga uwzględniona częściowo.** KPRES wyznacza kierunki, uszczegółowienie działań na etapie wdrożeniowym. Przedsiębiorczość

			– Programy edukacji (str. 53) → włączenie problematyki ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej do minimum programowego systemu kształcenia pracowników instytucji pomocy i integracji społecznej → po co rozróżnienie „ekonomii społecznej' i „przedsiębiorczości społecznej"?			społeczna jest istotą szeroko rozumianej ekonomii społecznej (działalność ekonomiczna, niekoniecznie gospodarcza)
282		**System wsparcia podmiotów ekonomii społecznej**	– KPRES skupia się na utrzymaniu i rozwoju powołanej do życia infrastruktury, jednak nie pokazuje, jaki będzie oczekiwany model współdziałania jednostek podległych MPiPS. Poza tym chyba nie została dokonana ocena efektywności działania tej infrastruktury. Prowadzi to do ryzyka stworzenia systemu, który będzie „nakręcał" sam siebie – np. poprzez rosnącą liczbę osób zaangażowanych w ekonomię społeczną w instytucjach wpierających lub rosnącą liczbę „pośredników" i „doradców", niezależnie od popytu na ich usługi. – Od podmiotów wspierających PES można i trzeba wymagać, żeby były przedsiębiorcze i efektywne kosztowo. Trzeba je rozliczać z pozyskiwania partnerów lokalnych i środków z sektora publicznego i prywatnego. W innym przypadku te podmioty nie będą autorytetem ani wzorcem do naśladowania ani wiarygodnym doradcą/trenerem dla osób wspieranych, które w ramach PES mają prowadzić działalność rynkową. – Ośrodki wsparcia ekonomii społecznej powinny być rozliczane z wyników swoich działań i poddawane ocenie. Nie stać nas na struktury, które będą pasywnie wydatkować środki publiczne. Partnerstwa społeczne i postawy			**Uwagi uwzględnione częściowo.**

			obywatelskie rozwiną się wtedy, gdy podmioty finansowane ze źródeł publicznych będą musiały ze współpracować lokalnie na rzecz realizacji wspólnych celów – współpracować ze sobą, z obywatelami i organizacjami pozarządowymi. Trenerami, coachami i mentorami dla przedsiębiorców społecznych powinni być prawdziwi przedsiębiorcy, nie zaś urzędnicy, którzy z definicji nie funkcjonują w warunkach konkurencji wolnorynkowej. – Samorządy lokalne najlepiej orientują się w potrzebach społecznych na swoim terenie – powinny mieć ważny głos w decyzjach o wydatkowaniu środków na funkcjonowanie podmiotów wspierających PES, ośrodków pomocy społecznej i urzędów pracy. Dotyczy to np. możliwości szukania synergii pomiędzy takimi podmiotami działającymi na terenie danej JST. – System wsparcia ekonomii społecznej powinien dawać początkowe wsparcie osobom wykluczonym lub zagrożonym wykluczeniem. Później – po rozpoczęciu przez nie działalności rynkowej – powinny przechodzić one pod opiekę instytucji powołanych do rozwijania i wspierania przedsiębiorców, gdzie mają większe szanse skorzystania ze wsparcia działań rynkowych bez dalszej stygmatyzacji. To może być przejście np. do certyfikowanych ośrodków KSU PARP. Dobrym benchmarkiem może być sposób funkcjonowania Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości, które oferują inny zakres usług dla początkujących przedsiębiorców, a inny dla podmiotów,			

			które rozwinęły się poza fazę start-upów.			
283		**Priorytet II.** *działania regulacyjne w zakresie ekonomii społecznej*	– Definicja przedsiębiorstwa społecznego (str. 56) jest znacznym zawężeniem w stosunku do definicji Unii Europejskiej – tamta definicja nie wymaga łącznego spełnienia wszystkich warunków [oraz], lecz spełnienie dowolnych spośród podanych warunków [lub]. Takie zawężenie niesie ryzyko marginalizacji tego sektora. Utrudni też pozyskiwanie partnerów z sektora komercyjnego dla wzmocnienia bazy infrastruktury, np. dostępu do Internetu na biedniejszych terenach.			**Uwaga nieuwzględniona.** Definicje proponowane na poziomie europejskim wyznaczają kierunki, definicje szczegółowe zgodnie z zaleceniami KE powstają na poziomie państw członkowskich – z uwzględnieniem ich specyfiki.
284		**Priorytet III.** *system wsparcia ekonomii społecznej*	– System wsparcia (str. 57) powinien oferować w sposób otwarty wsparcie dla każdej osoby i grupy osób, które się zgłoszą w ciągu roku, oraz w zakresie indywidualnie dobranym do potrzeb tej osoby lub grupy. System wsparcia powinien też aktywnie wyszukiwać osób gotowych do takiego wsparcia – poprzez ciągłą współpracę z lokalnymi urzędami pracy i ośrodkami pomocy społecznej. Innymi słowy, wszystkie instytucje wsparcia powinny być rozliczane z aktywnych form poszukiwania beneficjentów. Dobrym rozwiązaniem może być scedowanie na urzędy pracy zarządzania dotacjami do PS.			**Uwaga uwzględniona częściowo.** System wsparcia dopuszcza hybrydowe rozwiązania i procedury.
285		**Krajowy Fundusz Przedsiębiorczości Społecznej**	– Polska jest krajem o bardzo trudnym dostępie do kredytu oraz bardzo drogim kapitale. Wprowadzenie pośredników – czyli operatorów funduszu w każdym województwie – może prowadzić do zwiększenia kosztu kapitału dla beneficjentów. – Jako alternatywę – można rozważyć wydzielenie dodatkowych programów			**Uwagi uwzględnione częściowo.** Współfinansowanie instrumentów zwrotnych z poziomu centralnego – jednocześnie w celu uniknięcia nadmiernej

			[dodatkowych linii kredytowych z alokowaną pulą środków] w istniejących funduszach pożyczkowych i poręczeniowych. Działają one we wszystkich województwach i powstały dzięki dofinansowaniu ze środków UE. Mają sprawdzone zasady operacyjne. Rozszerzenie ich działalności o linie dedykowane przedsiębiorstwom społecznym może przyczynić się do większej komercjalizacji ich działalności, gdyż ich wnioski o pożyczkę będą oceniane przez osoby, które na co dzień oceniają ryzyko wniosków komercyjnych . – Fundusz Przedsiębiorczości Społecznej (str. 63) można docelowo umiejscowić w odrębnej strukturze niż BGK, nawet jeśli będzie podlegał BGK. Wymogi Prawa bankowego narzucają na banki szereg zabezpieczeń deponowanych środków, co podwyższa koszt kapitału. Innymi prawami rządzą się podmioty niebankowe, jak np. Krajowy Fundusz Kapitałowy, podległy BGK, tzw. fundusz funduszy realizujący inwestycje venture capital. – Ważne jest otwieranie funduszu w kierunku partnerstwa publiczno-prywatnego. Przykład: W Wielkiej Brytanii stworzono Big Society Capital z kapitału zgromadzonego w bankach na tzw. uśpionych rachunkach. Stworzono możliwość obywatelom zapytania o stan takich środków – własnych oraz po osobach zmarłych – oraz ich odzyskania. Środki, po które nie zgłosi się prawowity właściciel, zostają przekazane na kapitał Big Society Capital i służą celom społeczny. W Polsce nie ma żadnych systemowych rozwiązań prawnych			centralizacji nastąpi wybór pośredników na poziomie regionalnym. BGK jako beneficjent działania – pośrednik. Dążenie do włączenia finansowania prywatnego, innowacje.

			dotyczących takich środków – nie zmienia to jednak faktu, że pozostają one zdeponowane na rachunkach bankowych i służą ich celom komercyjnym.			
286		**Priorytet IV.** *włączenie ekonomii społecznej do głównego nurtu polityk publicznych na poziomie krajowym i regionalnym.*	– Proponowane działania nie otwierają ekonomii społecznej na inne obszary życia gospodarczego / inne resorty. – Aby Regionalne Ośrodki Pomocy Społecznej stały się regionalnymi koordynatorami ekonomii społecznej, ważna jest koordynacja ich działań z urzędami pracy i ośrodkami wspierania ekonomii społecznej (str. 69-70). – Proponowane są działania na poziomie centralnym i regionalnym, nie schodząc na niższy szczebel JST (str. 67-70). Tymczasem sieć wsparcia ES powinna być zarządzana/koordynowana przez JST – jedynie w ten sposób osiągnie się synergię pomiędzy różnymi podmiotami działającymi w sferze pomocy społecznej [ośrodki pomocy społecznej, urzędy pracy]. Tworzenie oddzielnej sieci podmiotów wsparcie ES nie przyniesie długofalowych efektów, a jedynie utrwali sytuację osób korzystających z takiej pomocy – efekt tzw. wyuczonej bezradności. Utrwali też wysokie koszty utrzymywania całego systemu wsparcia bez możliwości ich optymalizacji na poziomie lokalnym, w zależności od potrzeb. – Ważne jest stopniowe włączanie podmiotów korzystających z pomocy ośrodków wsparcia ES do grup podmiotów korzystających z powszechnie dostępnego systemu wsparcia dla przedsiębiorców. W ten sposób zostanie osiągnięty cel aktywizacji zawodowej osób zagrożonych			**Uwagi uwzględnione częściowo.** ROPS ma być odpowiedzialny za koordynację es w regionie. KPRES przewiduje rozwój sieci współpracy region-powiat-gmina. Położono nacisk na kwestie związane z działalnością biznesową przedsiębiorstw społecznych.

			wykluczeniem / lub wykluczonych. Otrzymają dodatkową pomoc [na start oraz w początkowym okresie działalności] ze środków publicznych, a następnie będą traktowani jak wszyscy przedsiębiorcy. Jako przykład można podać struktury Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości – mają inny zakres usług dla początkujących [start-upów], a firmy, które osiągają sukces, mogą korzystać z innego zakresu odpłatnych świadczeń. W przypadku podmiotów ekonomii społecznej, może nastąpić „przejście" pod opiekę ośrodków Krajowego Systemu Usług, co długofalowo nie wyklucza możliwości korzystania przez nich z pomocy OWES, jednak przekierowuje przedsiębiorstwa społeczne do grupy przedsiębiorców.			
287		**Priorytet V.** *edukacja dla ekonomii społecznej*	– Polska jest krajem o wysokim wskaźniku powstających nowych przedsiębiorstw oraz dwukrotnie wyższej ich śmiertelności niż średnia w krajach UE. Dotyczy to wszystkich przedsiębiorstw – w ogóle, natomiast warto mieć takie uwarunkowania w pamięci, bowiem będą one dotyczyły także przedsiębiorstw społecznych. – Tej sytuacji nie poprawi „zakładanie przedsiębiorstw społecznych na próbę" [pkt. 5 na str. 76] – niemniej jednak chciałabym zwrócić uwagę na Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości, które w początkowym okresie działania zdejmują z młodego przedsiębiorcy konieczność zakładania firmy, otwierania rachunku bankowego i rejestracji pracowników w ZUSie – wykonując te funkcje na rzecz przedsiębiorcy. Wprowadzenie analogicznych programów dla			**Uwagi uwzględnione częściowo.**

			przedsiębiorstw społecznych może pomóc w urealnieniu statystyk. – Ważne będzie uplasowanie przedsiębiorczości społecznej w programach nauczania przedsiębiorczości i – uogólniając – modernizacja tych programów nauczania w polskich szkołach. To duże przedsięwzięcie. Młodzież XXI wieku nie oczekuje teorii i opasłych podręczników, tylko nauki poprzez praktykę. – Ważne będzie zmniejszanie wymogów administracyjnych związanych z rejestracją i prowadzeniem działalności gospodarczej we współpracy z innymi ministerstwami [np. Min. Sprawiedliwości – Krajowy Rejestr Sądowy!]			
288		**Monitorowanie realizacji krajowego programu rozwoju ekonomii społecznej**	– Aby KPRES wniósł realną wartość dodaną, ważne jest określenie dokonywanie regularnej oceny realizowanych polityk i programów z perspektywy ich wpływu na dobrostan społeczeństwa, w szczególności poprzez (i) korzystanie z usług niezależnych ewaluatorów oraz (ii) pytanie PES o ocenę realizowanych programów – jak klientów instytucji finansowanych ze środków publicznych, nie jak petentów (iii) regularną analizę efektywności kosztowej realizowanych programów (iv) analizę efektów w dłuższych okresie czasu (np. ile osób efektywnie wyszło z bezrobocia dzięki realizowanym programom w dłuższym okresie czasu, wykraczając poza okres otrzymywanie dotacji) – To pozwoli porównać skuteczność nakładów ze środków publicznych na			**Uwagi uwzględnione częściowo.** KPRES opisuje kwestie związane z monitorowaniem realizacji programu, w tym ewaluacja.

			programy ekonomii społecznej – w porównaniu z innymi działaniami podejmowanymi na rzecz spójności społecznej i zmniejszania ryzyka wykluczenia. Działania proponowane na str. 80-82 nie spełniają wymogu obiektywności i niezależności oceny. – Pośród planowanych działań brakuje oceny efektywności działań podejmowanych na rzecz rozwoju ES na różnych szczeblach administracji publicznej i lokalnej. Jeśli wszystkie decyzje programowe będą podejmowane centralnie lub regionalnie – pozbawiamy się możliwości eksperymentowania na mniejszą skalę i poszukiwania rozwiązań dopasowanych do polskiej rzeczywistości. – Ważne są analizy prowadzone w okresie + 1 rok, +2 lata, + 3 lata po zakończeniu dotacji ze środków publicznych na rzecz poszczególnych beneficjentów – dopiero wtedy będzie można stwierdzić, czy pomoc publiczna osiągnęła zakładany długofalowy efekt. – Istotny jest pomiar wartości dodanej wytworzonej przed przedsiębiorstwa społeczne w wymiarze finansowym [np. udział w PKB, liczba osób zatrudnionych w sektorze], ale też społecznym i ekologicznym. – Monitoring i ewaluacja powinny być prowadzone zgodnie z definicjami UE, aby zapewnić porównywalność oceny sektora ES. Na przykład – we wprowadzeniu do KPRES są wymienione różne formy spółdzielczości składające się na sektor ES w Unii Europejskiej, jednak w treści dokumentu nie ma żadnego odniesienia ani propozycji dotyczących spółdzielni czy			

			banków spółdzielczych. – W programie nie znajduję oceny podmiotów wspierających przedsiębiorstwa społeczne, dokonywanej przez beneficjentów lub ewaluatorów zewnętrznych. Jeśli podmioty wspierające mają jedynie dokonywać samooceny – to zawsze wypadnie ona dobrze, niezależnie od mierzalnych efektów ilościowych i jakościowych ich działania. – Takie przeoczenie utrwala też relację pomiędzy ośrodkami wsparcia a przedsiębiorstwami społecznymi: mistrz – uczeń, urząd – petent. Nie stanowi ono elementu polityki rozwojowej, gdyż stworzony system wsparcia nie będzie miał potrzeby się rozwijać.			
289		**Wskaźniki osiągnięcia rezultatów na poziomie działań**	– Brakuje wskazania podmiotów odpowiedzialnych za realizację poszczególnych działań na różnych szczeblach administracji centralnej i lokalnej (str. 95) – Brakuje odniesienia do innych podmiotów funkcjonujących w ramach systemu opieki społecznej – ich zadań i budżetów, w szczególności ośrodków opieki społecznej i urzędów pracy. KPRES koncentruje się na przedsiębiorstwach społecznych i infrastrukturze wsparcia przedsiębiorstw społecznych, jednak bez kompletnego obrazu całego systemu opieki społecznej nie będzie możliwe szukanie synergii pomiędzy różnymi instytucjami finansowanymi ze środków publicznych. Prowadzi to do ryzyka stworzenia drogiego i nieefektywnego systemu – Proponowane programy centralne sprawiają wrażenie zbyt szczegółowych, pozostawiając mało przestrzeni dla JST i			**Uwagi uwzględnione częściowo.** **Uwagi nieuwzględnione.** KPRES stanowi spójną i przemyślaną całość, systemowe podejście jest warunkiem sukcesu we wdrażaniu programu. Brak dostępności zwrotnych instrumentów finansowych dla PES i PS jest powszechnie znane, stąd potrzeba funduszy dedykowanych.

			lokalnego zarządzania lokalnymi problemami społecznymi – W jednostkach PES nie będących przedsiębiorcami społecznymi założono wzrost o 40 tysięcy miejsc pracy – tyle samo, co w przedsiębiorstwach społecznych (45 tysięcy)? Czy chodzi o podmioty wspierające? Kto to będzie finansował i po co? – Stworzenie regionalnych funduszy pożyczkowych i poręczeniowych dla ES w oderwaniu od istniejących już funduszy prowadzi do dublowaniem kosztów – czy jest to aby na pewno uzasadnione? W sektorze tym działają ponadto „uznane" w UE za część sektora banki spółdzielcze i SKOKi – nie są one w ogóle brane pod uwagę w KPRES.			
290	**MAŁOPOLSKA SZKOŁA ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ**	**Działanie III.V** *Wsparcie rozwoju sieci kooperacji i partnerstw ekonomii społecznej* pkt. 7 „*wdrożenie programów studiów menadżerskich i MBA dla osób zarządzających przedsiębiorstwami społecznymi*"	Niniejszy punkt wymaga doprecyzowania lub ew. przeformułowania. W obecnym kształcie nacisk położono na „*wdrożenie programów studiów menadżerskich* …". Tymczasem w opisie należałoby wzmocnić kwestię budowania kompetencji kadry menadżerskiej podmiotów ES, w tym przedsiębiorstw społecznych. Proponuje się zapis: „wsparcie kompetencji kadry menadżerskiej przedsiębiorstw społecznych poprzez udział w studiach podyplomowych". Rozważyć należy także edukację innych grup - „kluczowych interesariuszy sektora ekonomii społecznej". Niniejsze działanie wymaga także określenia wskaźników jego realizacji, tj. np. liczba odbiorców studiów, trybu realizacji ww. studiów przez szkoły wyższe, itp.	s. 66	W tym punkcie warto odwołać się i wykorzystać doświadczenie wynikające z realizacji projektów systemowych w obszarze edukacji adresowanej do różnych grup interesariuszy związanych z sektorem ekonomii społecznej. W sposób szczególny należy odwołać się do doświadczeń edukacyjnych szkół wyższych oferujących studia podyplomowe w temacie ekonomii społecznej (por. np. Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie (http://www.ekonomiaspoleczna.msap.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=11&Itemid=47, Uniwersytetu Warszawskiego: http://gospodarkaspoleczna.pl/index.php/component/content/category/79-studia oraz	**Uwaga uwzględniona częściowo.** Podnoszenie kompetencji kadr PES i PS przewidziano także w Priorytecie III oraz w ramach PO WER.

					Wyższej Szkoły Administracji Publicznej ze Szczecina, Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu) wynikających z realizacji projektu systemowego pn. *Zintegrowany System Wsparcia Ekonomii Społecznej* oraz doświadczeń zdobytych przy realizacji Program Inicjatywy Wspólnotowej Equal (dot. MSAP UEK oraz UW). Warto uwzględnić różnorodne doświadczania edukacyjne ww. ośrodków akademickich oferujących studia podyplomowe skierowane m.in. do osób zarządzających przedsiębiorstwami społecznymi oraz innych grup/osób interesariuszy sektora ekonomii społecznej.	
291		**Działanie IV.1.** *Koordynacja polityki wobec ekonomii społecznej na poziomie krajowym* **„**W skład Komitetu wejdą w połowie przedstawiciele resortów odpowiedzialnych za realizację polityk państwa w kluczowych dla ekonomii społecznej obszarach, reprezentanci województw oraz w połowie	Proponuje się uwzględnić we wskazanej grupie interesariuszy także przedstawicieli środowiska akademickiego.	s. 67-68	Środowisko akademickie jest kluczowym interesariuszem sektora ekonomii społecznej. Dostarcza zobiektywizowanej wiedzy, wskazuje nowe trendy i rozwiązania.	**Uwaga uwzględniona częściowo.** Wśród dorozumianego grona interesariuszy wskazanego działania jest przewidziane miejsce również dla środowisko akademickiego – w szczególności działanie IV.4.

		przedstawiciele sektora ekonomii społecznej”				
292		**Działanie IV.4.** *Monitoring ekonomii społecznej* 3)prowadzenie badań dotyczących zarówno kondycji sektora ekonomii społecznej, jak również oceny polityki publicznej prowadzonej w tym obszarze, poprzez: a) zbieranie i upowszechnianie wyników badań realizowanych przez instytucje publiczne i niepubliczne, dotyczących różnych aspektów funkcjonowania sektora ekonomii społecznej; f) opracowywanie i publikowanie dwuletnich raportów podsumowujących efekty prowadzonych badań w kraju i za granicą, dotyczących rozwoju ekonomii społecznej;	Odnosząc się bezpośrednio do zapisów w punkcie 3a i 3 f proponuje się wykorzystanie wiedzy i doświadczeń szkół wyższych, w tym MSAP UEK w Krakowie, w „upowszechnianiu wyników badań realizowanych przez instytucje publiczne i niepubliczne, dotyczących różnych aspektów funkcjonowania sektora ekonomii społecznej”. Biorąc pod uwagę wyniki realizacji projektu systemowego pn. „Zintegrowany system wsparcia ekonomii społecznej” proponuje się uwzględnić w opisie lub szczegółowych działach upowszechnianie problematyki i wyników badań dot. ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej w formie cyklicznego, ogólnokrajowego, recenzowanego periodyku naukowego. W ramach ww. projektu funkcję upowszechnienia wiedzy z tego obszaru pełnił półrocznik „Ekonomia Społeczna” wydawany przez MSAP UEK: http://www.ekonomiaspoleczna.msap.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=50&Itemid=52). Wydawca publikacji MSAP UEK podjął starania o wpisanie publikacji na listę czasopism recenzowanych prowadzonych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Uzyskanie niniejszych punktów nada półrocznikowi większego prestiżu i znaczenia wśród wydawnictw o charakterze akademickim. Dlatego też celem minimalizowania kosztów transakcyjnych oraz mając na względzie		j. w.	**Uwaga uwzględniona częściowo.** Obecne zapisy KPRES pozwalają na realizację działania proponowanego przez MSAP.

		wsparcie rozwoju baz danych i katalogów branżowych podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych, a także podobnych narzędzi dostarczających danych nt. sektora ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych.	fakt, iż publikacja cieszy się bardzo dużym zainteresowaniem oraz pozytywną oceną wśród różnych grup interesariuszy sektora ekonomii społecznej w Polsce - należałoby wykorzystać dotychczasowy dorobek i osiągnięcia MSAP UEK			
293		**Działanie IV.4.** *Monitoring ekonomii społecznej* 4)prowadzenie badań dotyczących zarówno kondycji sektora ekonomii społecznej, jak również oceny polityki publicznej prowadzonej w tym obszarze, poprzez: b) rozwijanie i upowszechnianie metodologii badań dotyczących sektora ekonomii społecznej, w tym szczególnie mierzenia oddziaływania społecznego	W kwestii dotyczącej rozwijania i upowszechniania metodologii badań dotyczących sektora ekonomii społecznej w Polsce, w tym szczególności mierzenia oddziaływania społecznego należałoby uwzględnić doświadczenia i wyniki realizacji projektu systemowego Zintegrowany System Wsparcia Ekonomii Społecznej, w ramach którego opracowano pierwsze polskie narzędzie służące do oceny efektów działania ekonomii społecznej. W tym miejscu należy podkreślić, że wypracowanie rozwiązanie umożliwia kompleksową ocenę podmiotów ekonomii społecznej, zarówno w sferze efektów społecznych, jak i w odniesieniu do ich kondycji finansowej (por. badania i analizy prowadzone przez Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie w Krakowie w kwestii społecznej wartości dodanej: www.swd.msap.uek.krakow.pl). Warto zastanowić się ponadto nad systemowym upowszechnianiem wypracowanej	s. 72		**Uwaga uwzględniona częściowo – jw.**

			metody i jej wykorzystaniem w ocenie organizacji ubiegających się o finansowanie ze środków publicznych (np. w ramach PO FIO)			
294		**Działenie 5.2** *Działania edukacyjne dla środowisk lokalnych* 1) wsparcie systemu wsparcia (szkoleń, doradztwa, animacji itp.) adresowanego do członków Powiatowych i Wojewódzkich Rad Zatrudnienia, Gminnych, Powiatowych i Wojewódzkich Rad Działalności Pożytku Publicznego oraz komisji polityki społecznej i rozwoju gospodarczego w gminach, powiatach i województwach;	Warto przemyśleć i rozszerzyć o studia podyplomowe dostępne/możliwe formy wsparcia systemu ES adresowane do wspominanych grup odbiorców.	s. 75 i nast.	Działanie oprócz szkoleń, doradztwa, animacji powinno uwzględniać studia podyplomowe jako formę możliwej edukacji. Wydaje się być ona bardziej właściwa (prestiżową, nobilitującą) dla wspomnianych w ramach niniejszego działania grup odbiorców (co potwierdzają doświadczenia MSAP UEK w Krakowie – wynikające z realizacji studiów podyplomowych w obszarze ekonomii społecznej w ramach projektu systemowego „Zintegrowany system wsparcia ekonomii społecznej”)	**Uwaga uwzględniona częściowo.** Działanie jest możliwe w ramach V.3.
295		**Działanie 5.2** Działania edukacyjne dla środowisk lokalnych 2) wsparcie systemu wsparcia (szkoleń, doradztwa,	jak wyżej		jak wyżej	**Uwaga uwzględniona częściowo.** Działanie jest możliwe w ramach V.3.

		animacji itp.) adresowanego do radnych samorządów gminnych, powiatowych i wojewódzkich, realizowanego we współpracy z organizacjami samorządowymi; członków organów jednostki pomocnicze gminy				
296		**Oczekiwane efekty projektu – Działanie V.3** Realizacja w co najmniej 16 uczelniach studiów podyplomowych w zakresie ekonomii społecznej	Wartość i opis wskaźnika należy dostosować do proponowanych działań. Tj. uwzględnić efekty działań proponowanych w ramach punktu V.2. Należy także przemyśleć czy zaproponowana w obecnej wersji KPRES liczba szkół wyższych, wpisana jako efekt realizacji programu, będzie gwarantem jakości prowadzonej edukacji. Należy zastanowić się nad terytorialnym umiejscowieniem ośrodków realizujących studia podyplomowe, trybem ich wyboru oraz określeniem minimalnych warunków, które musi spełniać uczelnia np. doświadczenie posiadane w zakresie problematyki ekonomii społecznej.	s. 78	Proponuje się wykorzystać doświadczenia 4 szkół wyższych prowadzących studia podyplomowe w temacie ekonomii społecznej w ramach projektu systemowego „Zintegrowany System Wsparcia Ekonomii Społecznej" (MSAP UEK, UW, WSAP ze Szczecina oraz UE w Poznaniu)	**Uwaga uwzględniona częściowo** – do wykorzystania w fazie wdrożeniowej KPRES.